

Načrt upravljanja Krajinskega parka Strunjan za obdobje 2018–2027

Strunjan, december 2018

Naslov dokumenta: Načrt upravljanja Krajinskega parka Strunjan za obdobje 2018–2027

Uredila: Jana Kus Veenvliet, Zavod Symbiosis, s. p.

Avtorji poglavij (po abecednem vrstnem redu): Brina Knez, Jana Kus Veenvliet, Samanta Makovac, Alenka Popič, Dejan Putrle in Marko Starman

Pri pripravi so sodelovali tudi: Robert Smrekar, Luka Kastelic, Petra Škrinjar (JZ Krajinski park Strunjan) ter mag. Robert Turk, mag. Barbara Vidmar in Tina Trampuš (Zavod RS za varstvo narave, OE Piran), Eda Benčič Mohar, Daniela Milotti Bertoni, Sonja Ana Hoyer, Marko Stokin in Etbin Tavčar (Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Piran)

Priporočeni način citiranja:

Javni zavod Krajinski park Strunjan (2018). Načrt upravljanja Krajinskega parka Strunjan za obdobje 2018–2027. Strunjan: Javni zavod Krajinski park Strunjan.

ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
Direktiva 2008/56/ES	Direktiva 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja
DRSV	Direkcija Republike Slovenije za vode
GGE	gozdnogospodarska enota
GGO	gozdnogospodarsko območje
IUCN	International Union for Conservation of Nature (Svetovna zveza za varstvo narave)
MOP	Republika Slovenija, Ministrstvo za okolje in prostor
NIB MBP	Morska biološka postaja Piran – Nacionalni inštitut za biologijo
NV	naravna vrednota
NUV II	Načrt upravljanja voda na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2016–2021
NR	naravni rezervat
NU	načrt upravljanja
NUMO	Načrt upravljanja z morskim okoljem
PUN	Operativni program upravljanja z območji Natura 2000 v Sloveniji 2015–2020
SPAMI	Specially Protected Areas of Mediterranean Importance (posebej zavarovana območja, pomembna za Sredozemlje)
ZON	Zakon o ohranjanju narave
ZRSVN	Zavod Republike Slovenije za varstvo narave
ZVKDS	Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

I	Uvod.....	10
1	Osebna izkaznica Krajinskega parka Strunjan.....	10
II	Osnovni podatki o Krajinskem parku Strunjan.....	11
2	Vizija Krajinskega parka Strunjan.....	11
3	Pravna izhodišča za zavarovanje in upravljanje.....	11
4	Vloga načrta upravljanja.....	11
5	Splošni opis Krajinskega parka Strunjan	13
5.1	Geografska lega, velikost in meje Krajinskega parka Strunjan.....	13
5.2	Upravni status in lastništvo zemljišč.....	14
5.3	Organiziranost upravljavca Krajinskega parka Strunjan.....	14
6	Pomen Krajinskega parka Strunjan.....	15
6.1	Državni pomen.....	15
6.2	Mednarodni pomen	15
7	Okoljski podatki o Krajinskem parku Strunjan z oceno stanja.....	16
III	Izhodišča za načrt upravljanja	16
7.1	Neživa narava.....	16
7.2	Živa narava.....	17
7.3	Območja ohranjanja narave v Krajinskem parku Strunjan.....	20
7.4	Krajinska pestrost.....	25
8	Podatki o kulturni dediščini z oceno stanja.....	25
8.1	Nepremična kulturna dediščina.....	25
8.2	Premična kulturna dediščina	26
8.3	Nesnovna kulturna dediščina	26
9	Socio-ekonomska analiza	27
10	Podatki o ključnih rabah in dejavnostih.....	28
10.1	Kmetijstvo.....	28
10.2	Gozdarstvo	28
10.3	Ribištvo.....	29
10.4	Lovstvo	29
10.5	Upravljanje voda.....	29
10.6	Pridobivanje mineralnih surovin	31
10.7	Prometna infrastruktura.....	31
10.8	Komunalna infrastruktura	31
10.9	Energetska in telekomunikacijska infrastruktura	32
10.10	Turizem in pristočasne dejavnosti	32
IV	Analitična izhodišča za načrt upravljanja.....	34
11	Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	34
12	Analiza vplivov na doseganje ciljev zavarovanega območja.....	35

V	Upravljanje Krajinskega parka Strunjan.....	39
	13 Cilji in ukrepi za obdobje 2018–2027.....	39
	13.1 Upravljavsko področje A: Ohranjanje narave.....	40
	13.2 Upravljavsko področje B: Obiskovanje.....	46
	13.3 Upravljavsko področje C: Trajnostni razvoj.....	51
	13.4 Upravljavsko področje D: Administracija in skupne upravljalvske naloge.....	55
VI	Podrobna opredelitev varstvenih režimov.....	58
	14 Podrobna opredelitev varstvenih režimov iz 7. člena Uredbe KPS.....	58
	15 Podrobna opredelitev varstvenih režimov v NR Strunjan Stjuža.....	59
	16 Podrobna opredelitev varstvenih režimov v NR Strunjan.....	61
VII	Varstvene in razvojne usmeritve.....	63
	17 Varstvene in razvojne usmeritve za posamezne dejavnosti.....	63
	17.1 Kmetijstvo.....	63
	17.2 Gozdarstvo.....	63
	17.3 Ribišтво.....	64
	17.4 Lovstvo.....	65
	17.5 Upravljanje voda.....	65
	17.6 Solinarska dejavnost.....	65
	17.7 Prometna infrastruktura.....	66
	17.8 Komunalna infrastruktura.....	66
	17.9 Energetska in telekomunikacijska infrastruktura.....	66
	17.10 Turizem in pristočasne dejavnosti.....	67
	17.11 Poselitev.....	67
	18 Varstvene usmeritve za kulturno dediščino.....	67
VIII	Program izvajanja načrta upravljanja.....	70
	19 Načrt delovanja in razvoja javne službe.....	70
	19.1 Kadrovski načrt za izvajanje načrta upravljanja.....	70
	20 Načrt izvajanja neposrednega nadzora v naravi.....	71
	21 Načrt obnove in vzdrževanja infrastrukturnih objektov.....	74
	22 Načrt vzdrževanja in posodabljanja opreme.....	75
	23 Načrt upravljanja državne lastnine.....	76
	24 Program izvajanja obvezne državne gospodarske javne službe na področju urejanja voda.....	76
	25 Raziskovalni program in program spremljanja.....	77
	25.1 Raziskovalni program.....	77
	25.2 Program spremljanja.....	78
	26 Finančni načrt za izvajanje načrta upravljanja.....	80
	26.1 Finančno ovrednotenje načrta upravljanja s termiskim načrtom.....	80
	26.2 Načini izvajanja načrta upravljanja in poročanje o izvajanju.....	83

IX	Viri in literatura.....	88
X	Priloge.....	91
	Priloga 1. Pregled stanja narave na območju Krajinskega parka Strunjan	91
	Priloga 2: Pregled stanja kulturne dediščine na območju Krajinskega parka Strunjan.....	111
	Priloga 3: Podlage za izvajanje podrobnih varstvenih režimov.....	112

Preglednica 1: Površina Krajinskega parka Strunjan in ožjih zavarovanih območij znotraj parka	14
Preglednica 2: Ožja zavarovana območja in naravne vrednote na območju Krajinskega parka Strunjan	21
Preglednica 3: Seznam območij Natura 2000 v Krajinskem parku Strunjan	23
Preglednica 4: Seznam ekološko pomembnih območij v Krajinskem parku Strunjan	24
Preglednica 5: Število enot nepremične kulturne dediščine na območju Krajinskega parka Strunjan, ki so vpisane v register kulturne dediščine glede na zvrst	26
Preglednica 6: Povzetek analize prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za Krajinski park Strunjan	34
Preglednica 7: Pregled kratkoročnih ciljev in ukrepov za upravljavsko področje A. Ohranjanje narave	41
Preglednica 8: Pregled operativnih ciljev in ukrepov za upravljavsko področje B. Obiskovanje	47
Preglednica 9: Pregled operativnih ciljev in ukrepov za upravljavsko področje C. Trajnostni razvoj	52
Preglednica 10: Pregled operativnih ciljev in ukrepov za upravljavsko področje D. Administracija in skupne upravljavske naloge	56
Preglednica 11: Stanje zaposlitev v Javnem zavodu Krajinski park Strunjan na dan 31. 12. 2017	70
Preglednica 12: Predvideno število zaposlitev v javnem zavodu v času izvajanja načrta upravljanja	71
Preglednica 13: Predvidena poraba ur za dejavnosti Javnega zavoda Krajinski park Strunjan po virih financiranja	71
Preglednica 14: Predvideno število delovnih ur za neposredni nadzor v naravi po letih	72
Preglednica 15: Cilji na področju neposrednega nadzora v naravi v obdobju 2018–2027	73
Glavna naloga vodnogospodarske javne službe je vzdrževanje vodotokov in visokomorskih nasipov z namenom varstva pred poplavami solin ter naselja Strunjan	77
Preglednica 16: Vodna infrastruktura v Krajinskem parku Strunjan v pristojnosti DRSV ...	77
Preglednica 17: Pregled ključnih raziskav v Krajinskem parku Strunjan v obdobju 2018–2027	77
Preglednica 18: Pregled splošnega spremljanja biotske raznovrstnosti v Krajinskem parku Strunjan	78
Preglednica 19: Pregled spremljanja Natura 2000 kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov v Krajinskem parku Strunjan	78
Preglednica 20: Spremljanje obiskovanja v Krajinskem parku Strunjan	79
Preglednica 21: Potrebe po financiranju izvajanja načrta upravljanja iz različnih virov	81

Preglednica 22: Pregled kazalnikov in ciljnih vrednosti za oceno učinkovitosti izvajanja načrta upravljanja	83
Preglednica P1-1: Seznam do zdaj ugotovljenih varstveno pomembnih rastlin na območju Krajinskega parka Strunjan.....	91
Preglednica P1-2: Seznam do zdaj ugotovljenih varstveno pomembnih vretenčarjev na območju Krajinskega parka Strunjan.....	93
Preglednica P1-3: Seznam do zdaj ugotovljenih varstveno pomembnih nevretenčarjev na območju Krajinskega parka Strunjan.....	96
Preglednica P1-4: Pregled ožjih zavarovanih območij v Krajinskem parku Strunjan z oceno stanja in viri ogrožanja	99
Preglednica P1-5: Pregled naravnih vrednot v Krajinskem parku Strunjan z oceno stanja in viri ogrožanja	100
Preglednica P1-6: Pregled načrta izvajanja PUN za Krajinski park Strunjan.....	102
Preglednica P1-7: Pregled kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000 v parku z oceno ohranitvenega stanja v bioregiji.....	109
Preglednica P2-1: Enote nepremične kulturne dediščine na območju z oceno stanja in ogroženosti.....	111

Slika 2: Meje Krajinskega parka Strunjan.....	13
Slika 3: Prikaz ožjih zavarovanih območij v Krajinskem parku Strunjan	21
.....	21
Slika 4: Prikaz naravnih vrednot v Krajinskem parku Strunjan.....	22
Slika 5: Prikaz območij Natura 2000 v Krajinskem parku Strunjan.....	23
Slika 6: Prikaz ekološko pomembnih območij v Krajinskem parku Strunjan.....	24
Slika 8: Shematski prikaz upravljaljskih področij v načrtu upravljanja Krajinskega parka Strunjan	39
Slika P3-1: Območja, ki so prepoznana kot gnezdišča in drugi pomembni habitati živali prostoživečih vrst	112
Slika P3-2: Območja, kjer je dovoljeno parkiranje osebnih vozil in parkiranje v času javnih prireditev	112
Slika P3-3: Poti, po katerih je dovoljena hoja in se štejejo za obstoječe poti v NR Strunjan Stjuža	112
Slika P3-4: Območje NR Strunjan Stjuža, na katerem je dovoljena plovba s plovili na motorni pogon.....	112
Slika P3-5: Prikaz poti med morskim obrežjem in vrhom klifa v NR Strunjan, ki se štejejo za obstoječe poti.....	112

1 Osebna izkaznica Krajinskega parka Strunjan

Informacije o zavarovanem območju	Opis
Pravna podlaga za ustanovitev ZO	Zakon o ohranjanju narave (ZON-UPB2, Uradni list RS, št. 96/04, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B in 46/14) in Uredba o Krajinskem parku Strunjan (Uradni list RS, št. 107/04, 83/06, 71/08, 76/08 in 77/10)
Datum ustanovitve ZO	2. februar 1990 (datum prve ustanovitve na lokalni ravni) 15. oktober 2004 (datum ustanovitve državnega zavarovanega območja)
Nacionalna kategorija zavarovanja	krajinski park
IUCN kategorija zavarovanja	V. kategorija (zavarovana krajina)
Mednarodni status	Na območju parka so tri posebna ohranitvena območja in eno posebno območje varstva (območja Natura 2000), ki obsegajo 48,5 % ozemlja celotnega parka.
Lega ZO	ob jadranski obali/jugozahodni del Slovenije
Velikost ZO	428,6 ha
Število ožjih zavarovanih območij	3
Število naravnih spomenikov	1
Število naravnih rezervatov	2
Število naravnih vrednot	13
Število kulturnih spomenikov	13
Število enot kulturne dediščine	24
Število naselij v ZO	2
Število prebivalcev v ZO	454 stalnih prebivalcev po podatkih SURS, 2012
Informacije o načrtu upravljanja	
Organ sprejetja	Vlada Republike Slovenije
Datum sprejetja NU	
Obdobje veljavnosti NU	deset let
Informacije o upravljavcu	
Pravna podlaga za upravljanje	Uredba o Krajinskem parku Strunjan
Ime upravljavca	Javni zavod Krajinski park Strunjan
Pravna podlaga o ustanovitvi zavoda	Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Krajinski park Strunjan (Uradni list RS, št. 76/08 in 100/08)
Datum ustanovitve zavoda	26. julij 2008
Poslovni naslov	Strunjan 152, 6320 Portorož
Naslov uprave parka	Strunjan 152, 6320 Portorož
Telefon in faks	tel.: 0820 51 880, faks: 05 674 69 80
Elektronski naslov	info@parkstrunjan.si
Spletna stran	www.parkstrunjan.si

II Osnovni podatki o Krajinskem parku Strunjan

2 Vizija Krajinskega parka Strunjan

Krajinski park Strunjan se ohranja kot edinstveno morsko zavarovano območje. Prednostno se ohranjajo naravni deli morskega obrežja, v sekundarnih habitatih morske lagune in solin pa se z upravljaljskimi ukrepi vzdržujejo ustrezne življenjske razmere za značilne rastlinske in živalske vrste. Dejavnosti rabe naravnih dobrin v parku se izvajajo tako, da se ohranja za park značilna mozaična krajina. Razvita je sodobna parkovna infrastruktura, ki usmerja obiskovalce v manj ranljive predele parka in podpira sonaravne oblike turizma.

Osnovni namen ustanovitve Krajinskega parka Strunjan je zavarovanje naravnih vrednot ter ohranitev biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti. To se omogoča z ohranjanjem naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti, populacij ogroženih in mednarodno varovanih prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov. Na območju parka se ohranjajo krajina z mozaično razporejenostjo krajinskih sestav, ekološke značilnosti solin, lagune in morskega obrežja ter naravni procesi in povezave med pršnim in bibavičnim pasom ter infralitoralom.

Upravljevec parka, Javni zavod Krajinski park Strunjan, skupaj s prebivalci oziroma lokalnimi skupnostmi in drugimi deležniki na območju parka usmerja dejavnosti v parku. Javni zavod spodbuja dejavnosti v obsegu in oblikah, ki podpirajo ohranjanje ali izboljšanje stanja narave in za park značilne mozaične krajine ter hkrati omogočajo razvoj lokalne skupnosti.

3 Pravna izhodišča za zavarovanje in upravljanje

Krajinski park Strunjan je bil ustanovljen 2. februarja 1990 z Odlokom o razglasitvi Krajinskega parka Strunjan (Uradne objave občin Ilirska Bistrica, Izola, Koper, Piran, Postojna in Sežana, št. 3/90, 5/90, 26/90 in 16/92). Ustanovili sta ga občini Izola in Piran na podlagi takrat veljavnega Zakona o naravni in kulturni dediščini (Uradni list SRS, št. 1/81 in 42/86, Uradni list RS, št. 26/92, 75/94 – ZUJIPK in 7/99 – ZVKD). Leta 1999 je bil sprejet nov temeljni predpis varstva narave v Sloveniji, in sicer Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 32/08 – odl. US in 8/10 – ZSKZ-B; v nadaljevanju: ZON). Na podlagi tega zakona je Vlada Republike Slovenije leta 2004 sprejela Uredbo o Krajinskem parku Strunjan (Uradni list RS, št. 107/04, 114/04 – popr., št. 83/06, 71/08 in 77/10; v nadaljevanju: uredba). S tem je bilo varstvo naravne dediščine na območju parka preneseno z lokalnih skupnosti na državo, varstvo kulturne dediščine pa je ostalo v pristojnosti lokalnih skupnosti.

Leta 2008 je bilo s spremembo uredbe (Uradni list RS, št. 71/08) določeno, da za upravljanje parka Vlada RS ustanovi javni zavod. Javni zavod Krajinski park Strunjan (v nadaljevanju: javni zavod) je bil ustanovljen konec leta 2008 s Sklepom o ustanovitvi javnega zavoda Krajinski park Strunjan (Uradni list RS, št. 76/08 in 100/08), ki je začel delovati 1. januarja 2009. Javni zavod na območju parka opravlja javno službo na področju varstva narave, v okviru javnih pooblastil tudi upravlja zbirke podatkov, ki se nanašajo na park, in na območju parka izvaja neposredni naravovarstveni nadzor.

4 Vloga načrta upravljanja

Uredba določa, da se upravljanje parka izvaja na podlagi desetletnega načrta upravljanja parka. Načrt upravljanja je programski akt, s katerim se določijo razvojne usmeritve, načini izvajanja varstva, rabe in upravljanja zavarovanega območja ter podrobnejše usmeritve za varstvo naravnih vrednot. Načrt upravljanja se obvezno upošteva pri urejanju prostora, opravljanju dejavnosti ter upravljanju, rabi naravnih dobrin v parku in gospodarjenju z njimi, pri ohranjanju krajinske pestrosti ter pri izvajanju gospodarskih in drugih javnih služb v parku.

ZON predpisuje, da se morajo posegi in dejavnosti na zavarovanem območju izvajati tudi v skladu z načrtom upravljanja. Pri ravnanjih, posegih in dejavnostih je treba upoštevati z uredbo predpisane varstvene režime. Poleg tega se na zavarovanem območju škodljivost nekaterih ravnanj, posegov ali dejavnosti še vedno ugotavlja v postopkih celovite presoje vplivov na okolje, presoje vplivov na okolje, presoje sprejemljivosti in v drugih predpisanih postopkih, ki urejajo varstvo okolja, upravljanje voda, ohranjanje narave in varstvo kulturne dediščine. Pri tem se za vsak primer posebej ugotavlja, ali bi poseg ali načrt lahko ogrozil varstvene cilje parka.

Ta dokument je prvi načrt upravljanja Krajinskega parka Strunjan. Upravljanje se je sprva načrtovalo z letnimi načrti, od leta 2010 pa na podlagi začasnih upravljaljskih smernic, ki so bile sprejete s sklepom ministra, pristojnega za ohranjanje narave (Sklep o določitvi začasnih upravljaljskih smernic za Krajinski park Strunjan, št. sklepa 35602-23/2006/44, z dne 30. 4. 2010). Načrt upravljanja je pripravljen za območje Krajinskega parka Strunjan, v mejah, ki so določene v 4. členu uredbe. Načrt upravljanja tudi konkretizira ukrepe za ohranjanje območij Natura 2000, ki se razprostirajo na območju parka ali so z njim območno povezana, predvsem tiste ukrepe, katerih izvajanje je v Operativnem programu upravljanja območij Natura 2000 v Sloveniji 2015–2020 (v nadaljevanju: PUN) naloženo upravljavcu parka.

Z načrtom upravljanja se prispeva tudi k izvajanju Načrta upravljanja z morskim okoljem za obdobje 2017–2021 (NUMO), Načrta upravljanja voda na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2016–2021 (NUV II) ter Programa ukrepov upravljanja voda in izvajanju okvirne direktive o morski strategiji (Direktiva 2008/56/ES), z namenom doseganja ali ohranjanja dobrega okoljskega stanja v morskem okolju, varstva in ohranjanje tega okolja ter preprečevanja (nadaljnega) slabšanja.

Vsebinsko načrta upravljanja določata ZON in uredba, ki kot nujne sestavine navajata:

- oceno stanja v parku, ki zajema stanje po posameznih področjih, in sicer: področje ohranjanja narave, področje rabe in dejavnosti v prostoru ter področje ekonomske, gospodarske in socialne strukturiranosti v parku,
- srednjeročne in kratkoročne operativne cilje upravljanja parka, ki izhajajo iz namena ustanovitve parka,
- neposredne in posredne ukrepe za doseganje zastavljenih ciljev, ki vključujejo vsebinsko opredelitev nalog upravljavca v zvezi z neposrednim upravljanjem parka, in nalog, ki izhajajo iz opredelitve ukrepov, ki se izvajajo na podlagi drugih predpisov, in posredno vplivajo na doseganje namena ustanovitve parka,
- prostorsko umestitev varstvenih in razvojnih vsebin v parku,
- program izvajanja načrta upravljanja parka z določitvijo prednostnih izvajanj ukrepov in finančnim ovrednotenjem,
- program dela državne gospodarske javne službe urejanja voda, s katerim se natančneje opredelijo naloge in terminski načrt njihove izvedbe,
- program obnove in vzdrževanja infrastrukturnih objektov v parku glede na njihovo namembnost,
- način usklajevanja programov gospodarjenja in upravljanja v ožjih zavarovanih območjih,
- raziskovalni program in program spremljanja stanja,
- pogoje za obiskovanje ter pogoje za uporabo vozil in plovil,
- prostorsko umestitev varstvenih in razvojnih vsebin v kartografski obliki,
- obliko poročila o izvajanju načrta upravljanja parka in
- program izvajanja neposrednega nadzora.

Načrt upravljanja je razdeljen v osem vsebinskih sklopov:

- I. UVOD**
- II. OSNOVNI PODATKI O KRAJINSKEM PARKU STRUNJAN**
- III. IZHODIŠČA ZA NAČRT UPRAVLJANJA**
- IV. ANALITIČNA IZHODIŠČA ZA NAČRT UPRAVLJANJA**
- V. UPRAVLJANJE KRAJINSKEGA PARKA STRUNJAN**
- VI. PODROBNA OPREDELITEV VARSTVENIH REŽIMOV**
- VII. VARSTVENE IN RAZVOJNE USMERITVE**
- VIII. PROGRAM IZVAJANJA NAČRTA UPRAVLJANJA**

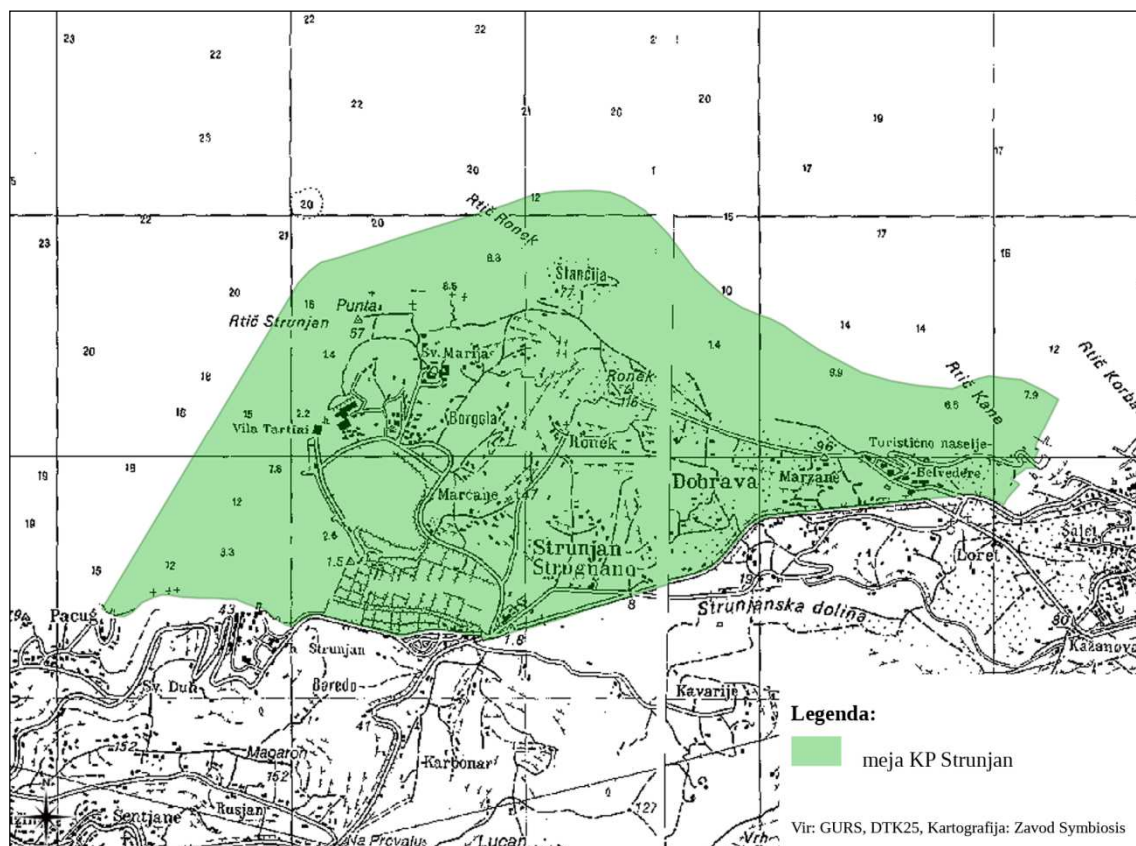
Predlog načrta upravljanja je v skladu z uredbo strokovno pripravil javni zavod v sodelovanju z zunanjim svetovalcem, Zavodom Republike Slovenije za varstvo narave (v nadaljevanju: ZRSVN), Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije (v nadaljevanju: ZVKDS), lokalnimi skupnostmi in drugimi deležniki. Javni zavod je glede načrta upravljanja pridobil stališča parkovnih lokalnih skupnosti, izvedel javno obravnavo in ustrezno upošteval mnenja, stališča in pripombe procesa. Usklajeni predlog načrta upravljanja je s končnim strokovnim mnenjem o sprejemljivosti načrta upravljanja potrdil ZRSVN, nato je bil potrjen s strani sveta zavoda. Javni zavod ga je nato poslal Ministrstvu za okolje in prostor, ki je po medsektorskem usklajevanju dokument poslalo Vladi RS v sprejetje.

5 Splošni opis Krajinskega parka Strunjan

5.1 Geografska lega, velikost in meje Krajinskega parka Strunjan

Krajinski park leži v jugozahodnem delu Slovenije, na jadranski obali. Park obsega območje Strunjanskega polotoka, ki se zajeda v Tržaški zaliv, najsevernejši del Sredozemlja. Leži med mestoma Izola in Piran (slika 1). Polotok se proti jugozahodu položno spušča v Strunjansko dolino – ravnico Strunjanskega potoka (potoka Roja), ob katerem se je razvilo naselje Strunjan. Ob severni in severovzhodni meji kopnega dela so abrazijski procesi izoblikovali razčlenjeno in strmo klifno morsko obrežje z rtiči Kane, Ronek in Strunjan. Med zadnjima leži Zaliv sv. Križa. Zahodno, položno morsko obrežje je preoblikovano z izgradnjo solin in lagune (Mandalenič, 2010). Krajinski park Strunjan je edino širše zavarovano območje v Sloveniji, ki obsega tudi morski del. Vanj sta vključena tudi dvestometerski pas obrežnega morja in celotni Strunjanski zaliv do Pacuga. V parku so tri ožja zavarovana območja: Naravni rezervat Strunjan, Naravni rezervat Strunjan Stjuža in Naravni spomenik Pinijev drevored (Preglednica 1).

Slika 2: Meje Krajinskega parka Strunjan

Preglednica 1: Površina Krajinskega parka Strunjan in ožjih zavarovanih območij znotraj parka

Območje krajinskega parka	Površina [ha]	Delež površine [%]
Kopni del krajinskega parka	252,1	58,8
Morski del krajinskega parka	176,5	41,2
Skupna površina krajinskega parka	428,6	100,0
Ožja zavarovana območja		
Naravni rezervat Strunjan	124,4	29,0
Naravni rezervat Strunjan Stjuža	34,1	7,9
Naravni spomenik Pinijev drevored	1,3	0,3
Površina ožjih ZO	159,8	37,3
Površina zunaj ožjih ZO	268,8	62,8

Vir: Agencija RS za okolje, 2012.

5.2 Upravni status in lastništvo zemljišč

Krajinski park Strunjan sega na območje občin Izola in Piran. Večji del parka z delom naselja Strunjan leži v občini Piran, nekoliko manjši del z delom naselja Dobrava pa v občini Izola. Za upravljanje zavarovanega območja je pomembna tudi lastniška sestava zemljišč. V javni lasti je 42,46 % zemljišč, 53,77 % zemljišč je v zasebni lasti, 3,77 % pa v mešani lasti.

V skladu s 17. členom Sklepa o ustanovitvi Javnega zavoda Krajinski park Strunjan (Uradni list RS, št. 76/08) zavod upravlja tiste nepremičnine v lasti države, za katere je bilo izdano soglasje ustanovitelja – Vlade RS. V zvezi s tem je vlada decembra 2010 sprejela sklep (št. 47803-272/2010/5), s katerim je za upravljavca na zemljiščih parcel št. 3061/1 in 3062/1, k. o. Portorož, na katerih so Strunjanske soline, določila javni zavod. Marca istega leta je Agencija Republike Slovenije za okolje (v nadaljevanju: ARSO) zavodu izdala delno vodno dovoljenje za pravico do neposredne rabe vode. Dovoljenje velja za pristanišče za posebne namene – druga pristanišča, za tradicionalne ribiške priveze v delu Strunjanskega potoka (potoka Roja). Javni zavod od leta 2015 delno izkorišča vodno pravico na podlagi vodnega dovoljenja. Izkoriščanje vodne pravice v celoti bo možno šele po zaključku sanacijskih del na visokovodnih nasipih, ki so predvidena v sanacijskem programu iz leta 2009. Izvaja jih koncesionar DRAVA Vodnogospodarsko podjetje Ptuj, d. o. o., naročnik del je Ministrstvo za okolje in prostor (v nadaljevanju: MOP) in bodo zaključena v drugi polovici leta 2018. Leta 2013 je javni zavod pridobil tudi vodno dovoljenje za ureditev tradicionalnih privezov na območju pretočnega kanala laguna Stjuža (mandrač). V letu 2015 je bilo v NR Strunjan Stjuža v skladu z uredbo obnovljenih skupno 112 tradicionalnih privezov na vhodu v laguno in v potok Roja. Speljan je bil celoten postopek organizacijske in upravne vzpostavitve oddaje privezov v najem, skupaj z objavo javnih pozivov vlagateljem za pridobitev tradicionalnega priveza, ureditve in vzdrževanja privezov. Ureditve privezov je bila pogojena z zaključkom naložbe na ribiškem pristanišču, ki jo je Občina Piran v predvidenih rokih izpeljala do konca leta 2015.

5.3 Organiziranost upravljavca Krajinskega parka Strunjan

V Uredbi o Krajinskem parku Strunjan je določeno, da za njegovo upravljanje Vlada Republike Slovenije ustanovi javni zavod, ki mora imeti svet zavoda, strokovni svet in direktorja. Organiziranost zavoda je podrobneje določena v sklepu vlade o ustanovitvi Javnega zavoda Krajinski park Strunjan (Uradni list RS, št. 76/08 in 100/08).

Svet zavoda je najvišji organ upravljanja. Sestavlja ga devet članov, od katerih je pet predstavnikov ustanovitelja (države), trije predstavniki parkovnih lokalnih skupnosti (občin Piran in Izola) in en predstavnik zaposlenih. Strokovni svet zavoda sestavljajo direktor zavoda, dva strokovnjaka iz vrst delavcev javnega zavoda in dva zunanja strokovnjaka, od tega eden na predlog ZRSVN. Direktor vodi ter organizira delo in poslovanje zavoda, predstavlja in zastopa zavod ter odgovarja za zakonitost in strokovnost dela zavoda. Glede na majhno število zaposlenih zavod za zdaj nima organizacijsko ločenih služb.

6 Pomen Krajinskega parka Strunjan

6.1 Državni pomen

Strunjanski polotok je s prepadnimi flišnimi stenami in erozijskimi grapami, z ohranjeno submediteransko vegetacijo, kmetijskimi površinami, laguno, solinami in morjem ključnega pomena za varstvo naravnih vrednot in ohranjanje biotske pestrosti slovenskega morskega obrežja (Trampuš, Turk, Vidmar & Popić, 2010). To še posebej velja zaradi majhnosti submediteranske biogeografske pokrajine v Sloveniji in kratke dolžine morskega obrežja.

Zaradi izjemnih naravnih danosti je bilo severno morsko obrežje z notranjim delom Strunjanskega zaliva ter laguno Stjuža in solinami že leta 1976 vključeno v Inventar najpomembnejše naravne dediščine v Sloveniji (Skoberne & Peterlin, 1991). V osemdesetih letih je bil celotni polotok kot pomembno območje varstva naravne in kulturne dediščine vključen v planske dokumente občin Izola in Piran, ki sta leta 1990 sprejeli odloka o razglasitvi Krajinskega parka Strunjan (Trampuš in dr., 2010). Z njim so formalni status naravne znamenitosti (zavarovane naravne vrednote državnega pomena) v krajinskem parku pridobili tudi naslednji deli narave: severno morsko obrežje Strunjanskega polotoka s pripadajočim dvestometrskim pasom obrežnega morja, laguna Stjuža in Pinijev drevored ob glavni cesti (Jagodje – Valeta).

Poleg že navedenih naravnih znamenitosti so na območju parka še druge naravne vrednote, med katerimi prevladujejo geološki in geomorfološki pojavi na Strunjanskem klifu. Pomembni so tudi ekosistemi in vrste na območju rtiča Ronek, tako na kopnem kot tudi v morskem delu ter v morskem delu območja Zaliva sv. Križa. Na območju parka so številni v slovenskem merilu redki vrste in habitati. Dobro so ohranjeni tudi obalni in morski habitatni tipi (Lipej idr., 2007; Orlando Bonaca, Lipej, Šiško, Mavrič & Kovač, 2010). Za vrstno pestrost je najpomembnejše območje Naravnega rezervata Strunjan.

6.2 Mednarodni pomen

Obmorski klifi z ohranjeno naravno obalo in ohranjeno vegetacijo tudi v zaledju so v celotnem Sredozemlju izredna redkost. Poleg tega je flišni facies, drugače kot apnenec, zaradi svoje neodporne narave na erozijske procese omogočil nastanek relativno širokega pasu plitvine. To je pomemben dejavnik pri razvoju oziroma pojavljanju habitatnega tipa z rjavo algo cistoziro (*Cystoseira* sp.), ki je na območju Naravnega rezervata Strunjan dobro zastopan in ohranjen. Prepoznan je kot habitat s pestro vrstno sestavo (Montesanto & Panayotidis, 2001) in je hkrati tudi eden od ogroženih habitatnih tipov v Sredozemlju.

Na območju parka so štiri posebna ohranitvena območja Natura 2000, ki so pomembna predvsem za ohranjanje morskih in obalnih habitatnih tipov, ter eno posebno območje varstva, ki obsega celotni morski del parka, vključno z laguno Stjuža in solinami (glej tudi poglavje 7.3.2).

Pod okriljem Barcelonske konvencije, Protokola o posebej zavarovanih območjih in biološki raznovrstnosti Sredozemlja (protokol SPA/BD), poteka določitev posebej zavarovanih območij v Mediteranu – tako imenovanega območja SPAMI (*Specially Protected Areas of Mediterranean Importance*). Krajinski park izpolnjuje večino meril za vključitev med območja SPAMI (dodatek 1. protokola; Skupni kriteriji za izbor zavarovanih morskih in obalnih območij, ki bi lahko bili vključeni na seznam območij SPAMI) in bi po sprejetju načrta upravljanja lahko kandidiral za vpis na ta seznam.

7 Okoljski podatki o Krajinskem parku Strunjan z oceno stanja

7.1 Neživa narava

7.1.1 Podnebne razmere

Krajinski park leži na skrajnem jugozahodu Slovenije tik ob Jadranskem morju. Zaradi bližine morja so za območje značilne visoke povprečne letne temperature. Obala je poleg Vipavske doline in Goriških brd edino območje v Sloveniji, kjer povprečna letna temperatura presega 12 °C. Letna količina padavin je nekoliko nižja od povprečja v Sloveniji in znaša od 1100 do 1200 milimetrov na leto. Pojav poletne suše je običajen. Sneženje je redek pojav.

Projekcije podnebnih sprememb za Slovenijo kažejo, da bo poleg dviga temperatur, predvsem v poletnem času, prišlo tudi do daljših sušnih obdobj. Nekatere napovedi za obalni del Slovenije do leta 2100 predvidevajo tudi do polovico manjše količine padavin (Bergant, 2009), kar bi lahko bistveno vplivalo na kmetijsko dejavnost v krajinskem parku.

Kot posledico podnebnih sprememb pričakujemo tudi višanje morske gladine (Allison idr., 2009). To bi lahko poslabšalo poplavno varnost v Strunjanski dolini, ki jo danes zagotavljajo Strunjanske soline in visokovodni nasipi potoka Roja in morja. Ogrozilo bi tudi solinarsko dejavnost in nekatera območja habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju, predvsem na nasipih lagune Stjuža in solin. Povišanje temperature morja bi v poletnih mesecih neugodno vplivalo na nekatere vrste in povečalo pojavnost patogenih organizmov. V letih 2011 in 2012 je bil že opazjen negativen vpliv dolgotrajnih visokih poletnih temperatur morja na jadransko kameno koralo (*Cladocora caespitosa*) (Lipej, Orlando Bonaca, Mavrič, Vodopivec & Kužič, 2013). Še nevarnejši je dvig zimskih temperatur morja, saj so se v severnem Jadranu zaradi nizkih zimskih temperatur obdržale hladnoljubne vrste. Te se zaradi zaprtosti Sredozemskega morja ne morejo umakniti severneje. Zato je Svetovna zveza za varstvo narave (IUCN) severni Jadran že prepoznala za eno najverjetneje najbolj ogroženih področij izumiranja vrst v prihodnosti (Otero, Garrabou & Vargas, 2013).

7.1.2 Geološke značilnosti

Geološke značilnosti so pomemben del parka, saj sodi velik del njegovih naravnih vrednot v geološko in/ali površinsko geomorfološko zvrst. Krajinski park leži na flišni podlagi. Sedimentni flišni kamnini – peščenjak in laporovec – imata na nekaterih delih parka lepo ohranjene cikle sedimentacije, sedimentne teksture, fosilne sledi organizmov (ihnofosile) in litološke različke, od katerih je pomembna posebnost megaplast peščenega apnenca, ki je najlepše vidna med rtičem Strunjan in Križem. Prisotne kamnine kažejo, da je fliš nastajal v globokem morju (Placer, 2009; Šmuc, 2012). Morski obrežni pas parka sodi med najbogatейša nahajališča eocenskih ihnofosilov v Sloveniji, po čemer izstopa tudi od drugih delov morskega obrežja Tržaškega zaliva (Jurkovšek, 2009).

Geomorfološko pomembna in slikovita posebnost je Strunjanski klif, ki ima med rtičema Kane in Ronek izrazito prekinitev v obliki dolinske zajede. Klif je najvišji in najstromejši na mestih, kjer so plasti vodoravne, in na območju rta Ronek dosega višino 80 metrov. Klif se pred Strunjanskim zalivom zaključuje z gubami, pred Simonovim zalivom (rt Kane) pa s podvodnim plazom. To sta po obsegu največji geološki znamenitosti parka. Erozijske tvorbe v reliefu površja so vidne kot bolj ali manj izrazite zajede na zgornjem robu klifa. Pod megaplastjo peščenega apnenca je tudi nekaj plitvih spodmolov (Placer, 2009).

Strunjanski potok Roja je med današnjima gričema Ronek na severu in Lucanom na jugu vrezal Strunjansko dolino. Njegovo erozijsko delovanje in delovanje drugih manjših, večinoma hudourniških vodotokov, od katerih je danes stalen le potok Borgola, je na območju parka ustvarilo značilen destruktivni relief z naplavno ravnico.

Za ohranjanje abrazijskih procesov Strunjanskega klifa in rastlinskih pionirskih sestojev sta ključna ohranjena naravno morsko obrežje in neutrjen, zarasel zgornji rob klifa. Za ohranjanje prsti oziroma preprečevanje erozije na večinoma nagnjenem zemljišču območja kulturne krajine je nujna ohranitev kulturnih teras, katerih obstoj lahko ogrozi opuščanje obnove in odstranjevanje podpornih zidov.

7.1.3 Hidrološke značilnosti

Območje Strunjanskega polotoka sodi v povodje jadranskih rek z morjem. Podlaga iz flišnih sedimentov je neprepustna in omogoča dobro razvito mrežo površinskih tokov (Kolbezen in Pristov, 1998). Znotraj meja parka na območju solin teče potok Roja. V zahodnem delu parka teče potok Borgola, ki se izliva v laguno Stjuža. Potok Roja je poleg naplavne ravnice v Strunjanski dolini s svojimi nanosi ustvaril tudi plitvino v Strunjanskem zalivu. Potoka Roja in Borgola sta bila v preteklih stoletjih regulirana zaradi potreb kmetijstva in izsuševanja zemljišča, potok Roja pa tudi zaradi izgradnje solin. Z izgradnjo nasipov lagune Stjuža in solin je notranji del Strunjanskega zaliva pridobil značilnosti slanega mokrišča, ločenega od obrežnega morja. Nastanek tega mokrišča je omogočil razrast slanoljubnih rastlin in s tem oblikovanje habitatnih tipov, ki imajo danes velik naravovarstveni pomen. Mokrišče ima pomembno vlogo tudi pri zagotavljanju poplavne varnosti Strunjanske doline.

Poleg potokov je v parku še manjša mlaka nad Zalivom sv. Križa, ki v sušnem poletnem obdobju redno presahne. Na območju parka je več vodnjakov in nekaj vodnih izvirov, ki še niso natančno popisani. Vodnatost izvirov se je v zadnjih sušnih letih zmanjšala. Ob obilnejših padavinah, najpogosteje jeseni in v prvi polovici zime, se pojavijo tudi manjši začasni hudourniški vodotoki.

Poleg vodotokov, mokrišč in mlak Krajinski park Strunjan obsega tudi morje. Severno obrežje Strunjanskega polotoka, s pripadajočim dvestometerskim pasom obalnega morja in notranjim delom Strunjanskega zaliva, se prednostno ohranja z naravnimi deli morske obale ter naravnimi procesi in povezavami med pršnim in bibavičnim pasom ter infralitoralom.

Stanje vodotokov je z vidika kemijske in mikrobiološke kakovosti in z ekološkega vidika slabo raziskano, se pa v okviru državnega monitoringa spremljata kakovost kopalnih voda ter ekološko in kemijsko stanje morja. V laguno Stjuža se poleg potoka Borgola izliva tudi meteorni kanal, ki odvaja vodo z območja hotelskega kompleksa in stanovanjskih hiš, zato je kakovost izlivne vode vprašljiva. Voda iz obeh vodotokov se tudi danes nenadzorovano izkorišča za namakanje okoliških kmetijskih površin.

7.2 Živa narava

7.2.1 Rastlinske združbe in habitatni tipi

V državnem merilu je park pomemben predvsem zaradi dobro ohranjenih obmorskih habitatov, ki so v Sloveniji redki (Lipej idr., 2004). Različni tipi podlage na morskem dnu in različna globina morja so omogočili razvoj različnih algalnih združb in združb morskih semenk oziroma morskih travnikov. V Naravnem rezervatu Strunjan (v nadaljevanju: NR Strunjan) je bilo prepoznanih dvanajst različnih morskih habitatnih tipov, med njimi so najpogostejše asociacije z rjavo algo cistoziro in podvodni travniki kolenčaste cimodoceje. Za to območje je v primerjavi z drugimi zavarovanimi deli slovenskega obrežnega morja značilna izjemna pestrost makro- in mikrohabitatnih tipov ter najvišja vrstna pestrost makrobentoških alg in cvetnic (Lipej idr., 2007).

Na območju morskega obrežja so prisotne slanoljubne združbe: slanoljubna grmišča, enoletne slane pionirske združbe in združbe sredozemskih slanih močvirij (Šajna in Kaligarič, 2005). Te združbe najdemo predvsem na zahodnem morskem obrežju, ki ima zaradi nanosov potoka Roja in kasnejše človekove solinarske in ribogojске dejavnosti značaj slanega mokrišča. Mehka in blatna podlaga tu omogoča gostejšo zarast rastlinstva. Ohranjanje teh združb je danes odvisno tudi od človekove dejavnosti, predvsem od vzdrževanja solinskih nasipov, saj bi brez teh erozija in abrazija močno zmanjšali površino s primernimi razmerami za razvoj teh združb.

Severno morsko obrežje parka je kamnito, s spodnjim delom klifa, ki je v območju delovanja morskih valov in pršca. Za ta del so značilne drugačne združbe slanoljubnih rastlin. Njihov obstoj omogoča predvsem ohranjanje naravne sestave morskega obrežja in delovanja naravnih procesov.

Na kopnem najdemo na območju klifa in njegovega zaledja pionirske, gozdne in travniške združbe. Na čelu klifa je bilo popisanih pet gozdnih združb, deset pionirskih združb in deset travniških združb. V združbi verjetno prvobitnega gozda, katerega edini ostanek najdemo na vzhodnem robu rta Ronek, in od njega proti Belvederju sta najpogostejši drevesni vrsti cer (*Quercus cerris*) in črni gaber (*Ostrya carpinifolia*), med zelišči pa jesenska vilovina (*Sesleria autumnalis*). Nad Zalivom sv. Križa sta dve gozdni združbi: v eni prevladuje črni gaber, v drugi pa naseljeni alepski bor (*Pinus*

halepensis) z jesensko vilovino. Na severnem pobočju klifa pri rtiču Strunjan se razrašča gozd, v katerem prevladujeta obmorski bor (*Pinus pinaster*) in grmičasta šmarna detelja (*Coronilla emerus*). Tudi na zahodnem pobočju klifa pri rtiču Strunjan sta dve gozdni združbi. V severnejši prevladujejo vrste grmičasta šmarna detelja, alepski bor in tujerodni veliki pajesen (*Ailanthus altissima*), v južnejši prevladujeta navadni lovor (*Laurus nobilis*) in nepravi lovor (*Viburnum tinus*) (Vidmar, 2006b). Čeprav veliki pajesen med dominantnimi vrstami strunjanskih gozdnih združb ni edina tujerodna vrsta, ga velja posebej izpostaviti kot močno invazivno vrsto.

V osrednjem delu parka, kjer prevladuje kulturna krajina, so prisotni različni trajni nasadi, njive ter travniške, gozdne in grmiščne združbe. Združbe v tem delu so pod vplivom delovanja človeka in nekaterih elementov kulturne krajine (npr. kulturne terase s podpornimi suhozidi), ki so jih zgradili zaradi nagnjenega zemljišča.

Popisi združb in habitatnih tipov so bili narejeni le na območju obeh naravnih rezervatov (Lipej, Forte, Vlk, idr., 2004; Lipej idr., 2007; Vidmar, 2006b), medtem ko osrednji del parka še ni bil kartiran. Tudi na območju obeh naravnih rezervatov gre večinoma za enkratna kartiranja, zato nimamo podatkov o spreminjanju habitatnih tipov.

7.2.2 Rastlinstvo

Rastlinstvo Strunjanskega polotoka so obširneje raziskali pred štiridesetimi leti (Wraber, 1973). Seznam je obsegal 488 rastlinskih vrst (**priloga 1, preglednica P1-1**). Takrat je bilo ugotovljeno, da se je površina avtohtonega rastlinstva na območju Strunjana zaradi opustitve kmetijstva na določenih delih močno povečala, vendar kljub temu nekaterih v preteklosti najdenih rastlin niso več našli. Delni popisi so bili med letoma 1973 in 2007 izvedeni še na območju NR Strunjan (Štirn idr., 1973; Šajna & Kaligarič, 2005; Vidmar, 2006; Lipej idr., 2007). V osrednjem delu parka popisi rastlinskih vrst po letu 1973 niso bili več narejeni.

Na rtu Ronek je eno redkih naravnih rastišč pravega sredozemskega rastlinstva v Sloveniji. Med opaznejšimi sredozemskimi vrstami so hrapavi oponec (*Smilax aspera*), navadna mirta (*Myrtus communis*) in navadna jagodičnica (*Arbutus unedo*). Ta ima tu svoje edino samoniklo rastišče v Sloveniji, ki je hkrati tudi njeno najsevernejše naravno rastišče. Le na redkih rastiščih strunjanskega morskega obrežja naj bi še uspevala morska gorjuša (*Cakile maritima*), ki ji v Sloveniji grozi izumrtje.

V morju uspeva več vrst morskih rastlin iz redu podvodničevcev (*Najadales*), ki predvsem na območju lagune Stjuža in v NR Strunjan tvorijo dobro ohranjene morske travnike s prevladujočo kolenčasto cimodocejo (*Cymodocea nodosa*). Najobsežnejša območja morskega dna obrežnega pasu prerašča sedem vrst rjavih alg iz rodu *Cystoseira*. Vse razen ene vrste tega rodu so na seznamu prizadetih ali ogroženih vrst Protokola o posebej zavarovanih območjih in biološki raznovrstnosti v Sredozemlju (Zakon o ratifikaciji Protokola o posebej zavarovanih območjih in biološki raznovrstnosti v Sredozemlju (MPZOS), Uradni list RS, št. 102/02). Poleg tega je v združbah teh vrst visoka vrstna pestrost.

Na območju parka še niso bili izvedeni sistematični popisi gliv, lišajev in mahov. Od gliv, ki so uvrščene na rdeči seznam, je za park znano le pojavljanje jajčaste mušnice (*Amanita ovoidea*) (Vidmar, 2008), ki v Sloveniji velja za redko vrsto (Uradni list RS, št. 42/10).

7.2.3 Živalstvo

V tem poglavju povzemamo podatke o posameznih živalskih skupinah na območju parka, seznam vrst je v prilogi (**priloga 1, preglednica P1-2**). Kakovost podatkov se precej razlikuje glede na predmet preteklih raziskav. Kvalifikacijske vrste za posebna ohranitvena območja in posebna območja varstva (območja Natura 2000) ter njihovo ohranitveno stanje so posebej obravnavane v poglavju o Naturi 2000 (poglavje 7.3.2).

Sesalci (Mammalia)

Posebnost morskega dela parka in okolice so morski sesalci. Podatki društva Morigenos kažejo, da se v tem delu Jadranskega morja stalno zadržuje populacija delfina velike pliskavke (*Tursiops truncatus*), občasno pa se zadržujejo tudi navadni progasti delfin (*Stenella coeruleoalba*), okrogloglavi delfin (*Grampus griseus*), brazdasti kit (*Balaenoptera physalus*) in celo kit grbavec (*Megaptera novaeangliae*). Podatki o distribuciji delfinov kažejo na prekrivanje območij opažanja delfinov z območji intenzivnejšega ribolova. Ugotovljeno je bilo tudi, da se v poletnih mesecih podnevi, ko naraste število plovil, delfini umaknejo stran od morskega obrežja in se mu ponovno približajo šele proti večeru, ko intenziteta pomorskega prometa upade (ZRSVN, 2009).

Ptiči (Aves)

Tudi med pticami so za krajinski park najznačilnejše morske vrste, med njimi črnoglavi galeb (*Larus melanocephalus*), sredozemski vranjek (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*) in kričava čigra (*Thalasseus sandvicensis*). Na območju mokrišča oziroma solin in lagune Stjuža so stalni ali redni predstavniki še mala bela čaplja (*Egretta garzetta*), velika bela čaplja (*Egretta alba*), polojnik (*Himantopus himantopus*), mlakarica (*Anas platyrhynchos*), duplinska kozarka (*Tadorna tadorna*), vodomec (*Alcedo atthis*), bela pastirica (*Motacilla alba*) ter več vrst martincev, ponirkov in galeb. Za druge ptice kopenskih območij lahko nekaj o vrstni sestavi sklepamo le iz popisov, ki jih izvaja Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije v okviru raziskav za Slovenski indeks ptic kmetijske krajine. Popisna ploskev OF_176 leži na južni meji parka in z majhnim delom sega v park. Podatki spremljanja kažejo, da na tem območju živijo vrste odprtih travniških predelov in urbanih območij. Med njimi je tudi nekaj vrst, ki so vezane na toplejše predele in so zato v Sloveniji redke (npr. žametna penica (*Sylvia melanocephala*), hribski škrjanec (*Lullula arborea*) in plotni strnad (*Emberiza cirrus*)). Primerjava podatkov popisov med letoma 2008 in 2013 kaže, da se tudi na tem območju ohranitveno stanje nekaterih ptic kmetijske krajine slabša (npr. rjavi srakoper (*Lanius collurio*), hribski škrjanec, lišček (*Carduelis carduelis*), grilček (*Serinus serinus*), divja grlica (*Streptopelia turtur*)) (Kmecl & Figelj, 2013).

Plazilci (Reptilia) in dvoživke (Amphibia)

Območje parka je pomembno predvsem za morsko želvo glavato kareto (*Caretta caretta*). Severni Jadran s Tržaškim zalivom je zaradi plitvosti predvsem med majem in oktobrom pomembno prehranjevalno območje za mlade osebkje želv (Udovič, 2013), ki se redno pojavljajo tudi na območju parka. Za preostale vrste obstajajo podatki o grobi razširjenosti vrst v Sloveniji, iz katerih lahko sklepamo, da na širšem območju parka živijo štiri vrste kuščaric in tri vrste kač (Krofel idr., 2009).

Za dvoživke obstaja le nekaj posameznih podatkov o pojavljanju vrst, vendar še ni zagotovljeno spremljanje, zato podatkov o stanju in populacijskih trendih nimamo.

Ribe (Pisces)

Morske vrste rib so na območju parka dobro raziskane, predvsem zaradi popisov habitatnih tipov in vrst, ki jih je v zadnjih letih intenzivneje izvajala Morska biološka postaja Piran Nacionalnega inštituta za biologijo (Lipej idr., 2007; Lipej, Forte, Mavrič, idr., 2004). Na območju parka je bilo do zdaj najdenih 83 vrst morskih rib, kar ustreza 45 % vseh ugotovljenih vrst v slovenskem morju. V laguni Stjuža je med varstveno pomembnejšimi vrstami solinarka (*Aphanius fasciatus*). V sladkih vodah na območju parka inventarizacija še ni bila narejena. Ker gre za majhne vodotoke in občasne vode, pričakujemo, da so sladkovodne vrste rib skromno zastopane.

Nevretenčarji (Invertebrata)

Za območje parka Strunjan je v primerjavi z drugimi zavarovanimi deli slovenskega obrežnega morja značilna najvišja vrstna pestrost bentoških nevretenčarjev. Samo na območju Naravnega rezervata Strunjan Stjuža (laguna in soline) je bilo najdenih 148 vrst bentoških živali (Lipej idr., 2007; Lipej idr., 2004). Od preostalih skupin nevretenčarjev je bilo nekaj podatkov o metuljih in kobilicah zbranih na poletnem taboru 2013, ki je potekal v okviru projekta Saltworks (Torkar, Gomboc, Seliškar, Brunet & Ribeiro, 2013). Na območju Krajinskega parka Strunjan je bilo doslej popisanih 156 vrst metuljev, ena vrsta bogomolke in 17 vrst kobilic. Med evidentiranimi vrstami so zlasti pomembni popisi 15 zavarovanih vrst žuželk in 19 ogroženih vrst metuljev. Med zavarovanimi sta zlasti zanimivi halofilni vrsti metulja obmorski pedic (*Scopula emutaria*) in vrsta peresičarja (*Agdistis intermedia*). Zanimiva je tudi prisotnost bogomolke krpaste grabežljivke (*Empusa fasciata*), ki je v Sloveniji zelo redka. Pri kobilicah je zanimiva najdba vrste *Andreimon nuptialis*, ki je v Sloveniji tretja najdba te vrste, ki je bila pri nas odkrita nedavno.

7.3 Območja ohranjanja narave v Krajinskem parku Strunjan

7.3.1 Ožja zavarovana območja in naravne vrednote

Na območju parka so tri ožja zavarovana območja: Naravni rezervat Strunjan, Naravni rezervat Strunjan Stjuža in Naravni spomenik Pinijev drevored (Slika 3: Prikaz ožjih zavarovanih območij v Krajinskem parku Strunjan). Ta območja se prekrivajo z območji naravnih vrednot (Slika 4: Prikaz naravnih vrednot v Krajinskem parku Strunjan). Največ naravnih vrednot je površinskih, geomorfoloških in geoloških (Preglednica 2).

Poleg teh naravnih vrednot je bila na območju parka evidentirana še ena naravna posebnost, ki je predlagana za uvrstitev med naravne vrednote, in sicer celotni Strunjanski polotok zaradi značilnega krajinskega vzorca, značilnosti žive in nežive narave ter delovanja človeka v krajinsko zvrst (Trampuš idr., 2010).

Naravni rezervat Strunjan obsega območje Strunjanskega klifa z neposrednim zaledjem in delom morja. Gre za flišni klif z ohranjenimi naravnimi procesi erozije in abrazije s pomembnimi sedimentološkimi, paleontološkimi, tektonskimi in geomorfološki znamenitostmi (Placer, 2009; Jurkovšek, 2009) ter visoko biotsko raznovrstnostjo na ravni vrst in ekosistemov oziroma habitatnih tipov (Vidmar, 2008). Njegovo neposredno zaledje, ki je vključeno v rezervat, je večinoma poraščeno z gozdom. Del morja, ki obsega dvestometerski obrežni pas pred klifom, je območje z največjo biotsko pestrostjo v slovenskem morju (Lipej, Orlando-Bonaca, Makovec & Bernetič, 2004). Morje med Zalivom sv. Križa in pred rtom Ronek je osrednji del naravnega rezervata in v njem veljajo strožji varstveni režimi.

Naravni rezervat Strunjan Stjuža obsega soline in laguno Stjuža v skrajnem zahodnem delu Strunjanskega zaliva, ki je bil v preteklosti zaradi naravnih danosti preoblikovan za potrebe solinarstva in ribogojstva. Glavna značilnost rezervata je slano mokrišče, znotraj katerega je tudi edina prava morska laguna na slovenskem morskem obrežju. V Naravnem rezervatu Strunjan Stjuža se zaradi varstva naravnih vrednot in ohranitve ugodnega stanja habitatnih tipov ter habitatov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst izvaja tradicionalno solinarstvo, druge dejavnosti pa se opravljajo le, če ne ogrožajo varstva habitatnih tipov, populacij ogroženih rastlinskih in živalskih vrst oziroma tradicionalnega solinarstva (Trampuš idr., 2010).

Naravni spomenik Pinijev drevored obsega dvostranski drevored pinij (*Pinus pinea*), ki je del drevoreda ob obalni cesti med Kopro in Portorožem. Zaradi ugodnih razmer za rast je to najlepši in največji ohranjeni del celotnega drevoreda z velikim dendrološkim in krajinskooblikovnim pomenom. Zasajen je bil leta 1935 na obeh straneh ceste Izola–Portorož, med naseljem Strunjan in Strunjansko dolino (Guštin idr., 2012).

Vsa ožja zavarovana območja so glede na stanje ocenjena kot ohranjena, saj so še prisotne lastnosti, zaradi katerih so bila razglašena za zavarovana območja. Dejavniki ogrožanja je predvsem sprememba rabe zemljišč iz pretežno kmetijske v turistično, kar ima za posledico neupoštevanje varstvenih režimov in množičen obisk, še posebej v poletnem času. Negativni vpliv na habitate in vrste imajo množično obiskovanje, prireditve, zvočno in svetlobno onesnaževanje, hoja zunaj dovoljenih poti, skladanje kamenja na morskem obrežju, sidranje in nezakoniti privezi plovil na morju in v zgornjem toku rečice Roja, grafitiranje, smetenje in odlaganje odpadkov. Veliko nevarnost, predvsem v Naravnem rezervatu Strunjan v poletnem času, predstavljata kurjenje in podvodni ribolov, v obeh rezervatih pa tudi nabiranje organizmov. Težava je tudi nezadostno vzdrževanje Pinijevega drevoreda. Podrobnejša ocena stanja ožjih zavarovanih območij in naravnih vrednot je v prilogi (priloga 1, preglednica P1-3).

Naravne vrednote v Krajinskem parku Strunjan so v ugodnem stanju, razen naravne vrednote navpični spodmol, ki zaradi naravnih procesov na klifu skoraj ni več viden in se predlaga prilagoditev opisa in vrednotenja v registru naravnih vrednot. Podrobnejša ocena stanja je podana v prilogi (priloga 1, preglednica P1-5).

Preglednica 2: Ožja zavarovana območja in naravne vrednote na območju Krajinskega parka Strunjan

Ožje zavarovano območje	Naravne vrednote	Zvrst naravne vrednote
Naravni rezervat Strunjan	Strunjanski klif	geomorf, geol, ekos
	Strunjan, rt	geomorf, geol
	Zaliv sv. Križa	hidr, geol, geomorf, bot, ekos
	Strunjan, rt Ronek	bot
	Strunjan, rt Ronek, podvodni greben	ekos
	Strunjan, abrazijski spodmol	geomorf
	Bele skale pod Strunjanskim klifom	geomorf, geol
	Kane	geomorf, geol
	Simonov zaliv, nahajališče fosilov*	geol
Naravni rezervat Strunjan Stjuža	Strunjan Stjuža	ekos
	Strunjanske soline	geomorf, hidr, geol, ekos
	Strunjan črničevje	drev
Naravni spomenik Pinijev drevored	Strunjan, drevored pinij	onv, drev

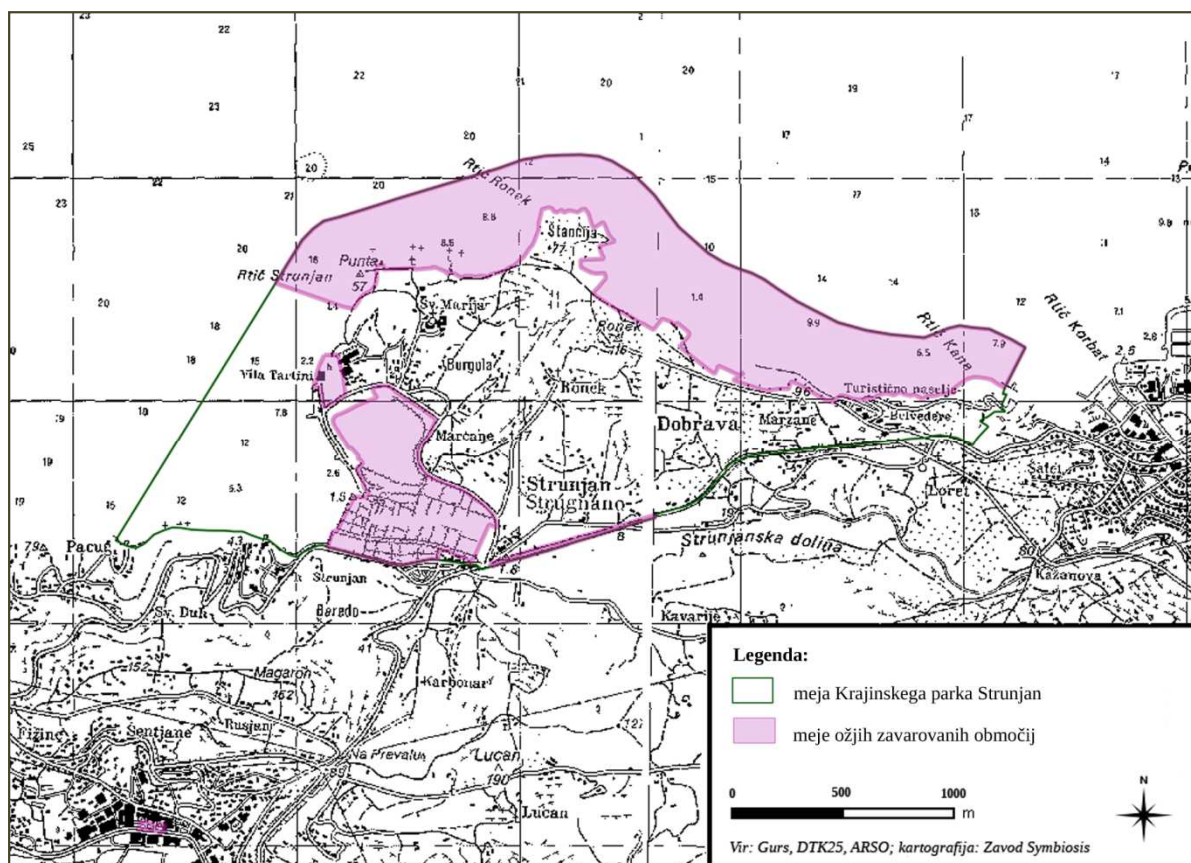
Vir: Agencija RS za okolje, 2012.

Legenda:

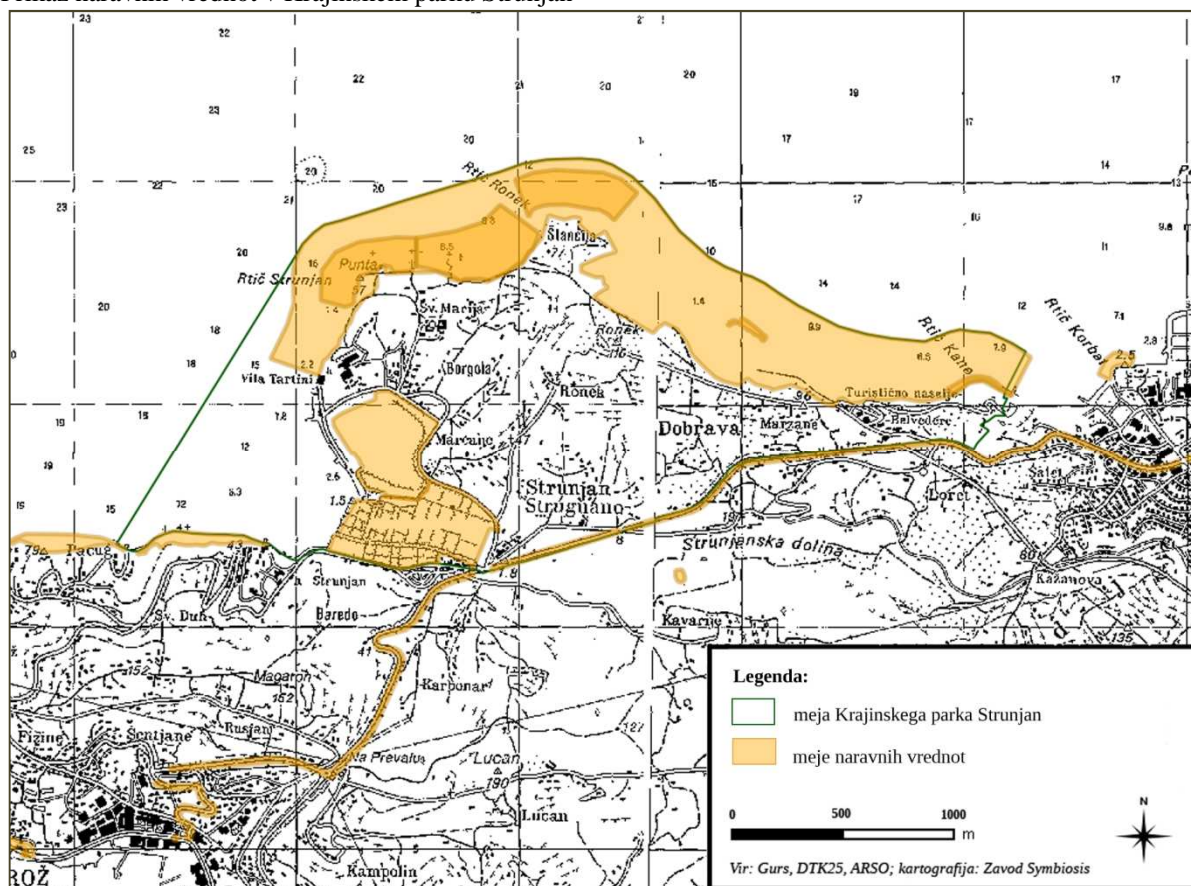
Okrajšave zvrsti naravnih vrednot: bot: botanična, drev: drevesna, ekos: ekosistemska, geol: geološka, geomorf: geomorfološka, hidr: hidrološka, onv: oblikovana naravna vrednota.

*Vse naravne vrednote so naravne vrednote državnega pomena, razen naravne vrednote Simonov zaliv, nahajališče fosilov, ki je lokalnega pomena.

Slika 3: Prikaz ožjih zavarovanih območij v Krajinskem parku Strunjan

Slika 4: Prikaz naravnih vrednot v Krajinskem parku Strunjan

7.3.2 Območja Natura 2000

Znotraj Krajinskega parka Strunjan so štiri posebna varstvena območja Natura 2000 (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13 (25/13 – popr.), 39/2013 – odl. US: U-I-37/10-16) (**Preglednica 3**). Morski deli se prednostno varujejo kot življenjska okolja nekaterih morskih ptic in morskih habitatov, na kopenskih delih pa se varujejo posebni habitatni tipi, ki jih sestavljajo slanljubne združbe.

Vlada Republike Slovenije je 9. aprila 2015 sprejela Operativni program upravljanja območij Natura 2000 v Sloveniji 2015–2020 (v nadaljevanju: PUN). Program določa podrobne varstvene cilje in ukrepe za vsako od 354 območij Natura 2000 v Sloveniji ter nosilce in finančne vire. Določeni so tudi projekti, s katerimi želi Slovenija doseči te cilje in izkoristiti priložnosti območij Natura 2000 za lokalni razvoj, delovna mesta in gospodarsko rast ter za ohranjanje kulturne dediščine.

V PUN je Javni zavod Krajinski park Strunjan naveden kot edini odgovorni nosilec za izvedbo ukrepov za doseganje 22 ciljev; skupaj s koncesionarjem, občino, Inšpekcijo za okolje in naravo pa za doseganje dodatnih 9 ciljev. Vsi ukrepi PUN so smiselno vključeni v načrt upravljanja krajinskega parka in so v poglavju Cilji in ukrepi (**poglavje V**) označeni z znakom * pred kodo vsakega ukrepa in v prilogi (**priloga 1, preglednica P1-6**).

V poročilu po 17. členu Direktive o habitatih je bilo stanje dveh kvalifikacijskih vrst in sedmih habitatnih tipov ocenjeno kot ugodno, le za habitatni tip morski grebeni ocene stanja ni bilo mogoče podati (ZRSVN, 2013). V poročilu po 12. členu Direktive o pticah je bila ocenjena velikost populacij štirih kvalifikacijskih vrst (ZRSVN, 2014). Podrobnejša ocena stanja je podana v prilogi (**priloga 1, preglednica P1-7**).

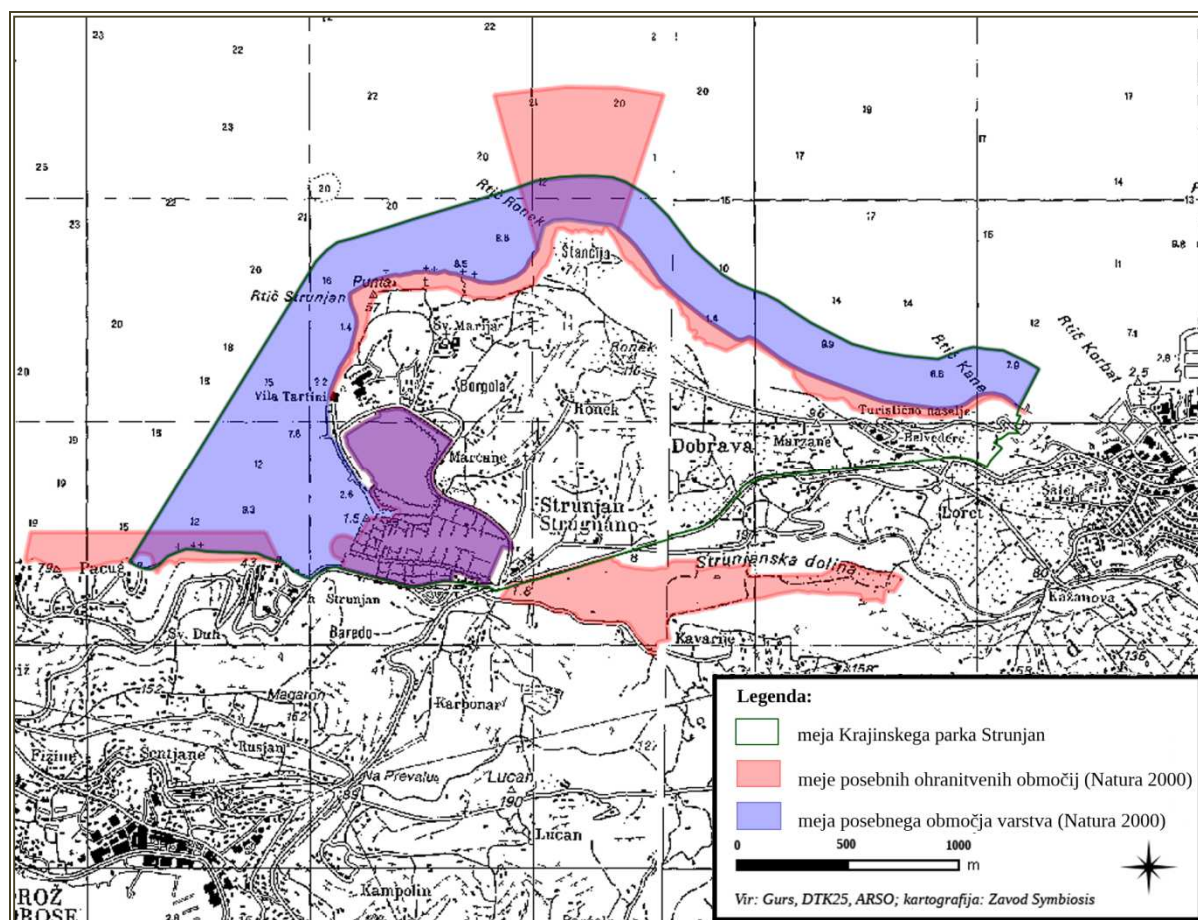
Preglednica 3: Seznam območij Natura 2000 v Krajinskem parku Strunjan

Ime območja Natura 2000	Tip varovanega območja	Koda	Skupna površina [ha]	Površina v parku [ha]	Delež območja v parku [%]	Delež površine parka [%]
Strunjan	POV	SI5000031	187,99	187,99	100	43,86
Strunjanske soline s Stjužo	POO	SI3000238	35,22	35,22	100	8,22
Med Izolo in Strunjanom, klif	POO	SI3000249	55,58	29,46	53,00	6,87
Med Strunjanom in Fiesio	POO	SI3000307	14,99	5,79	38,63	1,35
Skupaj			243,22	207,90	85,48	48,51

Vir: Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13 (25/13 – popr.), 39/2013 – odl. US: U-I-37/10-16; izračuni površin na podlagi podatkov Agencije RS za okolje, 2013.

Legenda: Tip varovanega območja: **POO**: posebno ohranitveno območje (v skladu z Direktivo o habitatih), **POV**: posebno območje varstva (v skladu z Direktivo o pticah).

Slika 5: Prikaz območij Natura 2000 v Krajinskem parku Strunjan

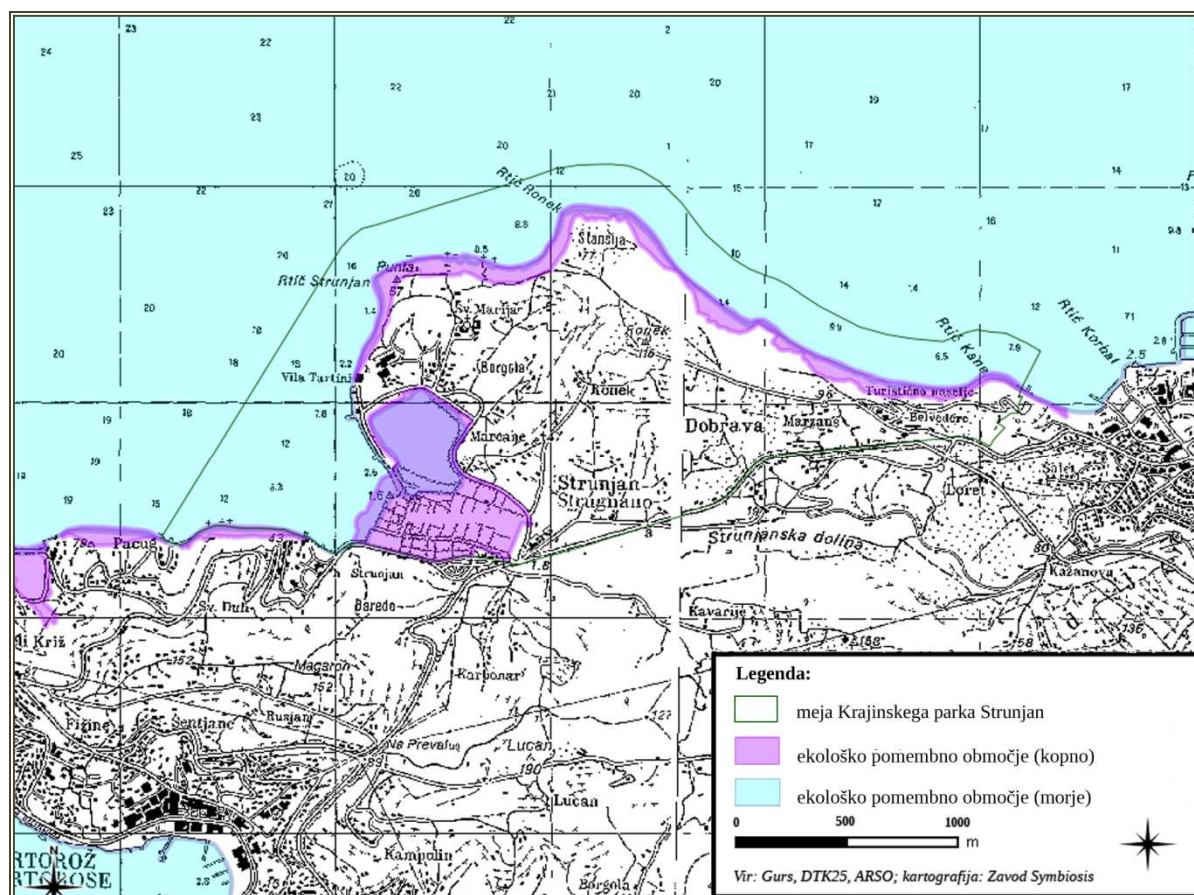
7.3.3 Ekološko pomembna območja

Na območju parka so tri ekološko pomembna območja: morje in morsko obrežje, Strunjanske soline s Stjužo ter Strunjanski klif (**Preglednica 4**). Celotno slovensko morje je opredeljeno kot ekološko pomembno območje, saj je najsevernejši del Sredozemskega morja z veliko pestrostjo habitatnih tipov ter prepletom borealnih in sredozemskih rastlinskih in živalskih vrst. Zaradi svojega geografskega položaja in podnebja je del leta to najhladnejši del Sredozemskega morja in zaradi številnih pritokov tudi močno razsoljen. Zaradi tega živi v tem delu več reliktnih borealnih vrst. Hkrati se v poletnih mesecih toliko segreje, da omogoča življenje tudi značilnim sredozemskim vrstam (Trampuš idr., 2010).

Preglednica 4: Seznam ekološko pomembnih območij v Krajinskem parku Strunjan

Ime ekološko pomembnega območja	Id. številka	Skupna površina [ha]	Površina v parku [ha]	Delež območja v parku [%]	Delež površine parka [%]
Morje in morsko obrežje	70000	22.545,49	171,43	0,8	40,0
Strunjanske soline s Stjužo	78400	38,27	38,27	100	8,9
Strunjanski klif	78800	23,52	23,22	98,7	5,4

Slika 6: Prikaz ekološko pomembnih območij v Krajinskem parku Strunjan

7.4 Krajinska pestrost

Krajinski park leži na območju pravih primorskih regij v Šavrinskem gričevju. Značilni krajinski vzorec za to območje je flišno gričevje, na katerem naj bi se ohranjale terase in značilna podoba obmorskih ravníc (solin), opuščena terasasto preoblikovana zemljišča pa prepustila zaraščanju. Območje parka je znotraj krajinske enote Slovenska obala, katere ključne značilnosti so ozke doline, slemena, široke obmorske ravnice, morje, klifi, solinska polja, gručasta poselitev in obala (Marušič, Ogrin & Jančič, 1998).

Čeprav je strunjanska krajina obdobje po drugi svetovni vojni preživela najmanj spremenjena od vseh obalnih delov Slovenije, je kljub temu zaznati občutne spremembe. Zaradi množičnega turizma je bila zgrajena nova hotelska infrastruktura. Spremenjen način življenja domačinov, za katere kmetijstvo večinoma pomeni le še dodatno dejavnost, je povzročil, da se je močno zmanjšala pestrost sajenih kultur. Zelenjavnih nasadov, razen v hišnih vrtovih, skoraj ni več in močno prevladujejo trajni nasadi. Zato so krajinski elementi, ki so z vidika ohranjanja biotske raznovrstnosti v parku najpomembnejši (soline, laguna, klif z naravnim morskim obrežjem, kulturne terase, suhozidi, drevesne in grmovne mejice ter zaraščena strma pobočja), danes precej ogroženi. Obnavljanja suhozidov ni in nadomeščajo jih gole brežine ali železobetonski podporni zidovi. Mejice izginjajo, predvsem na zemljiščih, ki so zaradi obdelovanja zaokrožena v večje enote oziroma nasade. Razpršena poseljenost se je na več mestih zaradi novogradenj zgostila, zato se značilni poselitveni vzorec izgublja, počitniške hiše pa še dodatno vplivajo na spremembo sestave prebivalstva oziroma izginjanje kmečkega prebivalstva. Postavljenih je bilo tudi veliko enostavnih in manj zahtevnih objektov ter počitniških prikolic, namenjenih za bivanje.

8 Podatki o kulturni dediščini z oceno stanja

Ko sta leta 1990 občini Piran in Izola z Odlokom o razglasitvi Krajinskega parka Strunjan ustanovili Krajinski park Strunjan, je bila v odloku opredeljena tudi kulturna dediščina na območju parka. Strokovne naloge v zvezi z varstvom kulturne dediščine je opravljal takratni Medobčinski zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Piran, izvajanje odloka pa so nadzorovali pristojni inšpekcijski organi. Leta 1999 je bil z odcepitvijo dela zavoda, ki opravlja strokovne naloge, povezane z naravo (Zavod RS za varstvo narave), ustanovljen Javni zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Na območju obalnih občin je strokovne naloge glede kulturne dediščine prevzela njegova območna enota Piran.

Leta 2004 je vlada sprejela Uredbo o Krajinskem parku Strunjan, s čimer je ustanoviteljica parka postala Republika Slovenija. Vendar uredba ureja le del, ki se nanaša na varstvo narave, medtem ko glede kulturne dediščine še vedno ostajata veljavna občinska odloka iz leta 1990, zato za ohranjanje kulturne dediščine v parku tudi danes skrbijo Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Piran in pristojni inšpekcijski organi. Vloga Javnega zavoda Krajinski park Strunjan je v dejavnem sodelovanju s pristojnimi ustanovami, predvsem pri oblikovanju razvojnih usmeritev ter v spodbujanju in skrbi za njihovo izvajanje. V nadaljevanju sledi kratek pregled nepremične, premične in nesnovne kulturne dediščine.

8.1 Nepremična kulturna dediščina

Na območju Krajinskega parka Strunjan je skupaj 23 enot nepremične kulturne dediščine (**Preglednica 5**). Zaradi neupoštevanja varstvenih režimov je kulturna krajina Strunjanske doline že delno načeta z novimi gradnjami, ki po gabaritih, stavbnem oblikovanju in nekatere tudi po legi odstopajo od tradicionalnih poselitvenih in arhitekturnih vzorcev. Pregled stanja je v **prilogi 1, preglednica P2-1**.

Na območju je še nekaj drugih objektov, ki pa še nimajo statusa kulturne dediščine (npr. Križ nad Strunjanskim klifom, Forma viva v središču Strunjana, laguna Stjuža kot primer edine ekstenzivne ribogojnice v Sloveniji, Štancija, večja domačija na Rtu Ronek, kapelice) (UP ZRS, 2012).

Preglednica 5: Število enot nepremične kulturne dediščine na območju Krajinskega parka Strunjan, ki so vpisane v register kulturne dediščine glede na zvrst

Zvrst kulturne dediščine	Število enot lokalnega pomena	SKUPAJ
arheološka dediščina	2	2
kulturna krajina	1	1
memorialna dediščina	1	1
naselbinska dediščina	1	1
vrtnoarhitekturna dediščina	2	2
profana stavbna dediščina	12	12
sakralna stavbna dediščina	2	2
sakralno profana stavbna dediščina	1	1
tehniška dediščina	1	1
SKUPAJ	23	23

8.2 Premična kulturna dediščina

Premična kulturna dediščina na območju parka ni sistematično obdelana. Nekateri predmeti se hranijo v Pomorskem muzeju Sergeja Mašera v Piranu, nekateri pa razpršeno pri zasebnih lastnikih. Za park je najpomembnejša premična kulturna dediščina, ki je povezana s tradicionalnim solinarstvom; gre predvsem za orodje za pridelavo soli (badil, taperini, gavero, butasso, mrežica, paloto) ter solinarsko infrastrukturo (cavedin, bochela, črpalka za vodo). Nekaj premične dediščine, ki pa je slabše dokumentirana, je povezane tudi s tradicionalnim ribištvo (ribiške mreže iz sukancev, lesena ribiška plovila).

Med pomembnejšo premično kulturno dediščino lahko umestimo še risbo strunjanskega posestva v Tartinijevi hiši v Piranu in pohištvo Vile Tartini, ki se danes hrani v Pomorskem muzeju v Piranu. Za najstarejši predmet premične kulturne dediščine veljata kamnita bloka, ki sta bila verjetno del rimskega nagrobnega spomenika, pozneje pa predelana v podstavek torklje. Danes stojita v parku Pomorskega muzeja.

8.3 Nesnovna kulturna dediščina

V register nesnovne kulturne dediščine je za zdaj vpisana le ena enota, to je igra pandolo. Gre za tradicionalno istrsko družabno in športno igro, pri kateri dve ekipi s po tremi igralci tekmujeta v osvajanju ozemlja. Ošiljeno leseno paličico (pandolo) skušata z leseno palico (maco) odbiti čim dlje od začetne točke (baze) v označeno igrišče (MIZKŠ, 2013).

Nekateri druga izročila so vezana na ožje območje parka: legenda o Marijinem prikazovanju z romarsko tradicijo in verskimi procesijami na večer pred velikim šmarnom (15. avgusta), legenda o Marijinem prikazanju in pomoči mornarjem v viharju (oboje pripovedi, spomini, pesmi in podprto s slikami, votivnimi podobami in drugimi predmeti), solinarstvo ter običaji in prehranske navade, povezane z njim, ter lov na ciplje. Solinarska tradicija je razmeroma dobro raziskana in dokumentirana ter se v večji meri tudi še vedno izvaja na območju parka. Med tradicionalnimi veščinami lahko navedemo še izdelovanje košar iz bek (vrbovih vej), ki so se uporabljale za nabiranje sadja, ter jerbasov, ki so jih uporabljali za prodajo izdelkov.

9 Socio-ekonomska analiza

Poselitev v Krajinskem parku Strunjan je neenakomerna. Gostota poselitve znaša od 112 do 336 preb./km². Krajinski park Strunjan je sicer eno najbolj poseljenih zavarovanih območij v Sloveniji, čeprav se znotraj njega ohranja mozaični tip poselitve oziroma razloženo naselje in je gosteje poseljen, kot je gostota poselitve za Slovenijo (101 preb./km²).

Na območju parka je po podatkih Statističnega urada RS (SURS) leta 2012 živelo 454 oseb, vendar so v tej številki upoštevani tudi prebivalci, ki so stalno prijavljeni v počitniških objektih, a dejansko ne prebivajo v parku. Po naši oceni v parku v resnici živi okoli 400 prebivalcev. Znotraj parka je na strunjanskem delu skozi leta zaznati le rahlo povečanje, na izolskem pa rahel upad števila prebivalcev. V celotnem parku se je število prebivalcev v preteklem desetletju rahlo povečalo.

Po podatkih iz leta 2010 nekaj več kot 11 % prebivalcev pripada starostni skupini 0–14 let, 67 % starostni skupini 15–65 let, 22 % prebivalcev pa je starejših od 65 let. Indeks staranja, izračunan na podlagi podatkov za območje parka, znaša 183 in je med najvišjimi v Sloveniji (indeks za celotno Slovenijo je 117) ter tudi višji kot sicer v občinah Piran (163) in Izola (131).

V naseljih Strunjan in Dobrava, ki v celoti ne ležita v krajinskem parku, je bilo v popisu leta 2011 zapisanih 191 gospodinjstev, od katerih je 37 % enočlanskih, 28 % dvočlanskih in 35 % veččlanskih gospodinjstev.

Izobrazbena sestava prebivalcev parka, starih 15 let in več, je boljša od povprečne izobrazbene sestave v Sloveniji. Po podatkih popisa prebivalstva leta 2011 je imelo 28 % prebivalcev parka osnovnošolsko izobrazbo ali bilo celo brez nje (slovensko povprečje: 29 %), 42 % srednješolsko izobrazbo (slovensko povprečje: 53 %) in 19 % višješolsko ali visokošolsko izobrazbo (slovensko povprečje: 17 %). Večina prebivalcev ima torej srednješolsko izobrazbo, kar je med drugim posledica oddaljenosti višješolskih in visokošolskih središč. V zadnjih letih se delež oseb z višjo oziroma visokošolsko izobrazbo povečuje, kar je morda tudi posledica ustanovitve Univerze na Primorskem leta 2003. Brezposelnost na območju parka leta 2011 še ni bila visoka, saj je bilo od 191 aktivnih prebivalcev le 13 brezposelnih. Zaradi velikega deleža starejših prebivalcev na območju parka živi kar 209 neaktivnih prebivalcev.

Za potrebe priprave načrta upravljanja smo leta 2013 med mladimi prebivalci Strunjana in Dobrave (starimi do 38 let) izvedli anketo o njihovih pričakovanjih glede parka (Knez, 2014). Večina anketiranih (20) si želi še naprej živeti v domačem kraju in pričakuje, da bodo zaposleni v javnem sektorju ali podjetju, ki ne bo v njihovi lasti. Večina anketirancev vidi krajinski park kot razvojno priložnost, vendar imajo mnogi občutek, da se zaradi zavarovanega območja razvoj kraja zavira. Razvojne priložnosti, ki jih vidijo anketiranci, so povezane s turizmom (ekoturizem, kmečki turizem, gostinska dejavnost, različne storitve za obiskovalce) ter kmetijstvom in predelavo soli. Velik del anketirancev je dodal, da vidi možnosti za izboljšanje stanja v parku v ekološkem kmetovanju. V zvezi z razvojem anketiranci pričakujejo prijazno upravno okolje z manj birokratskih ovir, svetovalno pomoč pri razvoju poslovne dejavnosti, svetovalno pomoč pri rabi potencialov območja, naravnih danosti, uporabo kolektivne znamke parka, povezovanje s podobnimi ponudniki zunaj meja parka, ugodna posojila in nepovratna sredstva za naložbe in nepovratna sredstva za odpiranje novih delovnih mest ter pomoč pri prodoru na trg.

Dve tretjini anketirancev sta odgovorili, da nista zainteresirani, da bi v prihodnosti pridobili naziv prostovoljnega naravovarstvenega nadzornika. Raje bi sodelovali kot prostovoljci pri organizaciji dogodkov, nekaj več kot polovica bi se tudi zaposlila pri upravljavcu.

10 Podatki o ključnih rabah in dejavnostih

10.1 Kmetijstvo

Na območju parka je kmetijstvo ena od treh glavnih tradicionalnih dejavnosti, ki ima pomemben vpliv na krajino Strunjanskega polotoka. Kmetijstvo je skoraj v celoti usmerjeno v gojenje kmetijskih rastlin na trajnih in netrajnih nasadih, na območju parka je v živinorejo usmerjeno le eno kmetijsko gospodarstvo.

Po podatkih dejanske rabe je bilo v letu 2012 na območju parka 146 ha zemljišč s kmetijsko rabo in 243 ha zemljišč z nekmetijsko rabo – v teh se je v zadnjih desetletjih predvsem močno povečal delež pozidanih zemljišč in se še vedno povečuje. Obseg kmetijskih zemljišč se je v preteklih desetletjih zmanjšal, močno pa je upadlo tudi število kmetijskih gospodarstev (SURS, 2012). Spremenile so se tudi kmetijske prakse: povečali so se trajni nasadi, kmetijske prakse so od sonaravnih prešle k intenzivnejšim. Zato se na območju parka izgubljajo tudi krajinski elementi, povezani s tradicionalnim kmetijstvom, in sicer suhozidi in mejice. Kljub temu v zadnjih letih zaznavamo povečevanje površin z ekološkim kmetovanjem; večinoma gre za območja s trajnimi nasadi.

Za območje parka sta značilni parcelna in lastniška razdrobljenost kmetijskih površin. To otežuje opravljanje kmetijske dejavnosti kot osnovne dejavnosti, zato je danes za večino prebivalcev kmetijstvo le dopolnilna dejavnost ali dejavnost za lastne potrebe. To in dejstvo, da veliko lastnikov ali zakupnikov kmetijskih zemljišč ni prebivalcev parka ali njegove neposredne okolice, zmanjšuje količino vložnega dela, zato se prehaja na kulture, ki potrebujejo manj obdelave – večinoma gre za trajne nasade, kot so oljčniki, vinogradi in sadovnjaki. Tradicionalno kmetijstvo se spreminja tudi zaradi priseljevanja novih prebivalcev, ki se ne ukvarjajo s kmetijstvom. Prisotna je tudi uporaba kmetijskih zemljišč, ki ni v skladu z njihovim namenom, npr. za avtokamp, postavitve zasebnih bivalnih prikolic in enostavnih ali manj zahtevnih objektov za bivanje.

10.2 Gozdarstvo

Območje Krajinskega parka Strunjan sodi v Kraško gozdnogospodarsko območje (GGO), v gozdnogospodarsko enoto (GGE) Istra. Na območju parka je 29,6 ha gozdov: od tega 21,6 ha v NR Strunjan in 4,1 ha na Strunjanskem klifu. V Gozdnogospodarskem načrtu Kraškega gozdnogospodarskega območja (2011–2020) (Uradni list RS, št. 87/12) je gozd na območju NR Strunjan opredeljen kot gozd s posebnim namenom, v katerem so gozdnogospodarski ukrepi dovoljeni. Ta gozd ima poudarjeno vlogo varovanja naravnih vrednot. NR Strunjan je uvrščen v prvo stopnjo poudarjenosti te funkcije, zato je izvzet iz gospodarjenja oziroma je gospodarjenje v celoti podrejeno njegovi poudarjeni varovalni funkciji in zato posegi vanj in krčenje niso dovoljeni.

Preostali gozd na območju parka ima drugo stopnjo poudarjenosti vloge varovanja naravnih vrednot, kar pomeni, da je zanj določen blažji varstveni režim, ki dopušča izkoriščanje gozdnih dobrin. Sem sodijo tudi gozdovi v okolici parka.

Gozdni prostor v krajinskem parku je ovrednoten s prvo stopnjo poudarjenosti estetske funkcije. Ti gozdovi in sorodni ekosistemi v izjemnih krajinah ustvarjajo pietetno okolje v okolici objektov kulturne dediščine in zakrivajo estetsko moteče objekte oziroma degradacijske procese v naravi, poleg tega pa zelo prispevajo k lepoti krajinske podobe, in sicer na klifih in v obliki posameznih gozdnih otokov.

Največje obremenitve gozda so predvsem v priobalnem pasu GGE Istra, kjer je gozda malo, vrednost zemljišč je visoka, lastništvo pa je zelo razdrobljeno. Do krčitev gozda, včasih tudi nedovoljenih, prihaja predvsem zaradi oblikovanja oljčnikov, vinogradov in njiv, pogosto pa se postavljajo tudi enostavni ali nezahtevni kmetijski objekti, ki se včasih uporabljajo tudi kot počitniške hišice. Večina krčitev gozda v priobalnem pasu se izvede na zemljiščih v lasti Republike Slovenije, ki jih upravlja Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije.

Po usmeritvah za GGO krčenje manjših gozdnih predelov v kmetijski krajini, kjer je gozdnatost majhna, praviloma ni dopustno. Poraščena morajo ostati tudi vsa pobočja hudourniških jarkov in bližina drugih erozijskih površin – na območju parka sodi sem predvsem rob klifa. Kjer gozd opravlja posebno poudarjeno ekološko in socialno vlogo, posegi vanj načeloma niso dopustni. Gozdovi na flišni matični podlagi z velikimi nakloni zemljišča preprečujejo vodno erozijo in imajo varovalno vlogo. Na takšnih območjih ima varovalna vloga prednost pred drugimi rabami gozdov.

Po Gozdnogospodarskem načrtu Kraškega gozdnogospodarskega območja (Uradni list RS, št. 87/12) je ena od temeljnih strateških usmeritev in prednostnih nalog pri gospodarjenju z gozdovi ohranjanje gozdnatosti v ožjem

obalnem pasu. V smernicah, ki jih je pripravil Zavod za gozdove Slovenije za občinski prostorski načrt občine Piran in Izola, se gozd ohranja v zdajšnjem obsegu, zlasti pa tam, kjer opravlja izjemno poudarjene funkcije, ter gozd s posebnim namenom na območju NR Strunjan. Predlagano je, da se kot območja gozdnih zemljišč določijo tudi vsa erozijska območja na območju klifov, ki še niso gozd. Kmetijska in druge namenske rabe na teh ekstremnih območjih niso primerne.

Po predlogu ZGS je del pionirskih ali manj kakovostnih gozdov v okolici naselij, zaraščajočih površin, omejkov ter površin gozda, na katerih je bilo v preteklih letih odobreno krčenje gozda v kmetijske namene, predlagan za izločitev iz gozdne rabe in uvrstitev v namensko rabo kmetijskih zemljišč. Krčitev teh gozdov ne bi bistveno vplivala na gozdne ekosisteme.

10.3 Ribišтво

Celinske vode v krajinskem parku sodijo v obalno-kraško ribiško območje, v Koprski ribiški okoliš. V parku je le ribiški revir potoka Roja, ki pa je opredeljen kot revir brez aktivnega ribiškega upravljanja (Bertok, 2010).

Na območju parka je pomembnejši morski ribolov. V strunjanskem mandraču je v zadnjih desetih letih imelo dovoljenje za gospodarski ribolov šest ribičev, od njih so imeli štiri dovoljenje vsa leta. Gospodarski ribolov se izvaja predvsem s stoječimi zabodnimi mrežami in trislojnimi mrežami, redkeje z vršo. Po teži je največji delež ulova pripadal naslednjim vrstam: morski list (*Solea solea*), sipa (*Sepia officinalis*), orada (*Sparus aurata*), iverka (*Platichthys flesus*), ribon (*Pegellus erythrinus*), brancin (*Dicentrarchus labrax*), rjava škarpna (*Scorpaena porcus*) in glavati cipelj (*Mugil cephalus*). Pojavnost rib in s tem ulov se iz leta v leto spreminjata, a je zaradi razmeroma majhnega območja in obsega lova težko ugotoviti vzroke za ta nihanja.

Marikulturno dejavnost izvaja pet školjkarjev, in sicer v omejenem obsegu znotraj strunjanskega ribolovnega rezervata. Del površine školjišč, kjer se goji užitna klapavica, sega tudi znotraj meja parka.

10.4 Lovstvo

Območje parka sodi v Primorsko lovsko upravljavsko območje. Načrtovanje in izvajanje lovske dejavnosti je prilagojeno predpisanim varstvenim režimom za območje parka. V NR Strunjan je prepovedano loviti divjad, na območju NR Strunjan Stjuža pa velja prepoved odzema rastlin in živali prostoživečih vrst. V NS Pinijev drevored se na drevesa ne smejo postavljati lovske preže.

Na območju se je sprva tradicionalno lovila mala divjad (poljska jerebica, fazan, poljski zajec, lisica, jazbec in druga mala divjad), v 70-ih letih prejšnjega stoletja pa se je na območju pojavila tudi srnjad, ki se je v ugodnih podnebnih in prehranbnih razmerah močno razmnožila. Danes je v lovišču LD Strunjan največja populacija srnjadi na hektar zemljišča v Sloveniji. V zadnjih letih se v majhnem številu pojavlja tudi divji prašič.

Z izjemo odstrela srnjadi zaradi preprečevanja škode se v zadnjih desetih letih na območju parka lov ne izvaja, večinoma zaradi ustanovitve zavarovanega območja, novih zakonov, ki so bili dokaj nejasni, in povečanega števila sprehajalcev. Zaradi odsotnosti lova je tudi poznavanje stanja populacij divjadi pomanjkljivo. Kljub temu podatki kažejo, da bi bilo poleg srnjadi in divjih svinj treba izvajati tudi odstrel lisic zaradi nadzora stekline, predvsem na rtu Ronek, kjer je populacija najštevilčnejša (A. Morgan, pisno, 2014).

10.5 Upravljanje voda

10.5.1 Urejanje voda

Vodna infrastruktura na območju parka je pomembna za ohranjanje kulturne dediščine, narave in za zmanjševanje poplavne ogroženosti območja solin in naselij. Na zemljiščih s parcelno št. 3061/1 in 3062/1 je vodna državna infrastruktura (grajeno vodno javno dobro). Na morski strani so visokomorski (čelni) nasipi, ki preprečujejo, da bi morje ob visokih plimah in neurjih preplavilo soline (s širšo okolico). Za ta del bi bilo treba opraviti parcelacijo, saj čelni morski nasip upravlja Direkcija RS za vode, notranje solinske kanale pa nosilec rudarske pravice.

Za ta del bi bilo treba urediti parcelacijo, tako da bi čelni morski nasip upravljala Direkcija RS za vode, notranje solinske kanale pa nosilec rudarske pravice.

Decembra 2008 je zaradi visoke plime voda na več mestih prebila nasip in povzročila škodo na solinah. Vlada RS je avgusta 2009 sprejela program odprave posledic neposredne škode na stvareh, in sicer na objektih vodne infrastrukture, naravnih vrednotah in kulturni dediščini na območju krajinskih parkov Sečoveljske in Strunjanske soline po poplavi zaradi visokega plimovanja morja 1. decembra 2008 v skupni ocenjeni višini 17.630.000 evrov. Za območje Strunjanskih solin so bila v letu 2009 na voljo sredstva v višini 1.200.000,00 evra (realizacija v višini 1.070.437,81 evra) (Koren, 2010), s katerimi je bil izdelan načrt sanacije in se je izvedla sanacija na spodnji četrtini struge, od izliva potoka gorvodno do mostu, ki vodi k bazenom za kristalizacijo (Zorič & Roškar, 2009; Naglič & Kaligarič, 2013). Nato so dela zaradi pomanjkanja sredstev zastala in se gorvodno od mostu nadaljevala v letu 2016 ter končala v letu 2017.

V letih 2007 in 2008 so bili izvedeni sanacija severozahodne in dela jugozahodne brežine Stjuže, leta 2009 pa tudi nekoliko obsežnejša vzdrževalna dela na solinski infrastrukturi (nasipi in kanali). Javni zavod je v letih 2011 in 2012 izvedel sanacijo dela obrežnega zidu ob izlivnem delu lagune Stjuža (Naglič & Kaligarič, 2013).

Ukrep vzdrževanja nasipov in kanalov v zdajšnji širini, obliki in sestavi brežin na območju Strunjanskih solin s Stjužo je bil na podlagi pomembnosti ukrepa za ohranjanje varovanih habitatnih tipov vključen tudi v Načrt upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja (NUV I). Cilji na področju upravljanja vodnih in priobalnih zemljišč v lasti države so določeni tudi v NUV II. DRSV izda smernice, ki upoštevajo prilagoditve višin nasipov in objektov z neposrednim vplivom na morje glede na najnovejše hidrološke ugotovitve o višini voda zaradi vplivov podnebnih sprememb.

Pri načrtovanju in izvajanju vodnogospodarskih ukrepov je treba ustrezno upoštevati NUMO, Direktivo 2008/56/ES, Program ukrepov upravljanja voda, Naravovarstvene usmeritve za namen podrobnejšega načrtovanja in izvajanja posegov na vodotokih voda na vodnem območju Jadranskega morja ter Splošne smernice s področja upravljanja z vodami (objavljene na spletnih straneh Direkcije RS za vode) oziroma vsakokratno veljavne predpise, ki urejajo ta področja.

Posebno pozornost je treba nameniti cilju »doseganje ali ohranjanje dobrega okoljskega stanja v morskem okolju, varstvo in ohranjanje tega okolja ter preprečevanju (nadaljnega) slabšanja« iz Direktive 2008/56/ES in NUMO, pri čemer se upoštevajo tudi predvideni cilji za posamezne deskriptorje kakovosti morskega okolja.

10.5.2 Stanje voda

Za merjenje kakovosti površinskih voda na morju je bilo v bližini parka določeno eno vodno telo, to je vodno telo Morje Žusterna–Piran (oznaka SI5VT4). Kemijsko stanje morja na vseh vodnih telesih na morju je bilo ocenjeno kot slabo, saj je morje čezmerno obremenjeno s tributilkositrovimi spojinami. Od leta 2003 je uporaba teh snovi, s katerimi so v preteklosti premazovali trupe ladij za preprečevanje obraščanja, prepovedana. Čezmerna onesnaženost s tributilkositrovimi spojinami je lahko posledica čezmejnega onesnaževanja ali čezmerne rabe teh snovi v preteklosti. Ekološko stanje morja je bilo ocenjeno kot dobro. Kakovost vode v gojiščih školjk na merilnem mestu Strunjanski zaliv je v letu 2010 ustrezala predpisanim mejnim in priporočenim vrednostim, zaznati je bilo čezmerno obremenitev z bakrom, ki pa je prej in v letu 2011 ni bilo več in je lahko posledica naključnega točkovnega onesnaženja. V Strunjanskem zalivu so bila zaznana tudi mineralna olja, za katera pa ni predpisanih oziroma priporočenih vrednosti.

10.5.3 Kopalne vode

Kot kopalna območja, ki imajo poseben status z vidika zagotavljanja kakovosti vode za kopalce, so evidentirana Simonov zaliv – Strunjan (Mesečev zaliv, Bele skale) in Salinera – Pacug (Sveti Duh, Pacug) ter obmorsko kopališče – Plaža Krka – Zdravilišče Strunjan (Talaso Strunjan – sredina kopališča) in naravno kopališče Salinera (Salinera – sredina kopališča). Monitoring kakovosti kopalnih voda poteka v okviru državnega spremljanja kakovosti voda, ki ga izvaja ARSO, v skladu z zahtevami Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2006/7/ES z dne 15. februarja 2006 o upravljanju kakovosti kopalnih voda. Kakovost kopalnih voda na navedenih odsekih je zelo dobra in je bila v obdobju 2007–2016 v skladu s priporočenimi zahtevami. Le v enem primeru vzorec iz leta 2007 ni bil v skladu z direktivo, saj je bil odvzet po obilnejšem dežju. Voda je bila po nalivih slabše kakovosti zaradi spiranja snovi z morskega obrežja.

10.6 Pridobivanje mineralnih surovin

Strunjanske soline so že najmanj od 13. stoletja območje tradicionalnega pridobivanja soli. Podlaga solin je recentni sediment, ki ga je v Strunjanu večinoma naplavljal potok Roja. Sediment je osnovni material za gradnjo solinske sestave, kot so nasipi in kanali. Nasipi so delno obloženi z lesom ali kamnom in ponekod prerasli s slanoljubno vegetacijo, kar zmanjšuje erozijo. Bazeni za pridelavo slanice na območjih izhlapevanja imajo ilovnato dno. Kristalizacijske grede imajo ilovnato osnovo, prekrito s slojem petole.

Pridobivanje mineralnih surovin je urejeno s koncesijsko pogodbo med Republiko Slovenijo in podjetjem SOLINE Pridelava soli, d. o. o., ki določa medsebojna razmerja v zvezi z rudarsko pravico za gospodarsko izkoriščanje morske soli. Namen izkoriščanja mineralne surovine je njena priprava za nadaljnjo predelavo in predelava za lastno rabo in prodajo. Pridobivalni prostor, na katerega se nanaša rudarska pravica, je na zemljišču s parcelnimi št. 3061/1 in 3062/1. Koncesija je podeljena za 20 let, z začetkom leta 2001.

Morske soline so tehnološki objekt, ki ga je treba stalno vzdrževati v primernem stanju. Varovalni nasipi solin so sočasno varovalni nasipi površin v zaledju solin, kjer so poseljeno območje, kmetijske površine in tudi pomembnejša cestna prometnica. V Uredbi o Krajinskem parku Strunjan sta predpisana vzdrževanje in obnova solin, s katerima je treba zagotoviti nespremenjen vodni režim, ki zagotavlja ohranjanje raznolikosti habitatov rastlinskih in živalskih vrst, značilnih za slana, brakična ali sladka obalna mokrišča, in ohranjanje biotske raznovrstnosti. Iz istih razlogov se na tem območju ohranja tradicionalno solinarstvo. Trenutno stanje solinske infrastrukture je zaradi dotrajanosti slabo, poleg tega je treba opraviti redna vsakoletna in sezonska vzdrževalna dela.

10.7 Prometna infrastruktura

V krajinskem parku poleg glavne državne ceste G2-111 Koper–Lucija, od stacionaže 2175 m do stacionaže 2835 m, potekajo tri večje lokalne prometnice:

- cesta št. 177116 skozi središče Strunjana,
- cesta št. 140061, ki iz središča Strunjana vodi do avtokampa Belvedere (čez občinsko mejo), in
- cesta št. 312151 do hotela Talaso Strunjan (parkirišča Javnega podjetja Okolje Piran).

Cesta iz središča Strunjana do avtokampa Strunjan je za avtodome težko prevozna, za avtobuse pa neprevozna, vendar še ni prometnih znakov. Cesta do hotela Talaso Strunjan je zdaj zaprta za promet avtomobov; prometni znaki so že postavljeni. V prihodnje bi bilo treba na koncu te ceste urediti obračališče ali parkirišče za večja vozila (tudi avtobuse, ki bi omogočili izvajanje ukrepov trajnostne mobilnosti).

Za vse druge javne poti v krajinskem parku velja stroga omejitev prometa, ki je dovoljen le za stanovalce, lastnike oziroma uporabnike kmetijskih zemljišč. V zvezi s tem bi bilo nujno treba te poti označiti z ustreznimi prometnimi oznakami ter, še posebej v poletnih mesecih, zagotoviti nadzor prometa na tem območju.

Velika večina lokalnih poti je bila urejena iz poljskih poti, ki so se v preteklosti uporabljale za dostop do njiv in zasilne dostope do stanovanjskih hiš. Na koncu preteklega stoletja so se te poti preuredile za nemoten dostop do objektov z vozili. Pri tem pa se ni dovolj poskrbelo za odvod meteornih voda s tega področja, zato se po poteh ob nalivih zlivajo velike količine vode. V zadnjih letih se poti redno vzdržujejo (košnja, mulčenje) z vključitvijo javnih del v obeh občinah.

Dejansko vodijo te poti od slemenske ceste avtokamp Belvedere–območje rta Ronek v dolino do glavne ceste (G2-111; Koper–Lucija). Kar nekaj teh poti se slepo konča brez izhoda, nekatere pa so bile urejene v okviru danih možnosti (zato so ozke in neprevozne) tako, da je promet po njih mogoč le z osebnim vozilom, ne pa s tovornimi ali počitniškimi vozili.

10.8 Komunalna infrastruktura

Vsi objekti na območju parka so priključeni na javno vodovodno omrežje, vendar tlaki na hišnih priključkih za vse objekte še niso urejeni v skladu z veljavnimi predpisi. Bistvenih sprememb na tem področju v naslednjih letih ni pričakovati, razen manjših vzdrževalnih del in morebitnih popravil na vodovodnem omrežju.

Ker so objekti zelo razpršeni, požarna varnost ni zagotovljena za vse objekte. Dobavitelj (Rižanski vodovod Koper) je določil odjemna mesta, na katerih je možno oskrbovati intervencijska vozila Gasilske brigade Koper.

Z vidika zagotavljanja dobrega stanja vodnih virov je najbolj kritična neurejenost fekalne kanalizacije, ki za večino objektov v krajinskem parku še ni urejena. Območje je namreč deloma opremljeno z javno kanalizacijo. Na zgrajeno javno kanalizacijo objekti ponekod niso priključeni, čeprav je po predpisih obvezno odvajanje komunalne odpadne vode v javno kanalizacijo, kjer je zgrajena. Objekti, ki niso priključeni na javno kanalizacijo, so večinoma opremljeni z greznico. Individualne ureditve odvajanja in čiščenja bo treba v predpisanih rokih prilagoditi zahtevam predpisov s področja odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode (Uredba o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode, Uradni list RS, št. 98/15). Za zdaj niti lastnik komunalne infrastrukture niti upravljavec nimata dogovora o obsegu in dinamiki gradnje niti o dinamiki priključevanja objektov na ta komunalni vod. Pri pripravi projektne dokumentacije nastajajo velike zamude.

Najbolj je razdelan sistem priključevanja na kanalizaciji Ronek, kjer je bila kanalizacija zgrajena že leta 2009. Najbolj obsežno in obremenjeno je območje Borgole, vendar projektna dokumentacija za izgradnjo še ni pripravljena. Za izgradnjo fekalne kanalizacije območja Marzane–Dobrava je bil leta 2010 izdelan projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja, vendar še ni bila naročena izdelava projektne dokumentacije. Pri tem je treba poudariti, da gre za območje, ki sega čez občinsko mejo, in je za nadaljevanje postopka potrebno soglasje ene od dveh občin, da druga izpelje celotni postopek za pridobitev gradbenega dovoljenja za celotno območje.

Za področje parka, ki sega v Krajevno skupnost Jagodje - Dobrava (Občina Izola), je reševanje fekalne kanalizacije manj zahtevno. Leta 2009 izdelana idejna zasnova predvideva izgradnjo treh kolektorjev, ki omogočajo priključitev objektov znotraj parka do meje z avtokampom Belvedere. Njihova izgradnja je povezana z nadaljevanjem gradnje avtocestnega odseka Jagodje–Lucija.

Na nekaterih cestnih odsekih v parku je težava tudi neustrezno odvajanje meteornih voda, zato ob močnih nalivih poplavlja nekatere odseke cest. Na območju krajinskega parka sta dve veliki prispevni območji. Prvo je območje od vrha Ronek čez zaselek Viaro do središča Strunjana. Za to območje je že pripravljen projekt ureditve odvodnjavanja. Drugo veliko prispevno območje je območje Borgole, ki sicer ima zagotovljeno odvajanje meteorne vode do lokacije pod hotelom Laguna, a na tem območju ni ustrezno profiliranih odvodnih kanalov, tako da se voda zadržuje na cestišču in njivah. Za del parka v občini Izola posebno odvodnjavanje meteornih voda ni predvideno in tudi ni potrebno, saj se vode po odprtih kanalih (hudournikih) stekajo pod glavno cesto G2-111 do potoka Roja.

10.9 Energetska in telekomunikacijska infrastruktura

Vsi legalno zgrajeni objekti v parku so priključeni na elektroenergetsko omrežje. Infrastruktura se primerno vzdržuje in omogoča tudi priključitev morebitnih novih odjemalcev električne energije. Težave so s popisom nizkonapetostnega omrežja zaradi nedostopnosti (Elektro Primorska, pisni podatki, 2014).

Telekomunikacijsko infrastrukturo zagotavlja Telekom Slovenije. Na območju parka je 658 priključkov na bakrenem in 7 na optičnem omrežju. Od teh je na bakrenem omrežju aktivnih 634, na optičnem pa 6 priključkov. Od bakrenih priključkov je širokopasovnost omogočena na 183 priključkih, ki so skupaj na 118 naslovih. Od teh je na internetno omrežje priklopljenih 119 naročnikov. Priključki večinoma omogočajo hitrosti nad 10 Mbit/s.

Pokritost s signali mobilne telefonije je razmeroma dobra. Območje parka je v celoti pokrito s signalom GSM, signala UTMS in LTE, ki omogočata prenos podatkov, sta dostopna na 80 % območja (Telekom Slovenije, pisni podatki, 2014).

10.10 Turizem in prostočasne dejavnosti

Območje parka ponuja veliko možnosti za razvoj sonaravnega turizma, ki izhaja iz ohranjene in bogate naravne in kulturne dediščine ter zgodovinske zapuščine tradicionalnih dejavnosti prebivalcev. Njegova lega je s turističnega in trženjskega vidika zelo ugodna zaradi dobre prometne povezanosti, močnega zaledja zaradi bližine večjih obalnih mest ter splošne privlačnosti morja in ugodnega morskega podnebja.

Leta 2013 je bilo na območju parka in njegove neposredne bližine 15 turističnih namestitvenih objektov s skupno 2.797 ležišči. Na tem območju je bilo leta 2009 ustvarjenih 278.679 nočitev. Število prenočitev v različnih nastanitvenih objektih se je v obdobju od 2004 do 2009 v povprečju povečalo za 13 %. Največ nočitev ustvarijo hoteli, in sicer 71 %,

sledijo kampi s 15 % in drugi nastanitveni objekti s 14 %. Izjemno velika težava je zelo izrazit obisk parka v poletni sezoni. Julija in avgusta obiše območje 37 % vseh turistov, od maja do septembra pa kar 66 %. V analizi niso vključeni dnevni obiskovalci, ki ne prenočujejo v parku.

Neusmerjen, sezonski in množičen obisk zavarovanega območja povzroča obremenitve naravnega okolja (kot so sidranje, skladanje kamnov na morskem obrežju, smetenje, kurjenje, hrup, hoja zunaj urjenih poti, prenočevanje na prostem, parkiranje v naravnem okolju), ki najbolj izhaja iz hotelskega in navtičnega turizma, poleg tega prenočitvene kapacitete v krajinskem parku in na njegovem robu že zdaj presegajo nosilno kapaciteto parka. Dolgoletna odsotnost upravljavca je pripeljala do razvoja številnih dejavnosti, ki pogosto niso v skladu s cilji parka, pomanjkljiva sta tudi razumevanje naravnih in kulturnih danosti ter parkovna infrastruktura. Sestava prebivalstva se spreminja in tradicionalne dejavnosti se opuščajo, zato so možnosti, ki izhajajo iz lokalnega prebivalstva, precej neizkoriščene. Na morskem delu parka so izjemno pereča težava neurejeno dnevno obiskovanje morskega obrežja s plovili, kopalci in trajna nezakonita sidrišča v zalivu.

IV Analitična izhodišča za načrt upravljanja

11 Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (angl. *Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats Analysis*, SWOT) je ena najpogosteje uporabljenih metod strateškega načrtovanja, s katero ocenjujemo notranje in zunanje dejavnike na štirih ravneh: prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (**preglednica 6**).

Preglednica 6: Povzetek analize prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za Krajinski park Strunjan

Prednosti	Slabosti
<p>Z vidika upravljanja:</p> <ul style="list-style-type: none">• park ima upravljavca,• zaposleni imajo opravljen izpit za naravovarstvene nadzornike,• kolektivna blagovna znamka. <p>Z vidika lokacije:</p> <ul style="list-style-type: none">• edinstvena in ohranjena narava,• ugodna in privlačna lega (morje, bližina mest) ter podnebni dejavniki,• dostopnost,• ohranjena in bogata kulturna dediščina ter zgodovinska zapuščina,• del evropskega omrežja Natura 2000,• danosti za razvoj mehkega, doživljajskega turizma,• možnost čezmejnega sodelovanja (črpanje evropskih sredstev). <p>Z vidika lokalnega okolja:</p> <ul style="list-style-type: none">• ohranjene tradicionalne dejavnosti prebivalcev.	<p>Z vidika upravljanja:</p> <ul style="list-style-type: none">• slabšanje razmer v nekaterih delih naravnega okolja,• šibka kadrovska zasedba pri upravljavcu,• težave z učinkovitim nadzorom,• nerešena problematika sidranja. <p>Z vidika lokacije:</p> <ul style="list-style-type: none">• divja odlagališča smeti,• spreminjanje elementov kulturne dediščine (predvsem kulturne krajine),• privlačna lega,• množični turizem,• lastniška razdrobljenost zemljišč je ovira za večje kmetovalce in s tem ohranjanje kmetijstva kot primarne dejavnosti zainteresiranih prebivalcev,• sezonskost obiska,• manjkajoča/slaba parkovna in drug (prometna signalizacija, parkirišča, javni prevoz) infrastruktura. <p>Z vidika lokalnega okolja:</p> <ul style="list-style-type: none">• nepovezanost lokalnih ponudnikov in slabo trženje pridelkov/proizvodov,• majhno zanimanje za kolektivno znamko.
Priložnosti	Nevarnosti
<p>Z vidika upravljanja:</p> <ul style="list-style-type: none">• raznolike možnosti predstavitve narave,• mehki, doživljajski turizem z dodano vrednostjo. <p>Z vidika lokacije:</p> <ul style="list-style-type: none">• možnost obiskovanja vse leto,• Strunjan je tudi v celotni slovenski javnosti prepoznan kot »naravna vrednota«. <p>Z vidika lokalnega okolja:</p> <ul style="list-style-type: none">• domačini so večinoma naklonjeni parku,• trajnostno, ekološko kmetijstvo in kmečki turizem,• krajinski park kot promotor trajnostnega turizma na širšem obalnem območju,• izobraževalne dejavnosti za lokalno skupnost in obiskovalce.	<p>Z vidika upravljanja:</p> <ul style="list-style-type: none">• nenadzorovan obisk,• neustrezna urejenost obiskovanja morskega dela parka. <p>Z vidika lokacije:</p> <ul style="list-style-type: none">• pozidava parka in njegove neposredne okolice zaradi neustreznega prostorskega načrtovanja,• upravljavec nima (ne dobi) podatkov o izdanih kulturnovarstvenih smernicah in soglasjih na območju parka in v njegovi neposredni okolici,• povečevanje množičnega turizma,• pomanjkljivosti v zakonodaji, upravnih postopkih in naravovarstvenem nadzoru,• lokalna skupnost in javne službe na območju parka večkrat delujejo mimo upravljavca,• majhnost. <p>Z vidika lokalnega okolja:</p> <ul style="list-style-type: none">• intenzivno kmetijstvo in razvoj drugih netrajnostnih in netradicionalnih dejavnosti, ki imajo negativen vpliv na naravo in krajino,• opuščanje tradicionalnih dejavnosti (tudi nezainteresiranost mlajših generacij za njihovo ohranjanje),

- sprememba sestave prebivalstva,
- neurejena sidrišča (*corpi morti*) v Strunjanskem zalivu.

Med ključnimi prednostmi parka so ohranjena narava ter ugodna in privlačna lega, kar omogoča razvoj mehkega doživljajskega turizma. Dobra dostopnost parka in lega ob množičnih turističnih središčih sta slabosti, saj še posebej v poletnih mesecih povzročata velike obremenitve okolja zaradi obiskovanja. Obremenitve še povečujeta nezadostno urejena infrastruktura in dostopnost parka z javnim prevozom. Za ohranjanje krajine parka je pomembna tudi tradicionalna kmetijska dejavnost, ki pa bi jo bilo treba okrepiti z boljšo povezanostjo lokalnih ponudnikov pridelkov in izdelkov, k čemur je treba spodbuditi tudi mlajše generacije in jim v okviru blagovne znamke parka omogočiti uspešno konkuriranje na trgu.

12 Analiza vplivov na doseganje ciljev zavarovanega območja

Analiza vplivov, zlasti pritiskov in groženj (APG), je izhodišče za določitev tistih nevarnosti na zavarovanem območju, ki že vplivajo ali bodo verjetno v prihodnosti vplivale na doseganje ciljev varstva narave in kulturne dediščine.

V primerjavi z analizo SWOT, pri kateri območje obravnavamo z vseh vidikov, se pri analizi APG osredotočimo na pritiske in grožnje,¹ ki otežujejo ali onemogočajo doseganje varstvenih ciljev. Pritiske in grožnje navajamo po področjih dejavnosti in procesov, ki se odvijajo na območju parka.

Pri analizi vplivov na doseganje ciljev zavarovanega območja na področju stanja voda se upoštevajo tudi posamezni deskriptorji iz NUMO ter monitoring in ocena stanja vodnih teles površinskih in podzemnih voda iz NUV II v povezavi s Programom ukrepov upravljanja voda.

- **OPUŠČANJE TRADICIONALNE RABE:** Na območju parka zaznavamo opuščanje tradicionalne kmetijske rabe, ki je posledica neustrezne zakupne politike Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Slovenije, preusmerjanja domačinov v druge dejavnosti, razdrobljenega lastništva kmetijskih površin, ki otežujejo preživljanje zgolj s kmetijsko dejavnostjo, in prihoda novih lastnikov, ki niso stalno prisotni na območju parka. Novi lastniki in zakupniki površin se odločajo za gojenje kultur, ki so manj zahtevne za vzdrževanje. Zaradi nestimulativne kmetijske politike v preteklem obdobju so na območju parka izginile številne mejice in suhozidi. V povezavi z opuščanjem kmetijske rabe izginjajo tudi kali, ki so pomembni sekundarni habitati dvoživk in nekaterih žuželk.
- **PAŠA IN KOŠNJA:** Strnjene travniške površine so nad robom osrednjega dela klifa. Režim košnje teh površin ni prilagojen varstvu travniških vrst. Po drugi strani pa bi opuščanje košnje na teh površinah prav tako lahko pomenilo njihovo zaraščanje in izgubo habitatov.
- **GOSPODARJENJE Z GOZDOVI:** V preteklem obdobju je zaradi neusklajene prostorske rabe prihajalo do nestrokovnega podiranja dreves nad Zalivom sv. Križa, podiranja dreves, rezanja vej in grmovja ter košnje na pešpoti, predvsem med hotelom Svoboda in rtičem Ronek. Z novo prostorsko rabo, ki je v skladu z dejanskim stanjem opredelila območja gozdov, je treba v prihodnje zagotoviti ustrezne ukrepe v gozdnogospodarskih načrtih, ki bodo preprečili krčenje in zagotovili varstvo gozdov na strmih predelih.
- **NABIRANJE DOBRIN:** Obremenitve okolja so predvsem zaradi nabiranja belušev in cvetja (tudi zavarovanih vrst, npr. kukavic) ter vej cvetočih dreves. To se odvija tudi na območju obeh naravnih rezervatov. Negativna posledica nabiranja so tudi na novo izhojene poti, ki nato privabijo še nove obiskovalce in povečujejo motnje za živali.
- **LOV IN RIBOLOV:** V preteklem obdobju je prihajalo do nezakonitega gospodarskega ribolova na območju NR Strunjan (zunaj dovoljenih terminov ali v osrednjem območju, ker je ribolov prepovedan). Na območju NR Strunjan zaznavamo tudi lov z morskega obrežja s palico in podvodni ribolov s puško. Na območju NR

¹ Analitična obravnava izhaja iz Metodologije za hitro ocenjevanje in določitev upravljaljskih prioritet v zavarovanih območjih (*Rapid Assessment and Prioritization of Protected Area Management – RAPPAM methodology*) (Ervin, 2003, 2009). Obremenitve so dejavnosti ali dogodki, ki so že imeli ali imajo negativen vpliv na zavarovano območje, grožnje pa dejavnosti in dogodki, za katere se predvideva, da se bodo pojavili na zavarovanem območju.

Strunjan prihaja do nedovoljenega nabiranja školjk, v NR Strunjan Stjuža pa do nabiranja upogebij (škardobol) in ribolova s palico v laguni.

- Nekatera školjčičišča deloma segajo na območje parka. Morebitno menjavanje boj na školjčičiščih pomeni grožnjo, saj bi (po barvi in obliki) neustrezne boje lahko negativno vplivale na počivališča sredozemskih vranjekov (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*).
- **INVAZIVNE TUJERODNE VRSTE:** Glede na trenutno poznavanje je največja težava na območju parka veliki pajesen (*Ailanthus altissima*), ki ima najmanj štiri žarišča širjenja, nekatera pa so tudi v njegovi neposredni bližini oziroma tik ob meji. Od tujerodnih rastlin so v parku prisotni tudi navadna robinija (*Robinia pseudoacacia*), topinambur (*Helianthus tuberosus*), japonsko kosteničevje (*Lonicera japonica*) in navadna kanela (*Arundo donax*), ki že precej gosto prerašča nekatere strme dele severnega morskega obrežja med klifi in med pinijami v drevoredu. V morju je bilo zaznanih nekaj tujerodnih vrst (lessepske selivke), ki pa za zdaj še ne nimajo zaznavnih negativnih vplivov.
- **POSEGI V VODNI IN OBVODNI PROSTOR:** Najbolj negativen vpliv na naravo ima skladanje kamenja na morskem obrežju v NR Strunjan, kar delajo obiskovalci. To uničuje življenjski prostor ali vsaj spreminja življenjske razmere organizmov, ki živijo v intersticijskih prostorih, od katerih imajo nekateri bistveno vlogo pri razgradnji organskih naplavin. Obiskovalci kamne skladajo večinoma ob vznožju klifov in pobočij in ponekod ta dejavnost uničuje rastlinstvo ali onemogoča normalno rast. Skladanje je sicer prisotno v celotni dolžini naravnega morskega obrežja parka oziroma rezervata, najopaznejše pa je na zahodnem morskem obrežju rezervata. Predvsem na zahodnem morskem obrežju obiskovalci umikajo kamne tudi z bibavičnega in infralitoralnega pasu zaradi lažjega dostopa v vodo.
- Na privezih v strunjanskem zalivu, na bojah, ki označujejo meje NR Strunjan, in marikulturah so mrtva sidra, katerih veriga uničuje dno oziroma organizme na dnu. Možna nevarnost za dodatna mrtva sidra bi lahko predstavljale že izražene želje po postavitvi plavajočih reklamnih panojev na območju parka. Legalni privezi za plovila v potoku Roja in ribiškem mandraču, ki sta znotraj NR Strunjan Stjuža, predstavljata možno nevarnost v primeru razlitja goriva ali motornega olja.
- Manjše obremenitve nastajajo zaradi nedovoljenih odvzemov vode iz majhnih površinskih potokov, vendar je za oceno teh obremenitev na voljo premalo podatkov. Urejanje vodotokov in njihovega obrežnega rastlinstva se izvaja na podlagi letnih programov dela javne službe na območju jadranskih rek z morjem, ob upoštevanju načrta upravljanja vod in predhodnih usklajevanj z ZRSVN, OE Piran s ciljem zagotavljanja ustreznega vodnega režima in doseganja dobrega stanja voda oziroma čim manjšega ogrožanja njihove vrstne pestrosti. Prav tako niso bili narejeni sistematični popisi organizmov v vodotokih in ob njih, ki bi lahko omogočili pravilno načrtovanje urejanja vodotokov.
- **IZKORIŠČANJE MINERALNIH SUROVIN:** Varstveni režim dopušča le tradicionalno solinarstvo, ki v sedanjem obsegu ni v nasprotju z varstvom habitatnih tipov. Spreminjanje solinarskih praks bi pomenilo spremembe vodnega režima, spremembe v podlagi bazenov in nasipov, kar bi vodilo v bistvene spremembe habitatnih tipov.
- Na območju klifov občasno prihaja do nedovoljenega lomljenja kamnin ter nabiranja kamnin in okamnin, s čimer se posega v naravne erozijske procese klifa in predstavlja tudi nevarnost za ljudi. Resno nevarnost za kopalce na območjih kopalnih voda predstavljajo tudi naravni erozijski procesi, zaradi česar bodo potrebni ustrezni zaščitni ukrepi.
- **POSELITEV (GRADNJE, UREDITVE):** Čeprav to ni v skladu z načeli sonaravnega razvoja turizma v zavarovanih območjih, v parku in na obrobju prihaja do teženj po širjenju turistične infrastrukture in večanju turističnih kapacitet. To povečuje pritiske na park, predvsem na naravno morsko obrežje in pešpoti v obeh naravnih rezervatih.
- Na območju parka neredko prihaja do nezakonitih postavitvev enostavnih objektov in prikolic ter tudi gradnje objektov. Ti močno spreminjajo krajino in so pogosto povezane z nedovoljeno rabo zemljišč (počitniške hišice) ter opuščanja kmetijske rabe. To vodi v izgubo značilnih poselitvenih in krajinskih vzorcev ter krajinskih elementov, zmanjšuje se tudi pestrost kmetijskih pridelkov. Ti objekti niso ustrezno komunalno urejeni, zato so vir onesnaževanja s komunalnimi odpadkami. Predvsem na območju Belvederja nekateri objekti segajo na območje NR Strunjan.

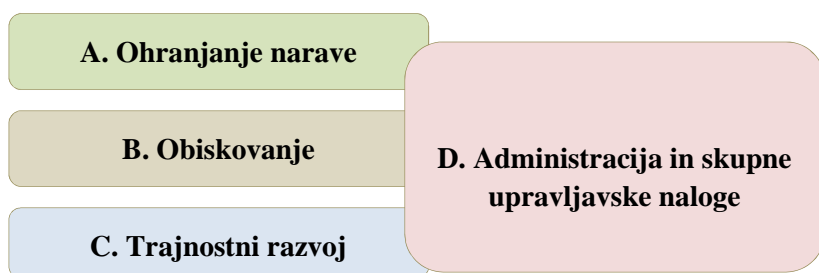
- V nekaterih delih se pojavljajo težnje po postavljanju rastlinjakov, ki negativno vplivajo na značilno podobo krajine.
- Obnove in novogradnje pogosto ne sledijo arhitekturni tipologiji naselij. Z vidika ohranjanja narave to pomeni pospešeno izgubljanje krajinskih elementov, ki so povezani tudi z varstvom biotske raznovrstnosti.
- **SPREMEMBE NAMENSKE RABE:** Najbolj obremenjena so kmetijska zemljišča, kjer so v preteklosti nastajale nezakonite gradnje in kasnejše legalizacije s spremembo namenske rabe. Posredne vplive ima tudi spreminjanje namembnosti stanovanjskih objektov v počitniške (tudi počitniške hišice) in turistične objekte, kar spreminja sestavo prebivalstva in vpliva na rabo pripadajočih zemljišč.
- Na nekaterih zemljiščih lastniki odlagajo večje količine odpadkov, gradbenega ali drugega materiala, npr. boje za školjčišča.
- **TURISTIČNE IN REKREATIVNE DEJAVNOSTI:** Predvsem znotraj obeh naravnih rezervatov pogosto zaznamo hojo obiskovalcev zunaj označenih poti. To povzroča uničevanje habitatov in vznemirjanje živali, v NR Strunjan Stjuža tudi erozijo solinskih nasipov in uničevanje notranje solinarske infrastrukture.
- **Množično obiskovanje parka** vznemirja živali, predvsem ptice na območju NR Strunjan Stjuža. Število obiskovalcev parka se povečuje, še posebej problematična je množičnost obiskovanja v poletni sezoni oziroma od maja do septembra, predvsem na območjih obeh naravnih rezervatov. Obiskovalci v parku puščajo številne odpadke, povečuje se erozija na območju poti idr.
- **Sidranje dnevnih obiskovalcev na morju** povzroča poškodbe na dnu in bentoških organizmih. Veliko dnevnih obiskovalcev s plovili odmetava v morje odpadke in odplakuje sanitarije, kar v tem času povzroča vidno večjo onesnaženost obrežnega morja. V morskem delu parka (redkeje tudi v laguni Stjuža) motnje povzroča tudi vožnja z motornimi plovili. Hrup je moteč tako za živali kakor tudi za obiskovalce parka.
- Na območju parka se povečuje število javnih prireditev, število obiskovalcev pa se prav tako povečuje. Ob izvedbi prireditev prihaja do večjih ali manjših kršitev, ki lahko vodijo v vznemirjanje živali in uničevanje habitatov zaradi neprimerne pakiranja. Težava je tudi hrup zaradi glasbenih koncertov, še posebej v nočnem času.
- Od vodnih športov trenutno še prevladuje plavanje, vendar se kažejo težnje po novih oblikah: **kajtanju**, **deskanju** na vodi, **avtonomnem potapljanju**, ki so sicer z režimom prepovedane. Vožnja z **vodnimi skuterji** in motornimi deskami sicer še ni pogosta, vendar je prisotna na robu parka in bi jo bilo treba z jasno predstavitvijo režima prepovedati, saj vpliv hrupa sega v naravni rezervat.
- **Jadrarno padalstvo** je v NR Strunjan prisotno kljub varstvenemu režimu. Zaradi pobočnega jadranja (slope combat) prihaja do hoje zunaj določenih poti in plezanja po klifu v NR Strunjan. Plezanje povečuje erozijo, vodi v uničenje rastlinstva in moti živali.
- V poletnem času so težava tudi **šotorjenje** in prenočevanje zunaj kampov ter **pikniki**, predvsem na morskem obrežju. Zato prihaja do smetenja in kurjenja v naravi (nevarnost požarov).
- **Kolesarjenje** ni primerno urejeno in poteka tudi po pešpoteh v obeh NR.
- **TURISTIČNA INFRASTRUKTURA:** V parku obstajajo težnje po **gradnji nove turistične infrastrukture** in povečevanju kapacitet obstoječe infrastrukture. To ima neposredne in tudi posredne vplive na habitate, saj se povečuje obisk. Z vidika kratkotrajnih obiskovalcev je težava **odsotnost sanitarij**, kar vodi v onesnaževanje okolja s fekalijami, toaletnim papirjem in robčki za osebno higieno. Problematici deli so predvsem med gramoznim parkiriščem in Stjužo, na morskem obrežju rtiča Ronek ter ob poteh med morskim obrežjem in vrhom klifa. Veča se tudi **individualno počitniško bivanje** v parku, kar vodi v spreminjanje navad prebivalcev, opuščanje tradicionalnih dejavnosti, višanje cen nepremičnin, slabo izrabljenost in zapuščenost nepremičnin, hitre menjave lastništva, vnašanje neznačilnih krajinskih elementov (npr. bazenov) in dodatne obremenitve v poletnem času.
- **PROMETNA INFRASTRUKTURA:** Prometna signalizacija še ni usklajena z Uredbo o Krajinskem parku Strunjan in bi bilo treba za celovito izvajanje režima dodati nove oznake o prepovedi prometa. Na območju parka oziroma okolici primanjkuje primernih površin za mirujoči promet, obstoječe parkirišče ob laguni Stjuža pa verjetno povzroča motnje (predvsem ptic) v naravnem rezervatu. Pojavljajo se tudi kršitve v zvezi s prepovedjo vožnje v naravnem okolju, ki bi jih ponekod lahko preprečili s postavitvijo ovir.

- **ODPADKI:** Težava je smetenje obiskovalcev, predvsem na klifu, kjer je zaradi težke dostopnosti odstranjevanje zelo težavno. Divjih odlagališč ni veliko, nekatera so že odstranjena, občasno prihaja do odlaganja večjih količin gradbenih odpadkov.
- **KOMUNALNA INFRASTRUKTURA:** Veliko objektov v osrednjem delu parka še ni priključenih na javno kanalizacijsko omrežje. Večina ima sicer lastno greznico.
- **ENERGETSKA IN TELEKOMUNIKACIJSKA INFRASTRUKTURA:** Težava je vidna izpostavljenost energetskih in telekomunikacijskih vodov, ki s potekom čez kmetijska zemljišča in soline kvarijo videz krajine.
- **JAVNA RAZSVETLJAVA:** še ni v skladu z Uredbo o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja in prihaja do umetnega osvetljevanja robnega dela NR Strunjan Stjuža, kar je v nasprotju z varstvenim režimom. V preteklosti je bila urejena tudi nova javna razsvetljava (npr. pot v NR Strunjan), ki sveti celo noč in osvetljuje habitate in bivališča živali.
- **ČEZMEJNI VPLIVI:** Največ čezmejnih vplivov je zaradi ladijskega prometa v tržaškem pristanišču in Luki Koper. Posledica je vračanje sedimentov in strupenih snovi (predvsem živega srebra) v vodni stolpec in prehranjevalne verige morskih organizmov. Zaradi ladijskega prometa obstaja tudi nevarnost razlitja nafte. Predvsem na morskem obrežju NR Strunjan je veliko naplavin odpadkov. Občasno zaznavamo tudi povečano vsebnost dušikovih spojin v morju, ki jih prinese reka Pad s spiranjem kmetijskih zemljišč v severni Italiji.
- **NARAVNE NESREČE:** Predvsem obstaja velika nevarnost poplav, saj del vodne infrastrukture, in sicer visokomorski nasip na solinskem delu, še ni ustrezno saniran. Ob skrajnih hidroloških dogodkih lahko poleg solin poplavi tudi dele naselij. Ob nalivih prihaja do erozije strmih pobočij, predvsem tam, kjer se suhozidi ne obnavljajo, so bile odstranjene mejice ali drugo rastlinstvo. S spremembo mikroklima in hidroloških razmer ter razraščanjem invazivnih tujerodnih rastlin se tudi večja možnost požarov v naravi. Zaradi še ne v celoti urejenega odvodnjavanja meteornih voda je ob velikih nalivih ogroženo tako naselje Strunjan kot vzhodni del solin.

13 Cilji in ukrepi za obdobje 2018–2027

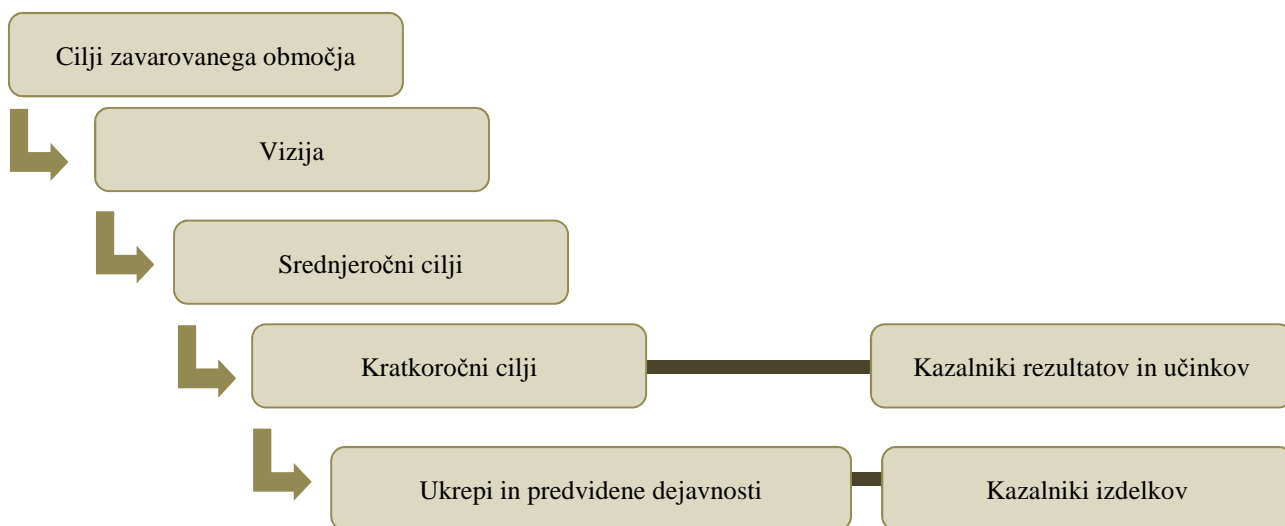
Ta sklop je najpomembnejši del načrta upravljanja, saj v njem podajamo upravljaljske cilje in ukrepe za celotno programsko obdobje. Cilji in ukrepi so urejeni v tri vsebinska upravljaljska področja, četrto upravljaljsko področje pa združuje upravne in skupne upravljaljske naloge, ki so ključne za uspešno delovanje na vseh vsebinskih področjih (slika 7).

Slika 8: Shematski prikaz upravljaljskih področij v načrtu upravljanja Krajinskega parka Strunjan

Upravljaljski sklopi so sestavljeni po naslednjem hierarhičnem zaporedju: **srednjeročni cilj – kratkoročni cilji – ukrepi – predvidene dejavnosti** (slika 9). **Srednjeročni cilji** predstavljajo podrobnejšo, vsebinsko konkretizirano vizijo za posamezno področje. Vsako upravljaljsko področje ima en srednjeročni cilj in je, tako kot vizija, določeno za obdobje do leta 2030. **Kratkoročni cilji** so konkretniji cilji, ki opisujejo stanje oziroma spremembe, ki jih želimo doseči v obdobju izvajanja načrta upravljanja, torej do leta 2027. Doseganje operativnih ciljev se izpolnjuje **z ukrepi**, v katerih so opisani delovni sklopi. Indikativno so podane predvidene dejavnosti, iz katerih so razvidne okvirno zastavljene naloge. Ker je načrt upravljanja pripravljen za obdobje desetih let, dopuščamo možnost, da se bodo dejavnosti, s katerimi bomo izvajali ukrepe, nekoliko spremenile in prilagajale dejanskim razmeram.

Slika 10: Prikaz hierarhične urejenosti ciljev in ukrepov v načrtu upravljanja Krajinskega parka Strunjan

Za spremljanje izvajanja načrta upravljanja je bil izdelan nabor **kazalnikov rezultatov in učinkov** (glej poglavje VIII). Kazalniki so določeni tako, da za njihovo merjenje ni potrebnih bistvenih dodatnih sredstev in časa, hkrati pa bodo dober pokazatelj učinkov izvedenih ukrepov. **Kazalniki izdelkov** se določijo v letnih programih dela, glede na konkretno zastavljeno izvedbo nalog in razpoložljiva sredstva.

V nadaljevanju poglavja je za vsak upravljaljski sklop podano kratko izhodišče, ki je bilo podlaga za opredelitev ciljev. V preglednicah sledijo **operativni cilji, ukrepi in predvidene dejavnosti**. Za vsak ukrep so navedeni obdobje izvajanja in organizacije, ki so nosilci (zapisano s krepkim tiskom) ali sodelujoči. V stolpcu PN je označena **pomembnost**

prednostne naloge, ki nakazuje nujnost izvedbe ukrepa. Oznake pomenijo: 1: izvedba ukrepa je nujna za doseganje zastavljenega cilja; 2: izvedba ukrepa pomembno prispeva k doseganju zastavljenega cilja, opustitev ukrepa pomeni, da cilj ne bo v celoti dosežen; 3: ukrep prispeva k doseganju zastavljenega cilja v manjši meri, zato ga izvedemo, če je na voljo dovolj finančnih in človeških virov. Ukrepi s pomembnostjo 1 in 2 se financirajo pretežno iz sredstev javne službe in sredstev drugih sektorjev. Ukrepi s pomembnostjo 3 se financirajo pretežno iz projektnih sredstev, saj bi nepridobitev sredstev in opustitev izvajanja teh ukrepov manj ogrozila uspešnost doseganja ciljev. V zadnjem stolpcu so prikazani **stroški izvedbe ukrepa** za desetletno obdobje. Ukrepi PUN so smiselno vključeni v načrt upravljanja krajinskega parka in so v preglednicah označeni z znakom * pred kodo vsakega ukrepa in v prilogi. Seštevki so v finančnem načrtu za izvedbo načrta upravljanja (**poglavje 22**).

13.1 Upravljavsko področje A: Ohranjanje narave

13.1.1 Izhodišče

1. Krajinski park Strunjan je širše zavarovano območje v Sloveniji, ki obsega tudi morski del, zato je v državnem merilu pomemben za varstvo redkih morskih in obmorskih vrst in habitatnih tipov.
2. Na območju parka se prednostno ohranjajo naravni deli morskega obrežja, varstveno pomembni pa so tudi drugotno nastali habitatni morske lagune in solin.
3. Kvalifikacijski habitatni tipi in vrste so večinoma v ugodnem ohranitvenem stanju, a je na območju solin njihov obstoj odvisen od vzdrževanja vodne infrastrukture, ki preprečuje poplavljanje morja. Ugodno ohranitveno stanje slanoljubnega rastlinstva je v laguni Stjuža odvisno od vzdrževanja nasipov in brežin.
4. Podatki o ohranitvenem stanju preostalih vrst, med katerimi so številne v državnem merilu redke vrste, so pomanjkljivi in ne zadoščajo za učinkovito usmerjanje naravovarstvenih dejavnosti, zato je treba v prihodnjem obdobju okrepiti dejavnosti za spremljanje stanja vrst in tudi za spremljanje stanja naravnih vrednot in vodnih virov.
5. Različne dejavnosti, predvsem množično obiskovanje v poletnem času, povzročajo zelo velike obremenitve glede biotske raznovrstnosti in ovirajo doseganje naravovarstvenih ciljev, zato je treba sprejeti varstvene ukrepe za ublažitev obremenitev zaradi obiskovanja.
6. Krajina, ki je rezultat tradicionalnega načina kmetovanja v preteklosti, daje parku značilen videz, krajinski elementi (mejice, suhozidi) pa so pomembni tudi za ohranjanje biotske raznovrstnosti. Danes je zaradi spreminjanja načinov kmetovanja krajinska podoba ogrožena.

13.1.2 Srednjeročni cilj

Na območju Strunjanskega polotoka se prednostno ohranjajo naravne vrednote, biotska raznovrstnost in krajinska pestrost.

13.1.3 Kratkoročni cilji

- A1:** Na naravnih vrednotah se s preprečevanjem negativnih človekovih vplivov ohranjajo njihovo stanje in lastnosti, s čimer se ohranjajo njihova izjemnost, dragocenost in redkost.
- A2:** Varstveno pomembni in za park značilni habitatni tipi ter populacije živalskih in rastlinskih vrst se ohranjajo, in kjer je treba, z upravljavskimi ukrepi vzdržujejo v ugodnem stanju.
- A3:** Z ustrezno namensko rabo in usmerjanjem obiska se naravno morsko obrežje ohranja v sedanji podobi, stanju in z vsemi naravnimi procesi, na morskem delu parka pa se izvajajo varstveni ukrepi za ciljne živalske in rastlinske vrste.
- A4:** Na območju parka se ohranjajo krajina ter značilni krajinski vzorci in elementi, predvsem tisti, ki so pomembni tudi za ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot.
- A5:** Naravovarstvenonadzorna služba v skladu s pooblastili po ZON na terenu skrbi za izvajanje neposrednega nadzora v naravi in spremljanje uresničitve vseh naravovarstvenih ciljev na območju parka.

Preglednica 7: Pregled kratkoročnih ciljev in ukrepov za upravljavsko področje A. Ohranjanje narave

PUN	Koda	Kratkoročni cilj/ukrep	Predvidene dejavnosti	Leta izvedbe	Nosilci in sodelujoči	PN	Stroški izvedbe ²	Predvideno število ur zaposlenih
	A	Srednjeročni cilj: Na območju Strunjanskega polotoka se prednostno ohranjajo naravne vrednote, biotska raznovrstnost ter krajinska pestrost.					JZKPS SKUPAJ 3.262.560 € JS 716.740 € PS 1.203.020 € LS 327.800 € SP 1.015.000 €	JZKPS SKUPAJ 49278 JS 30652 PS 9186 LS 9440
	A1	Ohranjanje naravnih vrednot Na naravnih vrednotah se s preprečevanjem negativnih človekovih vplivov ohranjajo njihovo stanje in lastnosti, s čimer se ohranjajo njihova izjemnost, dragocenost in redkost.					577.300 €	15.695
	A1.1	Redno spremljati stanje naravnih vrednot (NV) v parku in na podlagi izsledkov pripraviti in izvajati ustrezne ukrepe za ohranjanje NV.	1. Spremljanje stanja vseh NV 4-krat letno po ustaljeni metodologiji. 2. Določitev ukrepov za ohranjanje NV in takojšnja izvedba nujnih ukrepov. 3. Vodenje podatkovne zbirke.	Stalna naloga	JZ KPS (1–3), ZRSVN (1–2), NIB MBP (1), zunanji izvajalci (1)	1	JZ KPS SKUPAJ 149.380 € JS 146.280 € PS 3.100 €	JZKPS SKUPAJ 5819 JS 5664 PS 155
*	A1.2	Obnoviti del nasipa med laguno in solinami z namenom ohranjanja habitatov, zagotavljanja poplavne varnosti in usmerjanja obiskovanja.	1. Obnova še neobnovljenega dela nasipa med laguno in solinami (ukrep za črnoglavega galeba in malo belo čapljo).	2018–2021	JZ KPS (1–2), zunanji izvajalci (1–2)	3	JZ KPS SKUPAJ 82.420 € PS 82.420 €	JZKPS SKUPAJ 1871 PS 1871
*	A1.3	Z dokončno ureditvijo priveznih mest preprečiti degradacijo in uničevanje nasipa ter zmanjšati negativne vplive na okolje v NR Strunjan Stjuža.	1. Izvedba ureditve dodatnih privezov za ohranitev HT 1130 (komunikacijske dejavnosti in nadzor). 2. Trženje in vzdrževanje privezov.	2018–2019 (1), stalna naloga (2)	JZ KPS (12), ARSO (1), zunanji izvajalci (2)	1	JZ KPS SKUPAJ 147.000 € LS 147.000 €	JZKPS SKUPAJ 5900 LS 5900

² Legenda:

JS – sredstva za opravljanje javne službe (proračunska sredstva RS za JS)

PS – projektna sredstva (neposredni viri EU in drugi tuji viri)

LS – lastna sredstva (lastni prihodki zavoda in donacije)

SP – sektorski programi (drugi javni viri: druga ministrstva, občine ipd.)

*	A1.4	Zmanjšati negativne vplive ceste na NR Strunjan Stjuža z zasaditvijo rastlinstva.	1. Nadaljevanje zasajevanja rastlinstva in zagotavljanje vzdrževanja (ukrep za malo belo čapljo in HT1150).	Stalna naloga	JZ KPS (1), zunanji izvajalci (1)	1	JZ KPS SKUPAJ 9.600 € JS 9.600 €	JZKPS SKUPAJ 330 JS 330
*	A1.5	Oceniti ekološko in kemijsko stanje lagune Stjuža in izvesti ukrepe za izboljšanje stanja.	1. Izdelava hidrološke študije. 2. Priprava programa spremljanja kemijskega in ekološkega stanja voda (v skladu z Uredbo o stanju površinskih voda (Uradni list RS, št. 14/09, 98/10, 96/13 in 24/16)). 3. Izvajanje programa spremljanja stanja morskega okolja (NUMO). 4. Raziskava ekoloških zahtev za varstveno pomembne vrste, ponovno kartiranje (kot leta 2004). 5. Ukrepi za izboljšanje razmer glede na pridobljene podatke. 6. Obnova notranjih nasipov z namenom ohranitve HT 1150 in habitata male bele čaplje.	2018–2020 (1–3), 2021 (4), 2021–2023 (5)	JZ KPS (1–5), NIB MBP (2), Občina Piran (Okolje Piran) (4), MOP (3), DRSV (2, 3), ARSO (2, 3)	3	JZ KPS SKUPAJ 126.900 € JS 3.000 € PS 108.900 € LS 15.000 €	JZKPS SKUPAJ 1050 JS 150 PS 900
	A1.6	Vzdrževati NS Pinijev drevored tako, da se ohranjajo lastnosti naravne vrednote in je zagotovljena varnost v prometu.	1. Redno izvajanje vzdrževalnih del za ohranjanje lastnosti NV (odstranitev zarasti med drevesi, sanacija oziroma nadomestitev poškodovanih ali manjkajočih dreves). 2. Redno izvajanje vzdrževalnih del za zagotavljanje varnosti v prometu (odstranjevanje suhih vej in iglic, zagotavljanje preglednosti).	2018, 2021, 2023, 2025, 2027 (1), 2019, 2023 (2)	JZ KPS (1), Direkcija za ceste RS in javna gospodarska služba (2)	1	JZ KPS SKUPAJ 55.600 € JS 10.600 € SP 45.000 €	JZKPS SKUPAJ 405 JS 405
	A1.7	Uskladiti kartografske meje NS Pinijev drevored z dejanskim stanjem v naravi.	1. Priprava predloga spremembe meje NS v Uredbi o Krajinskem parku Strunjan glede na mejo NV v Pravilniku o določitvi in varstvu naravnih vrednot. 2. Sprejetje sprememb predpisov.	2019–2022	JZ KPS (1), ZRSVN (1), MOP (2)	2	JZ KPS SKUPAJ 2.400 € JS 2.400 €	JZKPS SKUPAJ 120 JS 120
	A1.8	Na območju gozdov s posebnim namenom v NR Strunjan razglasiti gozdni rezervat in zagotoviti dolgoročno ohranjanje.	1. Izdelava študije o vrednotenju gozda v NR Strunjan. 2. Pripraviti pravne podlage 3. Zasebnemu lastniku ponuditi nadomestno parcelo. 4. Razglasitev gozdnega rezervata.	2018–2019	JZ KPS (1, 2), Zavod za gozdove Slovenije (2), Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (3, 4)	1	JZ KPS SKUPAJ 1.600 € JS 1.600 €	JZKPS SKUPAJ 80 JS 80
	A1.9	Uvrstiti predlagane naravne vrednote na območju KPS v Pravilnik o določitvi in varstvu	1. Uskladiti predlog za določitev novih naravnih vrednot. 2. Sprejetje spremembe Pravilnika o določitvi in varstvu naravnih vrednot.	2019–2022	ZRSVN (1), JZ KPS (1), MOP (2)	2	JZ KPS SKUPAJ 2.400 € JS 2.400 €	JZKPS SKUPAJ 120 JS 120

		naravnih vrednot.						
	A2	Ohranjanje habitatnih tipov in populacij rastlinskih in živalskih vrst Varstveno pomembni in za park značilni habitatni tipi ter populacije živalskih in rastlinskih vrst se ohranjajo, in kjer je treba, z upravljavskimi ukrepi vzdržujejo v ugodnem stanju.					474.740 €	15.537
*	A2.1	Spremljati stanje varstveno pomembnih habitatnih tipov in vrst (vrste in HT Natura 2000, državno pomembne vrste, ogrožene vrste) in na podlagi izsledkov pripraviti ustrezne ukrepe za njihovo ohranjanje.	1. Pridobitev podatkov zunanjih strokovnjakov in organizacij. 2. Ureditev in vzdrževanje podatkovne zbirke za področje parka. 3. Izvajanje popisov rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov v skladu s programom spremljanja in PUN 2015–2020 (HT 1152, 1140, 1310, 1170). 4. Določitev drugih ukrepov za ohranjanje habitatnih tipov in vrst ter takojšnja izvedba nujnih ukrepov.	Stalna naloga	JZ KPS (1–4), ZRSVN (4), NIB MBP (3, 4), zunanji izvajalci/univerze (3–4)	1	JZ KPS SKUPAJ 297.740 € JS 209.340 € PS 74.400 € LS 14.000 €	JZKPS SKUPAJ 11187 JS 9967 PS 1220
	A2.2	Proučiti možnosti za ponovno naselitev morske mačke, in če bo naselitev prispevala k vzpostavitvi ugodnega stanja živalske vrste, pridobiti dovoljenje za ponovno naselitev.	1. Študija o izvedljivosti ponovne naselitve morske mačke. 2. Pridobitev dovoljenja za ponovno naselitev. 3. Izvedba ponovne naselitve. 4. Spremljanje uspešnosti ponovne naselitve.	2020–2022	JZ KPS (1–4), ZRSVN (1–2), NIB MBP (1–3), zunanji sodelavci (3–4)	3	JZ KPS SKUPAJ 77.600 € PS 55.000 € LS 22.600 €	JZKPS SKUPAJ 930 PS 500 LS 430
	A2.3	Popisati tujerodne vrste rastlin in živali na območju naravnih vrednot, izdelati načrt odstranjevanja/omejevanj a širjenja invazivnih tujerodnih vrst in začeti njegovo izvedbo.	1. Izvedba popisa tujerodnih rastlin in živali. 2. Spremljanje dinamike že popisanih rastlinskih tujerodnih vrst. 3. Opredeliti poti vnosa invazivnih tujerodnih vrst in pripraviti ukrepe za njihovo obvladovanje. 4. Sodelovati v sistemu zgodnjega obveščanja in hitrega odzivanja za ITV. 5. Ozaveščanje lokalnih prebivalcev o možnostih ukrepanja v zvezi z ITV (predavanja, spletna stran, izvedba akcij odstranjevanja).	Stalna naloga	JZ KPS (1–5), ZRSVN (4), študijska praksa (1–5)	1	JZ KPS SKUPAJ 42.000 € JS 42.000 €	JZKPS SKUPAJ 2000 JS 2000
	A2.4	Popisati vodne vire (potoki, kali, zajetja ...) v krajinskem parku in vplivnem območju in izvajati ukrepe za njihovo ohranjanje.	1. Popis manjših vodnih teles v parku. 2. Določitev ukrepov za ohranjanje vodnih virov in vodotokov in takojšnja izvedba nujnih ukrepov.	2023–2027	JZ KPS (1, 2), Univerza v Ljubljani, Oddelek za geografijo (1), DRSV (2)	2	JZ KPS SKUPAJ 57.400 € JS 2.000 € PS 50.400 € LS 5.000 €	JZKPS SKUPAJ 1420 JS 100 PS 1320

	A3	<u>Ohranjanje naravnih delov morske obale in življenjskih razmer v morju</u> Z ustrezno namensko rabo in usmerjanjem obiska se naravno morsko obrežje ohranja v sedanji podobi, stanju in z vsemi naravnimi procesi, na morskem delu krajinskega parka pa se izvajajo varstveni ukrepi za ciljne živalske in rastlinske vrste.					619.880 €	5.614
*	A3.1	Obnoviti razvrednotena območja na morskem obrežju zaradi skladanja kamnitih zložb, smetenja, grafitiranja za ohranitev HT 1210 in 1240.	1. Redno pregledovanje morskega obrežja in čiščenje (JZKPS prek programa javnih del). 2. Ozaveščanje obiskovalcev in kopalcev (vsaj ena informativna kampanja vsako leto). 3. Organizacija čistilne akcije enkrat letno.	Stalna naloga	komunalna podjetja in URSP, sektor za varovanje obalnega morja (1), JZ KPS (1, 2, 3) in občinske redarske službe (2)	1	JZ KPS SKUPAJ 79.000 € JS 29.000 € SP 50.000 €	JZKPS SKUPAJ 1000 JS 1000
*	A3.2	Zagotoviti označitev NR Strunjan in grebena na morju z namenom opozarjanja na omejitve sidranja na grebenu.	1. Postavitev novih boj za zaščito morskega grebena.	2020–2021	JZ KPS (1), ZRSVN (1), URSP (1), projektni partnerji (1)	3	JZ KPS SKUPAJ 42.000 € JS 10.400 € PS 25.600 € LS 6.000 €	JZKPS SKUPAJ 720 JS 160 PS 260 LS 300
*	A3.3	Obnoviti obstoječe boje, ki označujejo mejo NR Strunjan na morju, in sistem nadgraditi s sistemom za privabljanje rib.	1. Redno vzdrževanje boj. 2. Obnovitev boj z ekološkimi sidrišči. 3. Spremljanje stanja morskega dna. 4. Komunikacijske dejavnosti glede ohranitve boj za prenočevanje za vranjeka.	Stalna naloga (1), 2021 (2–4)	JZ KPS (2–4), NIB MBP (2, 3), URSP (1, 2), zunanji sodelavci (1, 2)	1	JZ KPS SKUPAJ 189.000 € JS 30.000 € PS 5.000 € LS 4.000 € SP 150.000 €	JZKPS SKUPAJ 400 JS 200 LS 200
	A3.4	Na morju urediti privezna mesta in tako zmanjšati vplive morskega prometa na NR Strunjan.	1. Priprava dokumentacije in ureditev stalnih ekoloških sidrišč v Strunjanskem zalivu. 2. Ureditev dnevnih priveznih mest (plovk) v NR Strunjan. 3. Zagotoviti organizacijske in upravne pogoje za trženje privezov ter nadzor (sezonske zaposlitve).	2019–2020 (1), 2025–2027 (2–3)	JZ KPS (1–3), ZRSVN (1), URSP (1)	3	JZ KPS SKUPAJ 309.880 € PS 222.000 € LS 87.880 €	JZKPS SKUPAJ 3494 PS 1300 LS 2194
	A4	<u>Ohranjanje krajine</u> Na območju krajinskega parka se ohranjajo krajina in značilni krajinski vzorci in elementi, predvsem tisti, ki so pomembni tudi za ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot.					1.378.920 €	3796
	A4.1	Določiti in popisati značilne krajinske vzorce in elemente (npr. suhozidi, mejice, mozaičnost) in oceniti njihov pomen za ohranjanje biotske raznovrstnosti in za park značilne krajine.	1. Izvedba popisa in izdelava študije o krajinskih vzorcih in elementih, vključno z vrednotenjem. 2. Ureditev podatkovne zbirke v GIS. 3. Spremljanje stanja krajinskih vzorcev in elementov s popisi na vsaka 3 leta. 4. Priprava dokumentacije za krajinsko ureditev območja pod Belvederjem na podlagi javnega natečaja, kot obliko vzorčnega urejanja prostora na mejnih območjih ZO.	2019–2024	JZ KPS (1–4), ZVKDS (1), Univerza v Ljubljani (BF, Oddelek za krajinsko arhitekturo) (1, 3, 4)	2	JZ KPS SKUPAJ 112.000 € JS 8.000 € PS 100.000 € LS 4.000 €	JZKPS SKUPAJ 1500 JS 300 PS 1000 LS 200

	A4.2	Izvajati ukrepe za ohranitev suhozidov, teras, mej in zaraščenih strmih pobočij.	1. Priprava projekta za ohranjanje suhozidov in teras (obnove, delavnice, prostovoljske akcije) in spodbujanje lastnikov zemljišč. 2. Izvajanje ukrepov za ohranjanje gozdov na strmih pobočjih.	2022–2027	JZ KPS (1, 2), partnerji (1, 2)	3	JZ KPS SKUPAJ 101.120 € JS 2.600 € PS 76.200 € LS 22.320 €	JZKPS SKUPAJ 1006 JS 130 PS 660 LS 216	
	A4.3	Spomenik lokalnega pomena Strunjanske soline razglasiti za spomenik državnega pomena in določiti vplivno območje z ustreznim pravnim režimom varovanja kulturne krajine.	1. Nadaljevati sodelovanje s pristojnimi institucijami za razglasitev spomenika državnega pomena. 2. Sprejem akta o razglasitvi spomenika državnega pomena.	2018–2019 (1), 2019 (2)	Ministrstvo za kulturo (2), ZVKDS (1), JZ KPS (1), ZRSVN (1)	1	JZ KPS SKUPAJ 92.800 € JS 2.800 € SP 90.000 €	JZKPS SKUPAJ 140 JS 140	
	* A4.4	Zagotavljati vzdrževanje in obnovo solinarskih polj ter solinarske infrastrukture.	1. Zagotavljati vzdrževanje in obnovo notranje solinarske infrastrukture na Strunjanskih solinah za ohranitev HT 1152, 1140, 1310, 1420. 2. Obnova notranje solinarske infrastrukture.	Stalna naloga, 2023–2026 (2)	JZ KPS (1–2), koncesionar (1–2), zunanji izvajalci (2)	1	JZ KPS SKUPAJ 620.000 € JS 20.000 € PS 400.000 € SP 200.000 €	JZKPS SKUPAJ 1000 JS 1000	
	A4.5	Dokončati obnovo čelnega nasipa, da se zagotovi ohranitev značilnih krajinskih elementov solin in z njimi povezanih habitatnih tipov.	1. V zemljiški knjigi razmejiti parcele z grajenim vodnim javnim dobrim in jih prenesti pod upravljanje direkcije za vode. 2. Zaključiti obnovo drugega dela čelnega nasipa, ob skrbnem upoštevanju varstvenih ciljev, vključno z novimi zahtevami po višini visokomorskih nasipov, ki že upoštevajo dvig morske gladine.	2018–2020 (1), 2021–2022 (2)	DRSV (1), javna vodnogospodarska služba (2), JZ KPS (2: nadzor del)	1	JZ KPS SKUPAJ 453.000 € JS 3.000 € SP 450.000 €	JZKPS SKUPAJ 150 JS 150	
	A5	<u>Neposredni nadzor v naravi</u> Naravovarstvenonadzorna služba v skladu s pooblastili po ZON na območju skrbi za izvajanje neposrednega nadzora v naravi in spremljanje uresničitve vseh naravovarstvenih ciljev na območju parka.						211.720 €	8.636
	* A5.1	Izvajati neposredni nadzor v KPS nad spoštovanjem prepovedi iz Zakona o ohranjanju narave in na njegovi podlagi izdanih predpisov, še posebej v času večjega obiska v parku.	1. Neposredno spremljanje stanja (tudi za 1130, 1210, 1240). 2. Nadzor nad izvajanjem varstvenih režimov. 3. Ugotavljanje dejanskega stanja pri kršitvah prepovedi iz ZON in na njegovi podlagi sprejetih predpisov ter obveščanje pristojnih inšpekcijskih organov. 4. Opozarjanje oseb na varstvene režime zaradi preprečevanja kaznivih ravnanj.	Stalna naloga	JZ KPS, inšpektorji, policisti	1	JZ KPS SKUPAJ 211.720 € JS 181.720 € SP 30.0000 €	JZKPS SKUPAJ 8636 JS 8636	

13.2 Upravljavsko področje B: Obiskovanje

13.2.1 Izhodišče

1. Krajinski park sodi med manjša zavarovana območja z morskim zavarovanim območjem, ki pa je zaradi bližine morja, ugodnih podnebnih razmer in dobre dostopnosti množično obiskano. Turistični obisk območja je zgoščen predvsem v poletni sezoni, od maja do septembra.
2. Za blaženje vplivov na naravo je nujno treba izboljšati infrastrukturo za obiskovanje in zagotoviti usmerjanje in vodenje obiskovalcev. Zato in tudi zaradi prostorske stiske je treba zagotoviti selitev upravnih prostorov zavoda na primernejšo lokacijo (primeroma: Vila Tartini, ukrep B 1.7).
3. Za nekatere najbolj kritične lokacije, kjer obiskovanje po zdajšnjih ugotovitvah presega nosilnost okolja, je treba sprejeti blažilne ukrepe, npr. z zmanjševanjem individualnega prometa v parku in z nadzorom obiskovanja naravnih vrednot z doslednim izvajanjem varstvenega režima.
4. Upravljevec mora k trajnostnemu načrtovanju usmerjati tudi druge turistične ponudnike in organizatorje prireditelj ter podajati usmeritve za razvoj turizma, ki so v skladu s cilji zavarovanega območja.
5. Pri presoji vplivov obiskovanja na stanje voda se upoštevajo tudi posamezni deskriptorji iz NUMO ter monitoring in ocena stanja vodnih teles površinskih in podzemnih voda iz NUV II v povezavi s Programom ukrepov upravljanja voda.

13.2.2 Srednjeročni cilj

Obiskovalcem parka se nudijo možnosti za doživljanje narave in sprostitvev z oblikami obiskovanja, ki so prilagojene naravnim danostim parka in nosilnosti okolja.

13.2.3 Kratkoročni cilji

B1: Na območju parka se vzpostavijo in vzdržujejo programi in infrastruktura za obiskovalce in predstavitev narave, ki zagotavljajo varno obiskovanje parka ter kakovostno obveščanje in izobraževanje obiskovalcev.

B2: Na območju parka se izvajajo ukrepi za usmerjanje obiskovalcev v manj ranljive predele in blažijo vplivi na naravo.

B3: Javni zavod skrbi za ozaveščanje zainteresirane javnosti o krajinskem parku, sodeluje z lokalnimi prebivalci in z njimi sodeluje pri izvajanju upravljaljskih nalog.

Preglednica 8: Pregled operativnih ciljev in ukrepov za upravljavsko področje B. Obiskovanje

PUN	Koda	Kratkoročni cilj/ukrep	Predvidene dejavnosti	Leta izvedbe	Nosilci in sodelujoči	PN	Stroški izvedbe	Predvideno število ur
	B	Srednjeročni cilj: Obiskovalcem parka se nudijo možnosti za doživljanje narave in sprostitve z oblikami obiskovanja, ki so prilagojene naravnim danostim krajinskega parka in nosilnosti okolja.					JZKPS SKUPAJ 1.481.846 € JS 491.626 € 569.900 € LS 193.320 € SP 200.000 €	JZKPS SKUPAJ 27795 JS 17510 PS 5305 LS 4980
	B1	<u>Upravljanje parkovne infrastrukture</u> Na območju krajinskega parka se vzpostavijo ter vzdržujejo programi in infrastruktura za obiskovalce, ki zagotavljajo varno obiskovanje parka ter kakovostno obveščanje in izobraževanje obiskovalcev.					799.500 €	17.375
	B1.1	Izvajati strokovna vodenja po tematskih poteh in drugih delih parka za zaključene skupine in v sezoni za individualne obiskovalce parka.	1. Promocija poti šolam, drugim ustanovam in turistično-informacijskim središčem ter točkam. 2. Izvajanje vodenja za zaključene skupine in v sezoni 1-krat tedensko na dogovorjeni dan/uro. 3. Posodabljanje in dopolnjevanje vsebin. 4. Organizacija otroških delavnic na morskem obrežju.	Stalna naloga	JZ KPS (1–4), študenti (2, 4)	1	JZ KPS SKUPAJ 144.760 € JS 104.000 € PS 3.760 € LS 37.000 €	JZKPS SKUPAJ 6988 JS 5200 PS 188 LS 1600
	B1.2	Vzdrževati infrastrukturne objekte, ki so v upravljanju JZ KPS: Solinarska hiša z okolico, most na čelnem nasipu, ter okrepiti trženje in zagotavljati nove interpretativne vsebine.	1. Redno vzdrževanje Solinarske hiše in mostu (vključuje tudi obratovalne stroške za pisarne). 2. Dopolnjevanje vsebin v razstavnem delu. 3. Uvajanje novih oblik trženja vstopnic za informacijsko središče v sodelovanju z drugimi lokalnimi ponudniki.	Stalna naloga (1, 2), 2021–2027 (3)	JZ KPS (1–3), ZRSVN (2)	1	JZ KPS SKUPAJ 84.000 € JS 34.000 € SP 50.000 €	JZKPS SKUPAJ 1000 JS 1000
*	B1.3	Vzdrževati poti: pot po vrhu klifa, trije dostopi do morskega obrežja, pot med Stjužo in Solinami.	1. Redno vzdrževanje poti, ograj in oznak ter interpretativnih tabel. Skrb za redno obveščanje o varnosti. 2. Prenova poti do morskega obrežja (projekt).	Stalna naloga (1), 2018–2020 (2)	JZ KPS (1, 2), zasebni lastniki zemljišč (1, 2), Slovenski državni gozdovi (2)	1	JZ KPS SKUPAJ 190.400 € JS 46.000 € PS 90.400 € LS 24.000 € SP 30.000 €	JZKPS SKUPAJ 2770 JS 1000 PS 1770

	B1.4	Urediti usmerjanje obiskovalcev.	1. Pregled potreb po postavitvi ograj. 2. Komunikacija z uporabniki prostora. 3. Izdelava krajevno primerne ograje. 4. Po potrebi postavitev ograj. 5. Vzdrževanje ograj.	2018–2019 (1), 2019 (2), 2020–2022 (3–4), od 2023 dalje (5)	JZ KPS (1–5), ZVKDS (1, 2)	3	JZ KPS SKUPAJ 127.000 € JS 28.000 € PS 99.000 €	JZKPS SKUPAJ 1400 JS 1400
*	B1.5	V NR Strunjan Stjuža urediti infrastrukturo za opazovanje ptic.	1. Določitev primernih lokacij in pridobitev dovoljenj. 2. Izgradnja opazovalnic in postavitev obvestilnih tabel. 3. Vzdrževanje opazovalnic.	2021–2024	JZ KPS (1–3)	2	JZ KPS SKUPAJ 43.000 € JS 9.000 € PS 30.000 € LS 4.000 €	JZKPS SKUPAJ 400 JS 200 LS 200
*	B1.6	Urediti informativno vstopno točko v park z izolske strani.	1. Priprava projekta za ureditev informacijskega središča oziroma vstopne točke 2. Ureditev razstave v manjšem objektu. 3. Vzdrževanje, posodobitev.	2018 (1) 2019–2020 (2), 2026 (3)	JZ KPS (1–3), Občina Izola (1)	3	JZ KPS SKUPAJ 62.340 € JS 2.000 € PS 54.340 € LS 6.000 €	JZKPS SKUPAJ 1817 JS 50 PS 1767
	B1.7	V protokolarnem objektu Vila Tartini vzpostaviti informacijsko središče krajinskega parka in razviti druge proizvode za obiskovalce (vodenje, organizacija porok).	1. Po izteku najemne pogodbe s Krko, d. d., proučitev možnosti prenosa upravljanja objekta na JZ KPS ter priprava načrta izvedbe in proučitev stroškovnih, upravnih in drugih pomembnih posledic pred samim izvajanjem ukrepa 2. Ureditev informacijskega središča. 3. Razvoj proizvodov za obiskovalce. 4. Upravljanje in vzdrževanje objekta.	2020 (1) 2020–2022 (2, 3) stalna naloga od 2020 dalje (4)	Vlada RS (1), JZ KPS (1–4), Javni gospodarski zavod Protokolarne storitve RS (1), ZRSVN	3	JZ KPS SKUPAJ 133.000 € JS 57.400 € LS 75.600 €	JZKPS SKUPAJ 3000 JS 1200 LS 1800
	B1.8	Izdelati celovit interpretacijski načrt krajinskega parka Strunjan kot izhodišče za nov načrt upravljanja.	1. Priprava interpretacijskega načrta (naravna dediščina, kulturna dediščina, tradicionalna znanja solinarstva). 2. Vključitev izhodišč v nov NU.	2026–2027	JZ KPS (1–2), ZRSVN (1), zunanji izvajalci (1)	1	JZ KPS SKUPAJ 15.000 € JS 15.000 €	JZKPS SKUPAJ 0
	B2	<u>Ukrepi za blažitev negativnih vplivov zaradi obiskovanja</u> Na območju krajinskega parka se izvajajo ukrepi za usmerjanje obiskovalcev v manj ranljive predele in blažijo vplivi na naravo.					574.746 €	7.010
	B2.1	Na ključnih točkah v parku ugotavljati število obiskovalcev in oceniti vplive obiskovanja na doseganje varstvenih ciljev ter predlagati in izvesti ukrepe za zmanjšanje obremenitev	1. Postavitev elektronskih števec obiska na vstopnih točkah (en premični števec) in analiza obremenitev. 2. Spremljanje obiska in ukrepanje ob preseženih obremenitvah (npr. mirne cone, sprememba trase poti).	2022–2024 (1), stalna naloga (2)	JZ KPS (1–2)	1	JZ KPS SKUPAJ 51.200 € JS 10.000 € PS 37.600 € LS 3.600 €	JZKPS SKUPAJ 1760 JS 500 PS 1080 LS 180

		okolja.							
	B2.2	Uskladiti načela in izvedbo velikih prireditev (Praznik artičok, Praznik kakijev, Povežimo soline, kolesarska tekma) na območju parka tako, da bodo upoštevani cilji in varstveni režimi.	1. Uskladitev, sprejetje in izvedba dogovora z organizatorji prireditev in domačini. 2. Z mnenji upravne enote sodelovati v postopkih pridobivanja dovoljenj za prireditev. 3. Sodelovati na prireditvah s promocijo parka.	Stalna naloga	JZ KPS (1–3), občina Piran (1), organizatorji prireditev (1), ZRSVN (1, 2)	1	JZ KPS SKUPAJ 65.000 € JS 65.000 €	JZKPS SKUPAJ 3000 JS 3000	
*	B2.3	Pripraviti smernice oziroma brošuro za obiskovalce z napotki o obnašanju v parku.	1. Priprava smernic. 2. Priprava in izdaja brošure. 3. Promocija in distribucija brošure v hotelih in TIC-ih.	2020 in 2024	JZ KPS (1–2), lokalni ponudniki (3)	1	JZ KPS SKUPAJ 10.000 € JS 10.000 €	JZKPS SKUPAJ 400 JS 400	
	B2.4	Urediti parkirišča v obliki zelenih površin, ki so zunaj sezone namenjena sprehajalcem.	1. Pridobitev dokumentacije. 2. Ureditev parkirišč. 3. Ureditev trženja in vzdrževanja.	2020–2021 (1), 2024–2027 (2, 3)	JZ KPS (1–3), Okolje Piran (1–2), zasebni investitorji (3)	3	JZ KPS SKUPAJ 271.920 € PS 185.800 € LS 26.120 € SP 60.000 €	JZKPS SKUPAJ 1700 PS 500 LS 1200	
	B2.5	Izvajati ukrepe za trajnostno mobilnost v parku.	1. Nakup električnega minibusa in zagotovitev sezonskega javnega prevoza v KPS v partnerstvu z zasebnim podjetjem. 2. Nakup šestih dodatnih električnih koles in urediti njihovo izposajo na obrobju parka. 3. Postavitev dveh postaj za polnjenje električnih vozil.	2019–2021	JZ KPS (1–3), Občina Piran (3), Občina Izola (3), turistični ponudniki (1)	3	JZ KPS SKUPAJ 176.626 € JS 27.626 € PS 76.000 € LS 13.000 € SP 60.000 €	JZKPS SKUPAJ 150 JS 150	
	B3	<u>Ozaveščanje in izobraževanje</u> Javni zavod skrbi za ozaveščanje zainteresirane javnosti o krajinskem parku, sodeluje z lokalnimi prebivalci in z njimi sodeluje tudi pri izvajanju upravljaljskih nalog.						107.600 €	3.410
	B3.1	Redno obveščanje in ozaveščanje prebivalcev lokalnih skupnosti v stalnih rubrikah v lokalnih časopisih (Solni cvet, Mandrač, Bobnič, Primorske novice itd.).	1. Sodelovanje z novinarji in uredniškimi odbori. 2. Priprava člankov in prispevkov za radio in televizijo.	Stalna naloga	JZ KPS (1–2), uredniški odbori časopisov (1–2)	1	JZ KPS SKUPAJ 30.900 € JS 30.900 €	JZKPS SKUPAJ 1310 JS 1310	
	B3.2	Izvajati redne predstavitve in izobraževanja o aktualnih temah za prebivalce lokalnih skupnosti (npr. suhozidi,	1. Organizirana najmanj štiri izobraževanja na leto. 2. Vključevanje prebivalcev v akcije upravljavca.	Stalna naloga	JZ KPS (1–2), zunanji sodelavci (1)	1	JZ KPS SKUPAJ 31.100 € JS 31.100 €	JZKPS SKUPAJ 1320 JS 1320	

		solinarstvo, varstvo narave, tujerodne vrste).						
B3.3	Izdelati poljudne publikacije o naravi, tradicionalnih dejavnostih ter nepremični in nesnovni kulturni dediščini na območju krajinskega parka in izvajati ozaveščevalne dejavnosti za lokalne prebivalce in šole.	1. Načrt izdaje publikacij in promocijskih dejavnosti (knjige, brošure, letaki, učno gradivo in pripomočki, spominki). 2. Priprava publikacij v sodelovanju z zunanjimi avtorji. 4. Izdaja in distribucija/prodaja publikacij in izvajanje rednih ozaveščevalnih dejavnosti. 5. Izdaja knjige o biološki raznolikosti morja (projekt LAS Istra).	Stalna naloga	JZ KPS (1–4), ZRSVN (2, 3), Pomorski muzej (2), lokalni prebivalci in izobraževalne ustanove (3, 4)	3	JZ KPS SKUPAJ 45.600 € JS 21.600 € PS 20.000 € LS 4.000 €	JZKPS SKUPAJ 780 JS 780	

13.3 Upravljavsko področje C: Trajnostni razvoj

13.3.1 Izhodišče

1. Na območju parka se tradicionalno izvajajo nekatere dejavnosti, ki so v preteklosti pomembno oblikovale krajino. Nadaljevanje teh dejavnosti, predvsem kmetijstva in solinarstva, je ključno za ohranjanje značilne krajine in nekaterih krajinskih elementov, ki pomembno prispevajo tudi k ohranjanju biotske raznovrstnosti in varstvu naravnih vrednot.
2. Kmetijstvo se je v zadnjih desetletjih zaradi različnih vzrokov začelo spreminjati: nekatere površine so bile opuščene, število kmetijskih gospodarstev se je zmanjšalo, lastniki oziroma zakupniki zemljišč so v glavnem prešli na gojenje trajnih kultur, ki bistveno vplivajo na značilno krajino. Kmetijstvo je večinoma le dopolnilna dejavnost ali namenjena samooskrbi, za uspešno trženje pridelkov in doseganje višjih dodanih vrednosti pa še ni dovolj spodbud.
3. Ribištvo v morskem delu parka podrobno ureja varstveni režim, v prihodnje pa je treba izboljšati sodelovanje med upravljavcem in gospodarskimi ribiči, ki bo omogočilo tudi izmenjavo podatkov in boljše spremljanje vplivov ribolova na naravo.
4. Za nadaljevanje izvajanja tradicionalnega solinarstva je ključno zagotoviti vzdrževanje zunanje in notranje vodne infrastrukture (čelni in drugi nasipi, vodni kanali idr.), ki je nujna za preprečitev poplavljanja solinskih polj. S tem se zagotavlja ohranjanje kulturne dediščine (krajine, nepremične, premične in nesnovne dediščine) ter posredno tudi ohranjanje obmorskih habitatnih tipov.
5. K izvajanju ukrepov za blažitev vplivov zaradi obiskovanja je treba pritegniti tudi druge deležnike na področju turistične dejavnosti, predvsem ponudnike in izvajalce storitev za obiskovalce ter organizatorje tradicionalnih prireditev, in krajinski park promovirati kot območje za mirne dejavnosti in sprostitvev.
6. Upoštevati je treba cilje in ukrepe iz NUMO, NUV II in Programa ukrepov upravljanja voda.

13.3.2 Srednjeročni cilj

Na območju parka se ohranjajo dejavnosti, ki prispevajo k ohranjanju in oblikovanju značilne krajine in krajinskih elementov. Nove dejavnosti so prilagojene naravovarstvenim ciljem in omogočajo ohranjanje značilne krajine.

13.3.3 Kratkoročni cilji

C1: Na kmetijskih zemljiščih parka se spodbujajo uveljavljene tradicionalne kmetijske prakse, pridelovalci se povezujejo in pod okriljem blagovne znamke »Krajinski park Strunjan« dosegajo višjo ceno pridelkov na trgu.

C2: Na področju morskega ribolova se okrepi sodelovanje med gospodarskimi ribiči in upravljavcem, ki omogoča bolj usklajeno delovanje in spremljanje vplivov ribolova na naravo.

C3: Tradicionalno pridobivanje soli se ohrani v sedanjem obsegu, pri vzdrževanju infrastrukture in vodnega režima na območju solin pa se prednostno upoštevajo varstveni cilji parka.

C4: Krajinski park se promovira kot naravno območje za mirne dejavnosti in sprostitvev, turistični ponudniki pa se spodbujajo h krepitvi trajnostnih oblik turizma.

Preglednica 9: Pregled operativnih ciljev in ukrepov za upravljavsko področje C. Trajnostni razvoj

PUN	Koda	Kratkoročni cilj/ukrep	Predvidene dejavnosti	Leta izvedbe	Nosilci in sodelujoči	PN	Stroški izvedbe	Predvideno število ur
	C	Srednjeročni cilj: Na območju parka se ohranjajo dejavnosti, ki so prispevale k oblikovanju značilne krajine in krajinskih elementov. Nove dejavnosti so prilagojene naravovarstvenim ciljem in omogočajo ohranjanje značilne krajine.					JZKPS SKUPAJ 706.640 € JS 126.000 € PS 489.640 € LS 91.000 € SP 0 €	JZKPS SKUPAJ 11129 JS 6000 PS 4879 LS 250
	C1	Kmetijstvo Na kmetijskih zemljiščih krajinskega parka se spodbuja za območje parka značilne kmetijske prakse, pridelovalci se povezujejo in pod okriljem blagovne znamke »Krajinski park Strunjan« dosegajo višjo ceno pridelkov na trgu.					302.300 €	4.837
	C1.1	Podeljevati pravico do uporabe kolektivne blagovne znamke Krajinski park Strunjan kmetijskim pridelovalcem, ki izrazijo zanimanje in dosegajo zahtevana merila.	1. Proučitev možnosti za razširitev podeljevanja pravic za uporabo kolektivne znamke na proizvajalce vina. 2. Izvajanje razpisnih postopkov za podeljevanje pravic uporabe blagovne znamke. 3. Nadzor nad spoštovanjem pogojev za uporabo blagovne znamke. 4. Povezovanje pridelovalcev, ki delujejo v okviru blagovne znamke.	2018 (1), stalna naloga (2, 3, 4)	JZ KPS (1–4), lokalni pridelovalci (4)	1	JZ KPS SKUPAJ 46.000 € JS 36.000 € LS 10.000 €	JZKPS SKUPAJ 1800 JS 1800
	C1.2	Pripraviti in izvajati strategijo razvoja kmetijstva na območju krajinskega parka, s katero se kmetijstvo usmerja v oblike, ki omogočajo ohranjanje za park značilne krajine in se ustvarjajo ustrezne okoliščine za povečanje prodaje lokalnih pridelkov in višje dodane vrednosti.	1. Priprava celovite analize kmetijstva na območju krajinskega parka. 2. Analiza trga in možnosti za prodajo novih lokalnih pridelkov in izdelkov. 3. Raziskave in inovacije na področju kmetijstva glede na lokalno specifiko parka. 4. V sodelovanju z deležniki in ob upoštevanju ohranjanja za park značilne krajine oblikovati strategijo razvoja kmetijstva. 5. Izvajanje strategije.	2022–2024	JZ KPS (1–5), ZRSVN (4), Kmetijsko-gozdarska zbornica, kmetijska svetovalna služba (1–5), lokalni pridelovalci in predelovalci (4, 5), Kmetijski inštitut Slovenije (3, 4)	3	JZ KPS SKUPAJ 43.560 € PS 31.560 € LS 12.000 €	JZKPS SKUPAJ 900 PS 900
	C1.3	Oblikovati ukrepe za ohranjanje značilne krajine in krajinskih elementov v parku.	1. Pripraviti tipski enostavni objekt, ki je skladen z lokalno arhitekturo in olajša pridobivanje dovoljenj lokalnim prebivalcem.	2025–2027	JZ KPS (1), ZVKDS (1), ZRSVN (1)	3	JZ KPS SKUPAJ 77.400 € PS 46.000 € LS 31.400 €	JZKPS SKUPAJ 970 PS 900 LS 70

C1.4	Spodbujati ponovno uvajanje lokalnih sort sadja in zelenjave (jagode, artičoke, paradižnik, krompir).	1. Poiskati primerne pridelovalce. 2. Genska analiza avtohtonih in tradicionalnih sort na območju Strunjana. 3. Gojenje sort na testnih površinah in kasneje vzpostavitev koleksijskega nasada tradicionalnih strunjanskih kultur. 4. Promocija in trženje izdelkov.	2020–2022	JZ KPS (1–3), Kmetijsko-gozdarska zbornica, kmetijska svetovalna služba (1–3), lokalni pridelovalci in predelovalci (4), Kmetijski inštitut (2, 3)	3	JZ KPS SKUPAJ 135.340 € PS 110.740 € LS 24.600 €	JZKPS SKUPAJ 1167 PS 1037 LS 130
C2	<u>Ribištvo</u> Na področju morskega ribolova se okrepi sodelovanje med gospodarskimi ribiči in upravljavcem, ki omogoča bolj usklajeno delovanje in spremljanje vplivov ribolova na naravo.					80.500 €	1.800
C2.1	Izvajati dogovor z gospodarskimi ribiči in redno letno objavljati termine dovoljenega ribolova v NR Strunjan.	1. Spremljati izvajanje dogovora, vsako leto najmanj dva sestanka z ribiči. 2. Obdelati podatke ribičev o ulovu in spremljati trende.	Stalna naloga	Ribiška pisarna v Izoli (1), JZ KPS (1, 2), Zavod za ribištvo Slovenije (2), ZRSVN (1, 2)	1	JZ KPS SKUPAJ 10.000 € JS 10.000 €	JZKPS SKUPAJ 500 JS 500
C2.2	Soupravljati ribolovne vire v morskem zavarovanem območju.	1. Izvajanje modela trajnostnega upravljanja priobalnega ribištva. 2. Sodelovanje med upravljavcem in lokalnimi ribiči. 3. Analiza ribištva in izdelava poročila.	2018–2020	JZ KPS (1–3), WWF Adria (1), lokalni ribiči (1, 2), Zavod za ribištvo (3), ZRSVN (1, 2)	3	JZ KPS SKUPAJ 50.000 € PS 50.000 €	JZKPS SKUPAJ 1000 PS 1000
C2.3	Sodelovati z upravljavci školjčič in ribogojnic za zagotavljanje trajnostne rabe naravnih virov in upoštevanja naravovarstvenih ciljev v parku.	1. Spremljanje stanja v projektih za trajnostno ribogojstvo, školjarstvo.	2019–2021	poklicni ribiči in školjarji (1), NIB MBP (1), JZ KPS (1)	3	JZ KPS SKUPAJ 20.500 € PS 15.500 € LS 5.000 €	JZKPS SKUPAJ 300 PS 250 LS 50
C3	<u>Turizem</u> Krajinski park se promovira kot naravno območje za mirne dejavnosti in sprostitvev, turistični ponudniki pa se spodbujajo h krepitvi trajnostnih oblik turizma.					323.840 €	4.492
C3.1	Spodbujati in razvijati trajnostne oblike obiskovanja in preživljanja prostega časa v krajinskem parku, ki ne ogrožajo varstvenih ciljev parka.	1. V sodelovanju z deležniki oblikovati smernice za prihodnji razvoj trajnostnega turizma in načine zmanjšanja obremenitev okolja zaradi obiskovanja na območju parka. 2. V sodelovanju s ponudniki oblikovati pakete ponudbe za različne skupine (mednarodni gosti, vključno z gosti s križark, domači gosti). 3. Celovita prenova turistične signalizacije, postavitvev didaktičnih igral in ureditev lokacij za ločeno zbiranje odpadkov.	Stalna naloga	JZ KPS (1–3), turistični ponudniki (1–3), krajevne skupnosti (1, 3), Občina Piran (3), Občina Izola (3), komunalne službe (3)	3	JZ KPS SKUPAJ 263.840 € JS 20.000 € PS 235.840 € LS 8.000 €	JZKPS SKUPAJ 1792 JS 1000 PS 792

	C3.2	Predstavljati park na domačih sejmih na temo turizma, pohodništva in prostega časa ter varstva narave in kulturne dediščine.	1. Predstavitev parka v povezavi s Skupnostjo naravnih parkov Slovenije. 2. Pripraviti oglasno gradivo. 3. Obisk domačih sejmov.	Stalna naloga	JZ KPS (1–3), Skupnost naravnih parkov Slovenije (1, 3), drugi lokalni ponudniki turističnih storitev (3)	2	JZ KPS SKUPAJ 60.000 € JS 60.000 €	JZKPS SKUPAJ 2700 JS 2700
--	------	--	--	---------------	---	---	---	------------------------------------

13.4 Upravljavsko področje D: Administracija in skupne upravljavske naloge

13.4.1 Izhodišče

1. Javni zavod mora za učinkovito upravljanje zagotoviti kakovostno upravno podporo, ki bo omogočala dobro načrtovanje dela in podporo izvajanju vseh upravljavskih ukrepov.
2. Za izvedbo vseh nalog javne službe in neposrednega nadzora je potrebna kadrovska krepitev javnega zavoda. Na območju parka prihaja do pogostih kršitev varstvenega režima, zato je nujno, da se zagotovi dovolj kadrov, da bo mogoče v času največjega obiska parka (maj–september) izvajati neposredni nadzor v naravi vse dni v tednu.
3. Kadrovska krepitev javnega zavoda je nujna tudi na področju naravovarstvenih ukrepov in spremljanja stanja, ki bodo okrepili strokovno delo in število samostojno izvedenih naravovarstvenih nalog.
4. Z drugimi ukrepi, ki so vezani na obiskovanje in usmerjanje obiskovalcem, bo javni zavod začel tudi izvajanje pridobitne dejavnosti, ki bo omogočila dodatne zaposlitve in vlaganje presežka prihodkov v izvajanje naravovarstvenih ukrepov. S tem se bodo povečale potrebe po preglednih upravnih postopkih.

13.4.2 Srednjeročni cilj

Javni zavod Krajinski park Strunjan zagotavlja učinkovito upravljanje parka in pri tem sodeluje z lokalnimi prebivalci in drugimi deležniki v prostoru ter jih ozavešča o pomenu parka.

13.4.3 Kratkoročni cilji

D1: Javni zavod se kadrovsko okrepi in zagotavlja tekoče izvajanje nalog javne službe in neposrednega nadzora v naravi, spremlja in usmerja delo drugih deležnikov v prostoru ter sodeluje z drugimi upravljavci in sorodnimi institucijami.

Preglednica 10: Pregled operativnih ciljev in ukrepov za upravljavsko področje D. Administracija in skupne upravljalvske naloge

PUN	Koda	Kratkoročni cilj/ukrep	Predvidene dejavnosti	Leta izvedbe	Nosilci in sodelujoči	PN	Stroški izvedbe	Predvideno število ur
	D	Srednjeročni cilj: Javni zavod Krajinski park Strunjan zagotavlja učinkovito upravljanje parka in pri tem sodeluje z lokalnimi prebivalci in drugimi deležniki v prostoru ter jih ozavešča o pomenu parka.					JZKPS SKUPAJ 728.169 € JS 671.769 € PS 0 € LS 56.400 € SP 0 €	JZKPS SKUPAJ 17398 JS 16238 LS 1160
	D1	Administrativne in upravljalvske naloge Javni zavod se kadrovsko okrepi in zagotavlja tekoče izvajanje nalog javne službe in neposrednega nadzora v naravi, spremlja in usmerja delo drugih deležnikov v prostoru ter sodeluje z drugimi upravljavci in sorodnimi institucijami.					728.169 €	17.398
	D1.1	Skrbeti za gospodarno, učinkovito in zakonito poslovanje javnega zavoda.	1. Zagotavljanje delovanja organov zavoda v skladu s poslovnikom. 2. Priprava in posodabljanje internih aktov. 3. Splošna administrativna dela, knjigovodsko in računovodsko poslovanje. 4. Iskanje novih možnosti financiranja delovanja (prijava na projekte, dotacije in donacije, vstopnine). 5. Priprava letnih programov dela, polletnih in letnih poročil.	Stalna naloga	JZ KPS (1–5)	1	JZ KPS SKUPAJ 430.789 € JS 381.589 € LS 49.200 €	JZKPS SKUPAJ 8160 JS 7000 LS 1160
	D1.2	Spremljati izvajanje načrta upravljanja in pripravljati ustrezna poročila.	1. Letno spremljanje izvajanja NU in priprava revizije leta 2022. 2. Priprava novega NU za obdobje 2028–2037.	Stalna naloga	JZ KPS (1–2), zunanji izvajalci	1	JZ KPS SKUPAJ 55.960 € JS 55.960 €	JZKPS SKUPAJ 2198 JS 2198
	D1.3	Sodelovati v upravnih postopkih z mnenji.	1. Priprava mnenj v predpisanih rokih. 2. Sledenje upravnim postopkom glede območja parka.	Stalna naloga	ZRSVN (1), JZ KPS (2)	1	JZ KPS SKUPAJ 14.400 € JS 14.400 €	JZKPS SKUPAJ 720 JS 720
	D1.4	Redno izobraževati in usposablјati zaposlene JZ KPS.	1. Izpopolnjevanje zaposlenih na strokovnih posvetih, seminarjih, delavnicah, ekskurzijah ipd. 2. Posodabljanje strokovne literature.	Stalna naloga	JZ KPS (1–2)	1	JZ KPS SKUPAJ 29.200 € JS 29.200 €	JZKPS SKUPAJ 760 JS 760

	D1.5	Vzdrževati opremo in skrbeti za vzdrževanje obstoječe in nakup nove opreme za potrebe delovanja zavoda in izvajanja javne službe.	1. Redno vzdrževanje in posodobitev sredstev za delo: delovna sredstva, vozni park, opreme zaposlenih, obleke, informacijske opreme in pisarniške opreme. 2. Oprema za spremljanje stanja in raziskovalno delo.	Stalna naloga	JZ KPS (1–2)	1	JZ KPS SKUPAJ 76.120 € JS 68.920 € LS 7.200 €	JZKPS SKUPAJ 400 JS 400
	D1.6	Povezovati se z drugimi parki in sorodnimi institucijami z namenom krepitve delovanja javnega zavoda in promovirati park.	1. Sodelovanje v Skupnosti naravnih parkov Slovenije. 2. Sodelovanje v medvladnih in mednarodnih organizacijah.	Stalna naloga	JZ KPS (1–2)	2	JZ KPS SKUPAJ 30.000 € JS 30.000 €	JZKPS SKUPAJ 900 JS 900
*	D1.7	Vodenje vseh pravnih in upravnih postopkov v zvezi z izvajanjem neposrednega nadzora v naravi.	1. Zagotovitev ene dodatne polne zaposlitve. 2. Izdaja plačilnih nalogov in odločb ter reševanje ugovorov v zvezi s sprejetimi ukrepi. 3. Izvedba rednih in dopolnilnih izobraževanj za naravovarstvene nadzornike in prostovoljne naravovarstvene nadzornike. 4. Izdelava letnih delovnih načrtov in poročil o nadzoru.	Stalna naloga	JZ KPS	1	JZ KPS SKUPAJ 91.700 € JS 91.700 €	JZKPS SKUPAJ 4260 JS 4260

VI Podrobna opredelitev varstvenih režimov

Poleg splošnega varstvenega režima, ki ga določa ZON, velja na območju krajinskega parka tudi poseben režim, ki je določen s 7. do 10. členom Uredbe o Krajinskem parku Strunjan. Za nekatere od teh režimov je že v uredbi predvideno, da se nadalje konkretizirajo v načrtu upravljanja. Skozi prakso izvajanja varstvenih režimov se je izkazalo, da je treba vsebinsko, prostorsko in/ali časovno podrobneje opredeliti še nekatere varstvene režime. Vsi zemljevidi, ki so potrebni za izvajanje režimov, so v prilogi načrta upravljanja (priloga 3).

14 Podrobna opredelitev varstvenih režimov iz 7. člena Uredbe KPS

§7(1)/4 [V parku ... zlasti ni dovoljeno] uničevati ali poškodovati gnezdišč in drugih pomembnih delov habitatov, kjer se živali prostoživečih vrst zadržujejo, hranijo ali razmnožujejo, skladno z načrtom upravljanja;

Na zemljevidu v prilogi P3 (**slika P3-1**) so označena območja, ki so prepoznana kot gnezdišča in drugi pomembni habitatni živali prostoživečih vrst. Na teh območjih se zaradi varstva gnezdišč in drugih pomembnih delov habitatov ne sme spreminjati sestava rastlinstva, na primer s popolno odstranitvijo lesnih rastlin, zasajevanjem s tujerodnimi vrstami ali tal, na primer z nabiranjem blata in spreminjanjem vodnega režima. Na območjih grmovno-gozdnih otokov in mejic sta dovoljena občasno redčenje rastlinja in gozdarska raba v skladu z načrti gospodarjenja z gozdovi.

§7(1)/5 [V parku ... zlasti ni dovoljeno] voziti motornih vozil izven državnih in lokalnih cest, razen stanovalcev, lastnikov in najemnikov zemljišč ter parkirati zunaj za to določenih mest, skladno z načrtom upravljanja;

Na zemljevidu v prilogi P3 (**slika P3-2**) so označena območja, na katerih je dovoljeno parkirati. Na tej sliki so določena tudi začasna parkirišča, ki se lahko uporabljajo izključno v času javnih prireditev. Organizator javne prireditve mora za uporabo teh površin pridobiti soglasje lastnika/-ov zemljišč/-a in ga v postopku pridobitve soglasja za javno prireditev predložiti upravni enoti.

§7(2)/1 [Zaradi ohranitve krajine ... v parku tudi ni dovoljeno] izvajati posegov v prostor in dejavnosti, ki bi lahko spremenile za park značilne poselitvene in krajinske vzorce ter krajinske elemente in so v nasprotju s pravnimi režimi varstva kulturne dediščine;

Na območju krajinskega parka se za značilni poselitveni vzorec šteje razloženo naselje, ki je izraženo na območju naselbinskega spomenika **Strunjan - Naselje (EŠD 14156)**. Razloženo naselje je poselitvena oblika, značilna za gričevnate, rahlo valovite pokrajine, kjer je prisotno kmetijstvo. Kmečke hiše oziroma domačije so razprostrte po večjem območju, med njimi so kmetijska zemljišča. Domovi so najpogosteje razmeščeni po vrhovih slemen, robovih dolin ali na pobočjih. Na območju naselja Strunjan se značilni poselitveni vzorec vzdržuje z ohranjanjem:

- naselbinske zasnove (parcelacija, komunikacijska mreža, razporeditev odprtih prostorov naselja), vključno z obstoječo mrežo in obsegom poti,
- odnosov med posameznimi stavbami ter odnosov med stavbami in odprtim prostorom (lega, gostota objektov; razmerje med pozidanim in nepozidanim prostorom, gradbene linije, značilne funkcionalne celote),
- minimalnih širitev stavbnih zemljišč pri turističnih kompleksih le znotraj določenih mej. Nove stavbe ne smejo presegati gabaritov obstoječih objektov oziroma morajo biti nižje. Urbanistične in arhitekturne zakonitosti lokalne gradnje morajo biti upoštevane tudi pri stavbnem oblikovanju, kljub povečanim dimenzijam. Tudi barve fasad morajo biti take, da v prostoru ne delujejo vsiljivo,
- obstoječe razložene poselitve, brez zgoščevanja. Nove stanovanjske in stanovanjsko-kmetijske gradnje so dopustne le na že obstoječih gradbenih parcelah. Gradnja počitniških hiš in drugih objektov zunaj gradbenih parcel je prepovedana. Gradnja kmečkih lop je dopustna v neposredni bližini že obstoječih objektov oziroma v oddaljenosti največ 20 metrov od obstoječih kmetijskih kompleksov, in to izključno za kmetijske namene. Prav

tako je prepovedano kakršno koli spreminjanje tradicionalne konfiguracije zemljišča. Kulturne terase s suhozidanimi kamnitimi škarpami in tradicionalnimi kulturami se morajo ohraniti,

- prepoznavne lege v prostoru oziroma krajini (glede na reliefne značilnosti, poti itd.),
- naravne in druge meje rasti ter robov naselja,
- podobe naselja v prostoru (stavbne mase, gabariti, oblike strešin, kritina); dozidava hiš/domačij in ureditev okolice sta možni pod pogojem, da se uskladita s tradicionalno lokalno arhitekturo in urbanizmom po gabaritih, etažnosti, orientaciji in zunanji obliki,
- odnosov med naseljem in okolico (vedute na naselje in pogledi iz njega),
- stavbnega tkiva (prevladujočega stavbnega tipa, javne opreme, uličnih fasad itd.).

Na območju Strunjanskih solin (EŠD 8077), ki je po predpisih o varstvu kulturne dediščine varovano kot območje kulturne krajine in kot tehniški spomenik, je dovoljeno izvajanje le tistih posegov, ki so potrebni za vzdrževanje, sanacijo, obnovo in predstavitev objektov in območja kulturnega spomenika. Za vsak poseg, ki presega običajno redno vzdrževanje, je treba pridobiti soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, območne enote Piran.

§7(2)/2 [Zaradi ohranitve krajine ... v parku tudi ni dovoljeno] graditi ali obnavljati objektov, ki niso skladni z arhitekturno tipologijo v parku in bi lahko spremenili identiteto krajine Strunjanskega polotoka, vključujoč tipične vedute, gabaritne linije z obstoječimi prostorskimi dominantami, in so v nasprotju s pravnimi režimi varstva kulturne dediščine.

Kot arhitekturno tipične stavbe na območju parka so eno- ali dvonadstropne stanovanjske hiše lahko dvignjene še za pol etaže. Zunanja oblika hiše je preprost kvader, tloris pa predstavlja ozek pravokotnik. Stavbe se prilagajajo plastnicam zemljišča tudi tako, da so glavne fasade obrnjene proti dolini, tu so zbrane tudi vse odprtine, razporejene v vodoravne in navpične osi. Okna imajo obliko pokončnih pravokotnikov. Strehe so dvokapne, položne, s plitkimi oziroma zelo plitkimi napušči. Glavne fasade so pobarvane, poudarjeni so strešni venci s profili, v ometu so izdelani navpični in vodoravni trakovi. Ob hišah so velikokrat ognjiščni prizidki ali letne kuhinje, katerih dimniki se dvigajo po stranskih fasadah tako, da glavne fasade hiš ostanejo dominirajoče tako na kmetijah kot v širšem prostoru.

15 Podrobna opredelitev varstvenih režimov v NR Strunjan Stjuža

§8(1)/7 [V NR Strunjan Stjuža je ... prepovedano tudi] umetno osvetljevati živali, njihova bivališča, zavetišča ali druge pomembne dele habitata;

Na zemljevidu v prilogi P3 (**slika P3-1**) so določena območja, ki so pomembni deli habitatov ter bivališč in zavetišč živali. Naprav za umetno osvetljevanje ni dovoljeno postavljati tako, da bi se ta območja osvetljevala.

§8(1)/11 [V NR Strunjan Stjuža je ... prepovedano tudi] organizirati javne shode in javne prireditve, ki bi lahko ogrozili ugodno stanje habitatnih tipov in habitatov vrst;

ZRSVN v sodelovanju z javnim zavodom pri pripravi strokovnega mnenja o ogroženosti habitatnih tipov in vrst, v skladu z 8. členom uredbe, 3. odstavek, preveri predvsem naslednje dejavnike:

- tip prireditve in njegov vpliv na habitatne tipe in vrste,
- način ureditve mirujočega prometa (zadostno število parkirnih mest na območjih, ki ne ogrožajo habitatnih tipov in vrst in/ali zagotovitev javnega prevoza) in začasnih sanitarij ter mest za odlaganje odpadkov,
- verjetnost vpliva na vrste glede na letni čas in del dneva, v kateri se prireditve/shod odvija,
- verjetnost motenj, ki lahko spremljajo prireditve/shod (npr. hrup, osvetljevanje) in bi lahko vplivali na vrste,

- verjetnosti, da bodo – glede na tip prireditve/shoda – obiskovalci zahajali na območje zunaj prireditvenega prostora na območja ključnih habitatnih tipov in vrst.

§8(1)/12 [V NR Strunjan Stjuža je ... prepovedano tudi] zadrževati se v nasprotju s predpisanimi pogoji obiskovanja in zadrževanja v parku;

Pogoji za obiskovanje in zadrževanja v NR Strunjan Stjuža so:

- na območju je dovoljena hoja samo po poteh, ki so kot pešpoti označene na zemljevidu v prilogi P3, **slika P3-3**,
- na območju naravnega rezervata kolesarjenje ni dovoljeno,
- na območju naravnega rezervata je prepovedana vožnja z motornimi vozili, razen za potrebe izvajanja tradicionalne solinarske dejavnosti in vzdrževalnih del ter vzdrževanja vodnogospodarske infrastrukture, izvajanje upravljanja, naravovarstvenega nadzora in spremljanja stanja v parku. Izjemoma je dovoljena uporaba vozil na motorni pogon na celotnem območju NR v primeru naravne nesreče, ogroženosti zdravja in varnosti ljudi,
- na območju naravnega rezervata morajo biti psi na vrvi, na območju pridobivanja soli pa velja popolna prepoved dostopa psov,
- na območju solin je prepovedano zadrževanje oseb, razen za potrebe solinarske dejavnosti in vzdrževalnih del ter vodnogospodarskih in naravovarstvenih ukrepov. Oglede solin je dovoljeno le v spremstvu upravljavca,
- na mandraču in na območju naravnega rezervata je prepovedano zadrževanje od sončnega zahoda do sončnega vzhoda, kar upravljaavec javno objavi. Prepoved ne velja za opravljanje gospodarske ribiške dejavnosti in naravovarstvenih ukrepov,
- rekreativne dejavnosti na in v vodi niso dovoljene,
- snemanje v komercialne namene se sme izvajati le ob predhodnem obvestilu javnemu zavodu, ki mora biti poslano najmanj 24 ur pred načrtovanim snemanjem in mora vsebovati podatke o namenu, času, lokaciji in trajanju snemanja. Glede na podane informacije lahko javni zavod snemanje zavrne ali odloči, da se snemanje opravi v spremstvu naravovarstvenega nadzornika, kar se zaračuna izvajalcu snemanja po ceniku.

§8(1)/14 in (4) [V NR Strunjan Stjuža je ... prepovedano tudi] sidrati kakršnokoli plovilo ter pluti s plovili na motorni pogon, razen na za to določenih mestih z načrtom upravljanja;

Sidranje na območju naravnega rezervata ni dovoljeno. Mesta, kjer je dovoljena plovba s plovili na motorni pogon, so prikazana v prilogi P3, **slika P3-4**.

Za uporabo plovil na motorni pogon na območju NR Strunjan Stjuža veljajo naslednji pogoji:

- na območju NR je dovoljena plovba s plovili na motorni pogon le za ribiško dejavnost in za vzdrževanje vodnogospodarske infrastrukture, organiziranega obiskovanja, uporabo priveznih mest, izvajanja upravljanja, naravovarstvenega nadzora in spremljanja stanja v parku,
- uporaba plovil na motorni pogon za ribiško dejavnost, organizirano obiskovanje ali uporabo priveznih mest je dovoljena le na območjih, ki so označena v prilogi P3, **slika P3-4**,
- izjemoma je dovoljena uporaba plovil na motorni pogon na celotnem območju NR v primeru naravne nesreče, ogroženosti zdravja in varnosti ljudi.

16 Podrobna opredelitev varstvenih režimov v NR Strunjan

§9(1)/1 [V NR Strunjan je ... prepovedano tudi] povzročati hrup, eksplozije ali vibracije;

Na celotnem območju NR Strunjan velja režim mirnih con v skladu s predpisi, ki urejajo mejne vrednosti kazalcev hrupa v okolju.

§9(1)/3 [V NR Strunjan je ... prepovedano tudi] nadelavati nove poti med morskim obrežjem in vrhom klifa ter plezati po stenah klifa;

Za jasnost izvajanja tega režima so v prilogi P3, **slika P3-5** prikazane obstoječe poti, ki jih je dovoljeno vzdrževati in obnavljati. Nadelava novih poti ni dovoljena.

§9(1)/8 [V NR Strunjan je ... prepovedano tudi] umetno osvetljevati živali, njihova bivališča, zavetišča ali druge pomembne dele habitata;

Na zemljevidu v prilogi P3 (**slika P3-1**) so določena območja, ki so pomembni deli habitatov ter bivališč in zavetišč živali. Naprav za umetno osvetljevanje ni dovoljeno postavljati tako, da bi se ta območja osvetljevala.

§9(1)/13 [V NR Strunjan je ... prepovedano tudi] izvajati gospodarski ribolov, razen v obdobjih od 1. aprila do 1. junija in od 1. oktobra do 1. decembra v skladu z načrtom upravljanja;

V predvidenem obdobju lahko v NR Strunjan lovijo zgolj gospodarski ribiči, ki z upravljavcem parka sklenejo letni dogovor o izvajanju gospodarskega ribolova v NR Strunjan. Vsebina dogovora ter najvišje število ribičev, ki lahko pristopijo k dogovoru, in najvišje število mrež, ki jih ribiči lahko hkrati uporabljajo na tem območju, upravljavec parka določi v sodelovanju z ZRSVN, Zavodom za ribištvo Slovenije, Kmetijsko gozdarskim zavodom Nova Gorica ter gospodarskimi ribiči.

§9(1)/14 [V NR Strunjan je ... prepovedano tudi] zadrževati se v nasprotju s predpisanimi pogoji obiskovanja in zadrževanja;

Pogoji za obiskovanje in zadrževanje v NR Strunjan so:

- na območju naravnega rezervata je dovoljena hoja le po abrazijski terasi pod klifom in po označenih poteh, ki so prikazane na zemljevidu v prilogi P3, **slika P3-5**,
- na območju naravnega rezervata kolesarjenje ni dovoljeno,
- na območju naravnega rezervata je prepovedno premikanje in skladanje kamnov na morskem obrežju ali kakršno koli trajno poseganje v morsko obrežje in obrežno rastlinje,
- na območju naravnega rezervata ni dovoljeno zadrževanje od sončnega zahoda do sončnega vzhoda, kar upravljavec javno objavi. Prepoved ne velja za opravljanje gospodarske ribiške dejavnosti, znanstvenoraziskovalnega dela in naravovarstvenih nalog v skladu z načrtom upravljanja,
- na območju naravnega rezervata je prepovedana vožnja z vodnimi skuterji, na kopnem pa vožnja z motornimi vozili,
- pri obiskovanju in izvajanju rekreativnih dejavnosti povzročati čim manj hrupa, dovoljene so le tiste rekreativne dejavnosti, ki ne povzročajo čezmerne obremenitve s hrupom,
- na območju naravnega rezervata je prepovedano spuščanje modelov letal,

- na območju naravnega rezervata je dovoljena uporaba brezpilotnega letala (drona) le v primeru predhodnega obvestila javnemu zavodu, ki mora biti poslano najmanj 24 ur pred načrtovano uporabo in mora vsebovati podatke o namenu, času, lokaciji in trajanju uporabe. Javni zavod določi pogoje uporabe in glede na podane informacije lahko odloči, da se uporaba drona opravi v spremstvu naravovarstvenega nadzornika, kar se zaračuna izvajalcu snemanja po ceniku,
- razen na v ta namen posebej označenih odsekih morja in morskega obrežja morajo biti psi znotraj naravnega rezervata na vrvcici,
- ko se na robu naravnega rezervata uredijo posebna privezna mesta (plovke) za obiskovanje morskega dela parka, se prepove vožnja z motornimi plovili na celotnem območju rezervata, razen za dostop do plovk in gospodarski ribolov,
- snemanje v komercialne namene se sme izvajati le ob predhodnem obvestilu javnemu zavodu, ki mora biti poslano najmanj 24 ur pred načrtovanim snemanjem in mora vsebovati podatke o namenu, času, lokaciji in trajanju snemanja. Glede na podane informacije lahko javni zavod odloči, da se snemanje opravi v spremstvu naravovarstvenega nadzornika, kar se zaračuna izvajalcu snemanja po ceniku.

§9(1)/16 [V NR Strunjan je ... prepovedano tudi] organizirati javne shode in javne prireditve, ki bi lahko ogrozile ugodno stanje habitatnih tipov in habitatov vrst;

ZRSVN v sodelovanju z javnim zavodom pri pripravi strokovnega mnenja o ogroženosti habitatnih tipov in vrst v skladu s tretjim odstavkom 8. člena uredbe preveri predvsem naslednje dejavnike:

- tip prireditve in njen vpliv na habitatne tipe in vrste,
- način ureditve mirujočega prometa (zadostno število parkirnih mest na območjih, ki ne ogrožajo habitatnih tipov in vrst in/ali zagotovitev javnega prevoza) in začasnih sanitarij ter možnosti za odlaganje odpadkov,
- verjetnost vpliva na vrste glede na letni čas in del dneva, ko se prireditev/shod odvija,
- verjetnost motenj, ki lahko spremljajo prireditev/shod (npr. hrup, osvetljevanje) in bi lahko vplivale na vrste,
- verjetnost, da bodo – glede na tip prireditve/shoda – obiskovalci zahajali na območje zunaj prireditvenega prostora na območja ključnih habitatnih tipov in vrst.

VII Varstvene in razvojne usmeritve

17 Varstvene in razvojne usmeritve za posamezne dejavnosti

17.1 Kmetijstvo

Pri izvajanju in razvoju kmetijstva se upoštevajo naslednje usmeritve:

- spodbuja se kmetijska raba, s katero se ohranjajo značilna krajina in značilni krajinski elementi (terase, suhozidi, mejice) in mozaičnost kmetijske krajine,
- pri kmetijskoureditvenih operacijah na kmetijskih površinah, vključno z mulčenjem, se zagotovi ohranitev krajinskih elementov (živice, gruče dreves, osamela drevesa),
- postavljanje pomožnih kmetijskih objektov se prednostno omogoča ob obstoječih stanovanjskih in gospodarskih objektih in se le izjemoma, če ni drugih prostorskih možnosti, dovoli tudi drugje,
- gradnja suhozidov ima prednost pred gradnjo betonskih zidov. Betonski zidovi se lahko gradijo le na območjih stavbnih zemljišč. V primeru betonske izvedbe se vidna stran zgradi iz peščenjaka in brez fugiranja,
- postavitev rastlinjakov se prednostno omogoča ob obstoječih stanovanjskih in gospodarskih objektih ter tako, da se bistveno ne spreminjajo vidne značilnosti krajine,
- nosilci kmetijskih gospodarstev se spodbujajo k vključitvi v ukrepe kmetijsko-okoljskih plačil, predvsem za tiste oblike kmetovanja, ki pomenijo manjše obremenitve za okolje (ekološka pridelava). Spodbujata se tudi preusmerjanje kmetij v ekološki način kmetovanja in vključitev v ukrepe za ohranjanje krajinskih elementov,
- pridelovalci se spodbujajo k pridelavi avtohtonih, domačih in tradicionalnih sort kulturnih rastlin, predvsem tistih, ki izhajajo iz širšega območja parka (npr. pri vinski trti sorti refošk in malvazija, med sortami oljk pa istrska belica, črnica, buga, štorta),
- spodbuja se ekstenzivna kmetijska pridelava predvsem na ekološki način, pa tudi integrirana pridelava in vključevanje pridelovalcev v kolektivno znamko Krajinski park Strunjan, ob izpolnjevanju drugih meril,
- spodbujata se predelava in trženje osnovnih kmetijskih surovin z namenom povečevanja dodane vrednosti in s tem izboljšanja dohodkovnega položaja prebivalcev,
- na kmetijah se spodbuja razvoj vseh dopolnilnih dejavnosti, ki niso v nasprotju s cilji parka in se smiselno navezujejo na turistično ponudbo v parku,
- obiskovalci parka se ozaveščajo o zdravi hrani, pridelani na območju parka.

17.2 Gozdarstvo

Pretežni del gozdnih površin v KPS je na območju NR Strunjan. Zato se dejavnosti načrtujejo tako, da se:

- ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov in habitatov rastlinskih ali živalskih vrst,
- ohranjajo sklenjenost in povezanost gozdnih sestojev v prostoru in s tem ekološka povezanost habitatov,
- ohranjajo ustrezne lastnosti abiotskih in biotskih sestavin habitatnih tipov, njihove specifične sestave ter naravni procesi ali ustrezna raba,
- ohranja ali izboljšuje kakovost habitata rastlinskih in živalskih vrst, zlasti tistih delov habitata, ki so bistveni za najpomembnejše življenjske faze, kot so zlasti mesta za razmnoževanje, skupinsko prenočevanje, prezimovanje, selitev in prehranjevanje živali,
- ohranja povezanost habitatov populacij rastlinskih in živalskih vrst in omogoča ponovna povezanost, če je prekinjena,
- ne vnašajo živali in rastline tujerodnih vrst ter gensko spremenjeni organizmi.

Čas izvajanja posegov, opravljanja dejavnosti in drugih ravnanj se kar najbolj prilagodi življenjskim ciklom živali in rastlin tako, da se:

- živalim prilagodi tako, da poseganje oziroma opravljanje dejavnosti ne sovpa z obdobji, ko potrebujejo mir oziroma se ne morejo umakniti, zlasti v času razmnoževalnih dejavnosti, vzrejanja mladičev, razvoja negibljivih ali slabo gibljivih razvojnih oblik ter prezimovanja, oziroma s temi obdobji sovpa čim manj,
- rastlinam prilagodi tako, da se omogoči semenenje, naravno zasajevanje ali druge oblike razmnoževanja.

Še posebej se varuje in ohranja prvobitni gozd na rtu Ronek.

Na območju gozdnih površin zunaj rezervata se dejavnosti načrtujejo tako, da se:

- ohranjajo gozdni sestoji in mejice med posameznimi parcelami,
- ohranja povezanost gozdnih površin v NR Strunjan z gozdnimi površinami na robu rezervata (npr. na rtu Ronek in v dolini Borgola),
- ohranjajo sklenjenost in povezanost gozdnih sestojev v prostoru in s tem ekološka povezanost habitatov,
- ohranjajo vodni ekosistemi (gozdne mlake, kali, izviri, studenci) in drugi negozdni ekosistemi v gozdnem prostoru (jase, melišča, skalovja itd.),
- pri izvajanju gozdnogospodarskih del izogiba aktivnim gnezdiščem, brlogom ali zavetiščem, neaktivna pa naj se ohranjajo.

17.3 Ribištvo

Pri izvajanju in načrtovanju morskega ribištva se upoštevajo v nadaljevanju našete usmeritve.

Upoštevati je treba cilje in ukrepe iz NUMO, NUV II in Programa ukrepov upravljanja voda. Posebno pozornost je treba nameniti cilju »doseganje ali ohranjanje dobrega okoljskega stanja v morskem okolju, varstvo in ohranjanje tega okolja ter preprečevanje (nadaljnega) slabšanja« iz Direktive 2008/56/ES in NUMO, pri čemer se upoštevajo tudi predvideni cilji za posamezne deskriptorje kakovosti morskega okolja.

Izvajanje ribolova v krajinskem parku deloma omejuje varstveni režim. V osrednjem delu Naravnega rezervata Strunjan so prepovedane vse oblike ribolova, vključno z nabiranjem morskih organizmov. V preostalem delu naravnega rezervata se lahko izvaja negospodarski lov s panulo, gospodarski ribolov, ki ne vključuje nabiranja morskih organizmov, pa se lahko izvaja z upoštevanjem usmeritev, v skladu s podpisanim dogovorom med ribičem in upravljavcem.

Glede na ocene, narejene v okviru FAO-AdriaMed, je za stalež sardel in sardona izdano priporočilo, da se ribolovni napor v prihodnje ne povečuje.

Za namene dolgoročnega zmanjšanja ribolovnega napora se že izvajajo naslednji ukrepi:

- začasno se ne izdajajo dovoljenja za gospodarski ribolov (s stagnacijo števila dovoljenj za gospodarski ribolov se prepreči povečanje ribolovnega napora),
- revizija dovoljenj za gospodarski ribolov (v primeru aktivacije neaktivnih plovil bi lahko prišlo do poslabšanja ravnovesja med ribolovno zmogljivostjo in možnostmi. Tudi s tem ukrepom se preprečuje povečanje ribolovnega napora),
- ukinitvev ribolovnih dejavnosti (ukinejo se ribolovne dejavnosti in plovila se prerazporedijo v dejavnosti izven ribištva; tudi s tem ukrepom se zmanjša ribolovni napor).

Načini spremljanja stanja: sodelovanje upravljavca z ribiči in spremljanje stanja obrežnih ribjih združb z opazovanjem pod vodo.

Druge dejavnosti: sodelovanje z ribiči pri projektih povečevanja raznovrstnosti.

17.4 Lovstvo

Pri izvajanju in načrtovanju lovstva se upoštevajo naslednje usmeritve:

- časovna in prostorska izvedba lovskih ukrepov se predhodno uskladi z upravljavcem parka, pri čemer se upoštevajo predvsem druge turistične in rekreativne dejavnosti v parku,
- spodbujata se oblikovanje in izvajanje preventivnih ukrepov za zmanjševanje škode zaradi divjadi na območju parka, v skladu s predpisi se na področju divjadi in lovstva zagotavlja izplačevanje odškodnin,
- v okviru spremljanja stanja divjadi se med drugim ugotavljajo tudi posledice podnebnih sprememb na razširjenost in stanje populacij divjadi. Na podlagi teh rezultatov se smiselno prilagodi upravljanje divjadi na načrtovalski in izvedbeni ravni,
- upravljavci lovišč na območju parka namenjajo posebno pozornost tujerodnim prostoživečim vrstam divjadi in obvladovanju tujerodnih invazivnih vrst divjadi, vključno z ugotavljanjem morebitnega negativnega vpliva na domorodne vrste in njihove habitate. Upravljanje se ne usmerja v dejavnosti, s katerimi bi se izboljševale življenjske razmere za tujerodne vrste divjadi,
- biomeliorativna dela z vzdrževanjem travnišč in grmišč se predhodno uskladijo z upravljavcem parka,
- za divjad in druge prostoživeče živalske vrste se v sodelovanju med upravljavcem parka, upravljavci lovišč in lastniki zemljišč oblikujejo strokovni predlogi za določitev mirnih območij z omejeno ali prilagojeno rabo.

17.5 Upravljanje voda

Pri izvajanju vodnogospodarskih ukrepov in načrtovanju vodarstva se upoštevajo naslednje usmeritve:

- vsi ukrepi v vodnem in obvodnem prostoru se izvajajo tako, da se ohranja ali izboljšuje stanje vrst ter habitatnih tipov morja in morskega obrežja, potoka Roja in lagune Stjuža ter da se dosegajo okoljski cilji preprečevanja poslabšanja stanja voda in doseganja dobrega stanja voda,
- pri posegih v morski obrežni pas se posegi izvajajo tako, da se čim bolj ohranijo pršni, bibavični in pravi obalni pas,
- pri izvajanju ukrepov v vodnem in obvodnem prostoru se sprejmejo vsi ukrepi za preprečitev širjenja invazivnih tujerodnih rastlin (nasipavanje z materialom iz rastišč brez invazivnih rastlin, čiščenje gradbenih strojev pred vstopom na območje parka). Zasaditve se izvajajo le, če ni mogoča obnova rastlinstva po naravni poti, v tem primeru se izberejo domorodne, lokalno prisotne vrste. V primeru morebitne naselitve invazivnih tujerodnih rastlin se preprečuje njihova širitev in zagotovi strokovna odstranitev,
- raba prostora in dejavnosti se prilagodijo potrebam oskrbe z zdravstveno ustrezno pitno vodo,
- pri upravljanju je treba upoštevati Smernico 2008/56/ES, NUMO, NUV II, Program ukrepov upravljanja voda, Naravovarstvene usmeritve za namen podrobnejšega načrtovanja in izvajanja posegov na vodotokih voda na vodnem območju Jadranskega morja, Splošne smernice s področja upravljanja z vodami (objavljene na spletnih straneh Direkcije RS za vode) oziroma vsakokratno veljavne predpise, ki urejajo ta področja.

Posebno pozornost je treba nameniti cilju »doseganje ali ohranjanje dobrega okolijskega stanja v morskem okolju, varstvo in ohranjanje tega okolja ter preprečevanju (nadaljnega) slabšanja« iz Smernice 2008/56/ES in NUMO, pri čemer se upoštevajo tudi predvideni cilji za posamezne deskriptorje kakovosti morskega okolja.

17.6 Solinarska dejavnost

Pri načrtovanju in izvajanju solinarske dejavnosti se upoštevajo naslednje usmeritve:

- ohranjajo se celotne soline v neokrnjenosti in izvirnosti, njihova izvorna floristična sestava z izparilnimi in kristalizacijskimi bazeni, odcejalnišča, bregovi, nasipi, dostopne poti ter tradicionalni način izvajanja dejavnosti oziroma postopki pridelave soli in vzdrževanja solin,
- ohranja se vodni sistem solin z vsemi jarki, zapornicami, črpalnimi napravami in nagibi zemljišča,

- v kristalizacijskih bazenih se vzgaja petola in vzdržuje tradicionalna solinarska dejavnost,
- na območju solin so dovoljeni le tisti posegi, ki so potrebni za vzdrževanje, sanacijo, obnovo ali predstavljanje objektov in območja spomenika. Za druge posege je treba predhodno pridobiti soglasje ZVKDS,
- pri vzdrževanju in obnovi objektov se uporabljajo prvotni materiali (solinarsko blato, glina, lokalni kamen peščenjak oziroma istrski beli kamen, les, kovina) in način njihove obdelave,
- odprt prostor ob vzhodnem robu solin (na parc. št. 2984, 2986/1 in 2987/2, vse k. o. Portorož), ki je nastal z osušitvijo dveh izparilnih bazenov, mora ostati razpoznaven v prostoru (ohranitev tlorisa, zatravitev in kvečjemu posaditev nizkega zelenja na robovih),
- vrtljivi most se ohranja v enakih dimenzijah in materialih,
- stavba Strunjan št. 152 in stavba brez številke zraven se ohranita taki, kot sta,
- hiša Strunjan 153 mora ostati stanovanjska, morda se lahko vključi v ponudbo solin,
- v Roji se vzdržujejo podporni zidovi iz peščenjaka s tradicionalnimi lesenimi privezi za nebivalne čolne imetnikov privezov.

17.7 Prometna infrastruktura

Pri načrtovanju in urejanju prometne infrastrukture se upoštevajo naslednje usmeritve:

- cestna mreža se obnavlja tako, da se zagotavlja racionalna raba prostora in spodbuja trajnostna mobilnost,
- pri vzdrževanju cest in spremljajoče infrastrukture se ohranjajo habitati prostoživečih vrst, ki se ohranjajo prednostno, in območja naravnih vrednot ter spodbuja uveljavljanje prometno-tehničnih standardov, ki bodo kar najbolj prilagojeni naravnim značilnostim (relief, rastlinstvo), krajinskim značilnostim in varstvenemu režimu parka (naravni materiali, uporaba poroznih plasti asfalta na voziščih ...),
- spodbuja se ureditev obstoječih parkirnih površin, nove površine, namenjene mirujočemu prometu, pa se urejajo le na obrobju ali zunaj območja parka. Parkirna mesta se urejajo z uporabo trajnostnih materialov, načinov in zasaditev, (po možnosti) brez asfaltiranja,
- z namenom zmanjšanja individualnega prometa in pritiskov mirujočega prometa se spodbujajo oblike javnega prevoza, vsaj v času povečanega obiska parka,
- z oblikovanjem/označitvijo različnih poti za hojo in kolesarjenje se obiskovalci spodbujajo k uporabi trajnostnih načinov obiskovanja parka.

17.8 Komunalna infrastruktura

Pri načrtovanju in urejanju komunalne infrastrukture se upoštevajo naslednje usmeritve:

- načrtuje se priključitev vseh obstoječih in novih stanovanjskih objektov na komunalno infrastrukturo, da se s tem zmanjšata možnost onesnaževanja okolja in obremenjevanje okolja z odpadki,
- preprečuje se onesnaževanje voda in sanirajo se viri onesnaženja. Pozorneje se spremljajo morebitna tveganja za onesnaženje,
- infrastrukturni vodi se načrtujejo in izvajajo tako, da se omogoči ohranitev značilnih krajinskih elementov (suhozidov, vegetacijskih sestojev idr.).

17.9 Energetska in telekomunikacijska infrastruktura

Pri načrtovanju in urejanju energetske in telekomunikacijske infrastrukture se funkcionalne in tehnične zahteve prilagajajo naravnim in krajinskim značilnostim, posebnostim in omejitvam krajinskega parka, tako da se zmanjšuje površinski obseg vplivnega območja.

17.10 Turizem in prostočasne dejavnosti

Pri načrtovanju in izvajanju turizma in prostočasnih dejavnosti se upoštevajo naslednje usmeritve:

- med upravljavcem in ponudniki turističnih storitev in uslug se vzpostavi sodelovanje s ciljem skupnega in usklajenega načrtovanja na področju turizma,
- turistična dejavnost in nadaljnji razvoj temeljita na ohranjanju danosti prostora: naravnih (naravne vrednote ipd.) in ustvarjenih (kulturna dediščina, parkovne zasaditve, kmetijski proizvodi ipd.),
- omogočajo se predvsem tiste oblike rekreacije in obiskovanja, ki so v skladu z naravnimi danostmi območja, povzročajo čim manjše vplive na območje in ga čim manj obremenjujejo ter ne zahtevajo bistvenih posegov v okolje zaradi izgradnje turistične ali rekreacijske infrastrukture (npr. pohodništvo, kolesarstvo, plavanje),
- na območju parka se dopusti izvajanje javnih prireditev, ki ne povzročajo trajnega ali začasnega preseganja mejnih vrednosti hrupa,
- prostočasne dejavnosti, ki povzročajo hrup, se usmerjajo zunaj območja parka,
- nove poti in počivališča se načrtujejo le izjemoma, v tem primeru se umeščajo zunaj območij, kjer bi lahko ogrožale naravne vrednote in biotsko pestrost,
- manjši infrastrukturni objekti (infotočke) in označitev v krajinskem parku (table, smerokazi ipd.) se umeščajo zunaj ožjih zavarovanih območij oziroma tako, da ne prizadenejo naravnih danosti in se čim manj moteče vključujejo v krajino,
- na območju parka se spodbuja ponudba različnih oblik nastanitev, še posebej tistih, ki omogočajo neposredne prihodke za lokalno prebivalstvo (turistične kmetije, sobe, penziona ipd.),
- v kampu na območju parka se prednostno omogoča kratkotrajno postavljanje šotorov in prikolic, število stalno postavljenih počitniških prikolic pa se postopoma zmanjšuje,
- omejujejo se dejavnosti, ki niso neposredno povezane s cilji parka.

17.11 Poselitev

Pri prostorskem načrtovanju se upoštevajo naslednje usmeritve glede ohranjanja poselitvenih vzorcev:

- širitev poselitve naj se prednostno načrtuje na zemljiščih zunaj parka,
- pri načrtovanju prostorskega razvoja naj se pri morebitni širitvi poselitve ohranja identiteta prostora (krajinske značilnosti, zdajšnji vzorec razložene poselitve, arhitekturna identiteta),
- za že uvedene dejavnosti, ki ogrožajo doseganje ciljev parka, se iščejo primernejše lokacije zunaj parka.

18 Varstvene usmeritve za kulturno dediščino

Strunjan ima status **zavarovane kulturne krajine**, zato na tem območju velja dodatni pravni režim varstva, ki predpisuje varstvo značilne rabe zemljišč, parcelacije, rastlinstva, prostorskih dominant, odnosa med poselitvijo in odprtim prostorom, krajev spomina, značilnih topografskih imen ter v nadaljevanju naštetih kulturnih značilnosti. Za varstvo kulturne krajine veljajo naslednje usmeritve:

- ohranjata se prepoznavna podoba prostora in nanjo vezana krajinska zgradba. Brez dodatnega zgoščevanja se mora ohraniti razložena poselitev,
- laguna Stjuža se mora ohraniti v zdajšnjem obsegu in pojavnosti,
- nadaljuje se razvoj kmetijstva, še posebej poljedelstva, vrtnarstva, sadjarstva, vinogradništva. Glede na našete dejavnosti je priporočeno razvijati ustrezne načine kmečkega turizma v povezavi s športom in rekreacijo,
- gospodarske dejavnosti naj ne degradirajo okolja oziroma so dopustne le do te mere, da ne vplivajo na podobo kulturne krajine,
- avtohtono zelenje, umetni nasadi (drevoredi, ciprese), gozd in obseg poti se morajo ohranjati.

Za naselje Strunjan kot **naselbinski spomenik** velja dodatni pravni režim varstva, ki prepisuje varstvo morfološke zasnove in parcelacije naselja, javnih prostorov in javne opreme, uličnih fasad in streh v njihovi materialni pojavnosti in barvni skladnosti, gabaritov, mej in silhuet naselja. Dodatni pravni režim varstva predpisuje ohranjanje naslednjih zgodovinskih značilnosti naselij:

- ohranjata se mreža poti in njen obseg (naselbinska zasnova, komunikacijska mreža, razporeditev prostorov),
- ohraniti se mora razložena poselitev, in sicer brez zgoščevanja. Nove stanovanjske in stanovanjsko-kmetijske stavbe so dopustne le na že obstoječih gradbenih parcelah,
- glede na reliefne značilnosti se ohranja prepoznavna lega v prostoru in krajini,
- ohranjajo se robovi naselja ter naravne in druge meje rasti,
- dozidava hiš in domačij je možna le, če je usklajena s tradicionalno lokalno arhitekturo glede na gabarite, etažnost, orientacijo in zunanjo obliko. Če razpršena gradnja ni upoštevana ali degradira prostor z neavtohtono poselitvijo, se sanira v skladu z varstvenim režimom (da se ohranjajo stavbna masa, gabariti, oblike strešin in kritine),
- ohranjajo se vedute in pogledi z njih, saj je tudi z njimi kraj širše vpet v okolico (poti, usmerjene proti dominantam v prostoru),
- ohranjajo se prevladujoči stavbi tipi in fasade, saj so osnova stavbnega tkiva.

Status **zavarovane kulturne krajine** ima tudi celotna Strunjanska dolina, zato na tem območju veljajo naslednje usmeritve:

- ohranjata se prepoznavna podoba prostora in nanjo vezana krajinska zgradba. Brez dodatnega zgoščevanja se mora ohraniti razložena poselitev. Nove stanovanjske in stanovanjsko-kmetijske gradnje so dopustne le na že obstoječih gradbenih parcelah. Tradicionalna konfiguracija zemljišča mora biti nespremenjena, ohraniti se morajo kulturne terase s suho zidanimi kamnitimi škarpami in tradicionalnimi kulturami,
- nadaljuje se razvoj kmetijstva, še posebej poljedelstva, vrtnarstva, sadjarstva in vinogradništva. Glede na našete dejavnosti je priporočeno razvijati ustrezne načine kmečkega turizma v povezavi s športom in rekreacijo,
- dozidava hiš in domačij je možna le, če je usklajena s tradicionalno lokalno arhitekturo glede na gabarite, etažnost, orientacijo in zunanjo obliko. Če razpršena gradnja ni upoštevana ali degradira prostor z neavtohtono poselitvijo, se sanira v skladu z varstvenim režimom (da se ohranjajo stavbna masa, gabariti, oblike strešin in kritine),
- gospodarske dejavnosti naj ne degradirajo okolja oziroma so dopustne le do te mere, da ne vplivajo na podobo kulturne krajine,
- avtohtono zelenje, umetni nasadi (drevoredi, ciprese), gozd in obseg poti se morajo ohranjati.

Pri **etnoloških spomenikih**, za katere so opredeljene stavbe na naslovih Strunjan 79, 80, 81, 94, 95, 96, 101 in 114, veljajo naslednje usmeritve:

- ohranjajo se: parcelacija kmetij, obdelovalnih površin, poti, teras in kamnitih škarp; gabariti, tako tlorisni kot višinski, ter zunanji obodi stavb (ostenje s fasadnimi odprtini); nakloni, smer in oblika kritin, venci, in sicer kamniti in leseni, dimniki,
- na zunanjščini se ohranjajo kamniti, leseni in kovinski stavbni elementi ter okenski, vratni okvirji (erte), preklade, konzole, okna, polkna, vrata z okovjem, kljukami, ključavnicami in varnostnimi mrežami,
- ohranja se omet oziroma končna obdelava fasad,
- na dvoriščih se ohranjajo razmerje med pozidanimi in praznimi prostori, kamniti tlaki in kamnite mize in klopi, suhozidane kamnite škarpe, špine, latniki in drevesa,
- v notranjosti stavb se ohranjajo lesene stropne in strešne konstrukcije, razporeditev prostorov in komunikacija med njimi, kamniti tlaki, leseni podi, stopnišča, vrata, stenske niše, kamniti lijaki, kuhinje z odprtimi ognjišči in krušne peči,

- prenovitev je možna, če se ne okrnijo zavarovane sestavine kulturne dediščine. Poleg tega je treba spomenike vzdrževati v skladu z varstvenimi režimi. Rekonstrukcija je možna z varstvenimi režimi na mestih, kjer je prišlo do rušitve ali sanacija ni več mogoča (za to daje soglasje minister za kulturo),
- etnološki spomeniki so najprej namenjeni tradicionalnim dejavnostim, ki ne ogrožajo njihovih osnovnih dejavnosti, torej stanovanjske, kmetijske, obrtne in kulturne. Vnos novih dejavnosti je možen do mere, da ne ogrožajo spomenikov (npr. kulturno-turistične dejavnosti s poudarkom na lokalnih kakovostnih proizvodih, drobni obrti ipd.),
- posegi morajo biti izvedeni tako, da je njihov cilj predstavitev in ohranitev etnološke dediščine,
- za kakršen koli poseg na območju strunjanske kulturne krajine, naselja ali etnoloških spomenikov je treba predhodno dobiti dovoljenje ZVKDS.

19 Načrt delovanja in razvoja javne službe

19.1 Kadrovski načrt za izvajanje načrta upravljanja

19.1.1 Stanje zaposlitev v javnem zavodu v letu 2017

Na dan 31. 12. 2017 je javni zavod zaposloval šest delavcev. Od teh so bili za izvajanje nalog javne službe ohranjanja narave, ki se pokriva iz proračunskih sredstev, zaposleni štirje delavci, trije za polni delovni čas in eden za 20 % delovnega časa. Vse te zaposlitve so za nedoločen čas; zaposlitev direktorja je vezana na mandat. Poleg tega sta bila zaposlena še: en delavec za nedoločen čas s polnim delovnim časom, katerega sredstva se zagotavljajo v višini 95 % iz lastne dejavnosti in 5 % iz proračuna MOP, in en delavec za določen čas s polnim delovnim časom, ki je zaposlen na projektu. Ob začetku načrta upravljanja ima torej javni zavod skupaj 5,2 ekvivalenta polnih zaposlitev.

Preglednica 11: Stanje zaposlitev v Javnem zavodu Krajinski park Strunjan na dan 31. 12. 2017

Naziv delovnega mesta	Št. zaposlitev na dan 31. 12. 2017	Oblika pogodbe	Vir financiranja
Direktor	1	Določen čas	Proračun
Višji naravovarstveni svetovalec	1	Nedoločen čas	Proračun
Naravovarstveni nadzornik I	1	Nedoločen čas	Proračun
Naravovarstveni nadzornik II	0,2	Nedoločen čas	Proračun
Naravovarstveni nadzornik II	1	Nedoločen čas	Lastna sredstva (95 %), proračun (5 %)
Naravovarstveni svetovalec	1	Določen čas	Projektna sredstva, lastna sredstva
SKUPAJ ZAPOSLENIH	5,2		

19.1.2 Potrebe po zaposlenih za izvajanje načrta upravljanja

Na podlagi ocenjenega obsega dela za izvajanje načrta upravljanja je jasno, da je treba za uresničitev načrta upravljanja v letu 2020 zagotoviti zaposlitev ene dodatne osebe za nedoločen čas s polnim delovnim časom (**Preglednica 12**, **Preglednica 13**). Novozaposleni delavec bo opravljal naloge javne službe, zato se sredstva zagotovijo iz proračuna Ministrstva za okolje in prostor, in sicer v višini 35.200 evrov od leta 2020 dalje. Delal bo predvsem na izvajanju ukrepov PUN, spremljanju stanja biotske raznovrstnosti in naravovarstvenega nadzora.

Za izvedbo nekaterih ukrepov bo javni zavod kandidiral na različnih razpisih in ob uspešni kandidaturi stalno zagotavljal najmanj eno delovno mesto, financirano iz projektних sredstev.

Javni zavod je v preteklih letih uredil tradicionalna privezna mesta v pretočnem kanalu lagune Stjuža (mandrač) in v potoku Roja, ki prečka soline. Prihodki od pristojbin za priveze zadoščajo za zaposlitev ene osebe za polni delovni čas. Ta zaposleni opravlja vse organizacijske in upravljalne naloge v zvezi s privezi, pa tudi naloge neposrednega nadzora v naravi. Iz prihodkov pridobitne dejavnosti parka javni zavod zagotavlja tudi lastna sredstva za udeležbo na projektih.

Javni zavod bo vsako leto kandidiral na javnem povabilu Zavoda RS za zaposlovanje za izvajalca javnih del in v program vključil enega sodelavca za polni delovni čas, ki bo skrbel predvsem za pregledovanje in čiščenje morskega obrežja, vzdrževanje poti ter središča Krajinskega parka Strunjan z okolico.

Javni zavod se za izvajanje nalog povezuje tudi z različnimi izobraževalnimi ustanovami. Nekatere naloge bodo opravili tudi študenti na praksi ali v okviru študentskega dela.

Preglednica 12: Predvideno število zaposlitev v javnem zavodu v času izvajanja načrta upravljanja

Vir financiranja	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Proračunska sredstva	3,25	3,25	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25
Projektna sredstva	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85
Prihodki pridobitne dejavnosti	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Program javnih del	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
SKUPAJ	6,2	6,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2

Preglednica 13: Predvidena poraba ur za dejavnosti Javnega zavoda Krajinski park Strunjan po virih financiranja

SKUPNA PORABA UR PO VIRIH FINANCIRANJA											
Vir financiranja/leto	SKUPAJ	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Proračunska sredstva	70.400	5.632	5.632	7.392	7.392	7.392	7.392	7.392	7.392	7.392	7.392
Projektna sredstva	19.370	2.350	2.350	2.350	1.760	1.760	1.760	1.760	1.760	1.760	1.760
Prihodki pridobitne dejavnosti	15.830	1.170	1.170	1.170	1.760	1.760	1.760	1.760	1.760	1.760	1.760
SKUPAJ	105.600	9.152	9.152	10.912	10.912	10.912	10.912	10.912	10.912	10.912	10.912

20 Načrt izvajanja neposrednega nadzora v naravi

Nalogi naravovarstvene službe sta spremljanje stanja narave v parku ter nadzor nad izvajanjem varstvenih režimov in prepovedi, ki so določeni na območju parka in območjih Natura 2000. Naloge neposrednega nadzora zajemajo: spremljanje stanja, nadzor nad izvajanjem varstvenih režimov, ugotavljanje dejanskega stanja pri kršitvah prepovedi iz Zakona o ohranjanju narave in na njegovi podlagi sprejetih predpisov, upoštevajoč pravila ravnanja in varstvenih režimov, ki so določena v Uredbi o Krajinskem parku Strunjan. Del nalog sta tudi obveščanje pristojnih inšpekcijskih organov in opozarjanje oseb na varstvene režime zaradi kaznivih ravnanj.

Leta 2012 je bila v Javnem zavodu Krajinski park Strunjan vzpostavljena naravovarstvenonadzorna služba, ki sta jo sestavljali dve osebi. Do leta 2017 se je okrepila, saj so na sistemiziranih delovnih mestih naravovarstvenih nadzornikov zaposleni trije delavci, ki imajo opravljen izpit za naravovarstvenega nadzornika in izpit za odločanje in vodenje v prekrškovnem postopku.

Naravovarstveni nadzorniki imajo službeni znak, izkaznico in predpisano uniformo. Pri opravljanju svojega dela lahko ugotavljajo istovetnost fizičnih oseb in dokumentirajo dejansko stanje storjene kršitve. V nekaterih posebej določenih primerih lahko izterjajo globo na mestu storitve prekrška.

Do zdaj se je naravovarstvenonadzorna služba osredotočala na izvrševanje prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju, sprva z izdajanjem opozoril za voznike avtomobilov, kasneje z izrekom glob. Glede izvajanja drugih določil Zakona o ohranjanju narave so se kršiteljem izdajala predvsem opozorila, saj so bile kršitve blažje oziroma neznatnega pomena. Pristojne inšpekcijske službe so se redno obveščale o kršitvah prepovedi in njihovih storilcih: gradbena inšpekcija zaradi nezakonitih gradenj, kmetijska inšpekcija zaradi nezakonite postavitve enostavnih objektov na

kmetijskih zemljiščih, okoljska inšpekcija in Uprava za pomorstvo zaradi nasedlih in potopljenih plovil, gozdarska inšpekcija zaradi ograditve gozdnih površin ter ribiška inšpekcija zaradi nedovoljenega ribolova.

Naravovarstvenonadzorna služba krajinskega parka pri svojih nalogah smiselno sodeluje z:

- redarstvom Občine Izola in Občine Piran (pomoč pri izdajanju glob v poletnih mesecih),
- policijo Občine Piran in Občine Izola (v primeru kaznivih dejanj),
- kmetijsko inšpekcijo (kadar lastniki zemljišč nasprotujejo izreku kazni kršiteljem),
- gradbeno, okoljsko, kmetijsko, gozdarsko inšpekcijo (na področjih, na katerih upravljavec nima pristojnosti).

Krajinski park Strunjan je zaradi obmorske lege še posebej v poletnem času izpostavljen številnim obremenitvam. Vsi izstopajoči dejavniki ogrožanja naravnih vrednot so antropogenega izvora, in sicer: odmetavanje odpadkov, hrup, hoja zunaj dovoljenih poti, skladanje kamnov, kurjenje in šotorjenje, krivolov, vnos invazivnih tujerodnih vrst. To kaže, da je treba naravovarstveni nadzor v naravi izvajati še dosledneje, saj se lahko le s prisotnostjo na terenu skrbi za ozaveščanje ljudi in pregon kršitev. V načrtu upravljanja je v ukrepu A5.1 predvideno, da bo v letih 2018 in 2019 opravljenih 670 delovnih ur neposrednega nadzora letno. V letu 2020 se za neposredni nadzor za polni čas zaposli dodatni naravovarstveni nadzornik, tako da bo od leta 2020 do 2027 za neposredni nadzor zagotovljenih letno po 912 delovnih ur (**Preglednica 14**). Celotno vodenje pravnih in upravnih postopkov v zvezi z izvajanjem neposrednega nadzora v naravi sodi v ukrep D1.7, v katerem je leta 2018 in 2019 predvidenih 330 ur in od leta 2020 dalje 450 ur letno (**Preglednica 14**).

Preglednica 14: Predvideno število delovnih ur za neposredni nadzor v naravi po letih

	Leto									
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Št. delovnih ur	1000	1000	1362	1362	1362	1362	1362	1362	1362	1362

Glede na izkušnje v preteklem obdobju in pričakovane kadrovske zmožnosti bo služba naravovarstvenega nadzora v obdobju 2018–2027 sledila ciljem, ukrepom in nalogam, ki so predstavljeni v spodnji preglednici (**Preglednica 15**).

Preglednica 15: Cilji na področju neposrednega nadzora v naravi v obdobju 2018–2027

Cilj/Ukrep	Predvidene dejavnosti	Delež fonda ur
Cilj 1: Zmanjšati vožnjo v naravnem okolju in število parkiranih motornih vozil zunaj za to določenih mest.		
Ukrep 1.1: Poostriti nadzor nad vožnjo in nepravilnim parkiranjem v naravnem okolju z izdajo kazni.	<p>1. Izdajanje plačilnih nalogov lastnikom motornih vozil za prekršek vožnje motornih vozil zunaj državnih in lokalnih cest, razen stanovalcev, lastnikov in najemnikov zemljišč, ter za prekršek parkiranja zunaj za to določenih mest.</p> <p>2. Pregon nezakonitih parkirišč na kmetijskih zemljiščih s predhodnim dogovorom z lastniki zemljišč, nudenje pomoči pri reševanju težave, sprva z izdajanjem opozoril zaradi spremenjenega režima parkiranja, kasneje z izdajo kazni.</p> <p>3. Redno obveščanje mestnih redarjev o nepravilnem parkiranju na cestah, dovoznih poteh in drugih javnih površinah.</p>	30 %
Ukrep 1.2: Nepravilno parkiranje v naravnem okolju preprečiti s postavitvijo fizičnih ovir.	<p>1. Pregled mest, kjer se redno pojavljajo kršitve nedovoljenega parkiranja.</p> <p>2. Postavitev fizičnih ovir.</p>	5 %
Cilj 2: Povečati nadzor nad nedovoljenimi posegi v naravnih rezervatih.		
Ukrep 2.1: Sodelovati s pristojnimi institucijami glede pregona črnih gradenj, nedovoljene postavitve enostavnih objektov in novih posegov.	<p>1. Znotraj naravnih rezervatov se izvajata poostreni nadzor kršitev varstvenih režimov in pošiljanje prijav pristojni inšpekciji (gradbeni, gozdarski, kmetijski, okoljski).</p> <p>2. Prejete prijave prekrškov, ki so nastali zunaj območja naravnih rezervatov, se pošljejo pristojnemu inšpektoratu.</p> <p>3. Zunaj območja krajinskega parka, na njegovem vplivnem območju, se pomaga posamezniku v postopku prijave pristojnemu inšpektoratu.</p>	5 %
Ukrep 2.2: Redno poročati o kršitvah režimov v naravnih rezervatih in o stanju v naravi.	<p>1. Pripravi se poročilo o terenskem obhodu z navedbo opažanj nespoštovanja varstvenih režimov oziroma izdaje plačilnih nalogov ali izrednih dogodkov, posebej tudi za posamezno naravno vrednoto.</p> <p>2. Na rednih obhodih se izvajajo tudi ukrepi nadzora iz PUN2000 za HT 1130, 1210 in 1240.</p>	15 %
Cilj 3: Zmanjšati število kršitev na naravnem morskem obrežju in pešpoteh po vrhu klifa ter na solinah, predvsem v turistični sezoni.		
Ukrep 3.1: Sodelovati s pristojnimi institucijami pri pregonu dejavnosti negospodarskega ribolova in gospodarskega ribolova zunaj obdobj, predvidenih z uredbo ali načrtom upravljanja parka, ter plutja s plovili na motorni pogon in sidranja v osrednjem delu NR Strunjan.	<p>1. Priprava prijave s fotodokumentacijo kršitev, identifikacijo plovila in navedbo lokacije ter prijava pri ribiškem inšpektoratu.</p> <p>2. Kadar okoliščine onemogočajo pripravo podatkov za prijavo, se obvesti Uprava za pomorstvo.</p>	5 %

Cilj/Ukrep	Predvidene dejavnosti	Delež fonda ur
Ukrep 3.2: Okrepiti nadzor nad spoštovanjem varstvenih režimov na naravnem morskem obrežju in pešpoteh po vrhu klifa ter na solinah.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Povečanje terenskih obhodov v parih ob koncih tedna in zgodaj zjutraj ter pozno zvečer. 2. Storilcem prekrška, ki šotorijo in kurijo znotraj NR Strunjan ter se zadržujejo v nasprotju s predpisanimi pogoji za obiskovanje parka in zadrževanje v njem (predvsem kolesarji, ki vozijo zunaj kolesarskih poti, in lastniki psov, ki sprehajajo pse brez povodca po pešpoteh znotraj obeh NR), se storjena kršitev predstavi, oseba se identificira in ob prvi kršitvi se izreče opozorilo. Na podlagi interne evidence izdanih opozoril se storilcu prekrška, ki je že bil enkrat opozorjen za isto kršitev, drugič izda kazen. Navedenim prekrškom se največja pozornost namenja v poletni turistični sezoni. 3. Enako se ravna tudi v primeru odvzemanja rastlin in živali prostoživečih vrst iz narave, skladanja kamnov na morskem obrežju, hoje zunaj poti ipd. 	20 %
Ukrep 3.3: Skrb za ustrezno odlaganje in odstranjevanje odpadkov.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ugotavljanje stanja in predaja informacij o najdenih kosovnih odpadkih komunalnim službam (Komunala Izola, Okolje Piran, Služba za varstvo obalnega morja), ki poskrbijo za njihovo odstranitev. 2. Manjše smeti se pobirajo sproti, dobro se pregleda stanje učne poti pri tablah in klopeh. 3. Organizacija čistilne akcije ob začetku in koncu turistične sezone. 	10 %
Cilj 4: Okrepiti poznavanje in razumevanje varstvenih režimov v parku med prebivalci in obiskovalci.		
Ukrep 4.1: Promocija naravovarstvenega nadzora z izvajanjem preventivnih dogodkov in neposredno komunikacijo z deležniki parka.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacija vnaprej napovedanih celodnevni akcij poostregega nadzora nad spoštovanjem varstvenih režimov, ki veljajo na območju obeh naravnih rezervatov, predvsem z opozarjanjem na prepoved kurjenja, šotorjenja, parkiranja zunaj za to določenih mest; kolesarjev, ki vozijo zunaj kolesarskih poti, in lastnikov psov, ki sprehajajo pse brez povodca. 2. Objava člankov, novic, pisem domačinom v skladu s komunikacijskim načrtom. 3. Krepitev komunikacije na terenu z deljenjem zgibank in nošenjem uniforme za ozaveščanje o upravljavcu območja. 	10 %

21 Načrt obnove in vzdrževanja infrastrukturnih objektov

Na območju parka so v upravljanju JZ KPS trije infrastrukturni objekti:

1. Center Krajinskega parka Strunjan: objekt stoji na parceli št. 3061/1, k. o. Portorož, ki obsega večji del Strunjanskih solin. Na severozahodnem vogalu stojita dva objekta, ki so ju v preteklosti uporabljali solinarji. V letih 2012 in 2013 sta bila oba objekta popolnoma obnovljena s sredstvi EU, in sicer iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, v okviru Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013 ter sredstev Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo RS.

V objektu A so zdaj urejeni prostori namenjeni solinarski dejavnosti. Aprila 2014 je bila med javnim zavodom in podjetjem Soline, d. o. o, ki ima na območju parka sklenjeno koncesijo, podpisana pogodba o izročitvi in pogojih rabe solinarske hiše v Strunjanskih solinah do izteka rudarske pravice (predvidoma leta 2021). Pogodba predvideva, da celotne obratovalne stroške in stroške vzdrževanje krije uporabnik, torej Soline, d. o. o. V načrtu upravljanja so predvideni stroški vzdrževanja tega objekta le v obdobju 2023–2027. Ker je bil objekt nedavno obnovljen, stroški niso visoki in so ocenjeni letno na 500 evrov.

V objektu B, tako imenovani Solinarski hiši, so v zgornjem nadstropju urejeni prostori uprave parka, v pritličju pa je urejen manjši prostor za obiskovalce z razstavo »Park morja«. Stroške vzdrževanja tega objekta v celoti krije upravljavec parka, ki objekt stalno uporablja. Ker je bil objekt nedavno obnovljen, so v desetletnem obdobju predvideni stroški vzdrževanja ocenjeni na 500 evrov letno. To ne vključuje obratovalnih stroškov (voda, elektrika, internet ipd.).

2. Most čez potok Roja: most povezuje čelni nasip ter lokacijo izparjenja in kristalizacije v Strunjanskih solinah oziroma parceli 3061/1 in 3062/1. Most na jugu sestavljata lesena brv, nato pa železna vrtljiva konstrukcija, ki je centralno umeščena na betonski temelj.

V preteklih letih je bil most večkrat poškodovan, saj čezenj teče priljubljena sprehajalna pot in je zaradi premične konstrukcije potreben sprotnega vzdrževanja. V letih 2014 in 2015 je bila izvedena delna obnova v vrednosti približno 7000 evrov. Pričakuje se, da bo do leta 2027 treba za vzdrževanje nameniti 600 evrov letno.

3. Most čez pretočni kanal lagune Stjuža: most povezuje čelni nasip solin oziroma parcelo 3061/1, k. o. Portorož, s parcelami 2141/3, 2140/3 in 2143/10 v ribiškem pristanišču Strunjan v lasti Občine Piran. Most je bil prenovljen leta 2013 in v sklopu prenove ribiškega pristanišča še leta 2015. Most je razpet med dve parceli različnih lastnikov, in sicer RS in Občine Piran. V prenovi mostu sta vlagali obe strani. Prehod čez most je javna občinska pot. Vzdrževanje poti bi bilo treba urediti pogodbeno med občino in Javnim zavodom Krajinski park Strunjan. Odločba inšpektorja za prostor (št. 06122-2050/2012/19 z dne 7. 8. 2012) namreč nalaga tako javnemu zavodu kot občini obveznost zagotavljanja varnosti mostu. Izhajajoč iz ugotovitev odločbe je treba ustrezno izvajati tudi vzdrževanje. Doslej sta obe strani, tako javni zavod kot občina, skrbeli za vzdrževanje mostu v sorazmernih deležih. Pričakuje se, da bosta do leta 2027 obe strani za vzdrževanje namenili 1000 evrov na leto.

22 Načrt vzdrževanja in posodabljanja opreme

Javni zavod ima na voljo primerno pisarniško opremo, ki pa jo bo treba v času izvajanja načrta upravljanja posodabljati in ob večjem številu zaposlenih tudi dokupiti. V prihodnjih letih bo treba postopoma zamenjati računalniško opremo in mobilne telefone ter dokupiti pisarniško pohištvo.

Najvišji stroški so stroški obratovanja in vzdrževanja motornega plovila, ki ga javni zavod uporablja za izvajanje naravovarstvenih nalog in nadzora. Ti stroški letno znašajo približno 2400 evrov. Poleg tega bo zavod imel stroške tudi z vzdrževanjem boj, ki so ocenjeni na 15.000 € letno.

Z ureditvijo poti »Strunjan v podobah morja« so se celovito prenovile informativne table in postavila postajališča s klopmi. Urejenih je bilo 15 postajališč in štiri vstopne točke. Na 10 postajališčih so tudi klopi iz peščenjaka. Pot je speljana po delih, kjer je bila predhodno že nameščena varovalna ograja. Poleg tega so bile ob poti nameščene dodatne ovire, ki preprečujejo kolesarjenje in parkiranje v naravnem okolju. V prihodnje je kot nadgradnja poti načrtovana še postavitev infrastrukture za opazovanje ptic. Stroški vzdrževanja opreme na poti znašajo v povprečju 2.000 evrov letno.

V okviru projekta CARS-OUT! so se kupila štiri električna kolesa in štiri trikolesa, za katera se je postavila kolesarnica za hrambo. V letu 2019 se načrtuje nakup šestih dodatnih električnih koles, kar bo omogočalo njihovo nemoteno izposojanje na robu parka. Strošek vzdrževanja in zavarovanja koles znaša v povprečju 1.500 evrov letno in od 2019 dalje 3.000 evrov letno.

23 Načrt upravljanja državne lastnine

Na podlagi sklepa Vlade RS št. 47803-272/2010/5 z dne 14. decembra 2010 je Vlada RS na zemljiščih v lasti RS s parcelnima številka 3061/2 in 3062/1, obe ZVK št. 1126, k. o. 2631 Portorož, za upravljavca določila javni zavod. V naravi so te parcele Strunjanske soline, sicer pa smo parceli pridobili za namen ureditve informacijskega središča za obiskovalce parka v skladu z Operativnim programom Natura 2000. Del parcel so tudi visokomorski nasipi, ki sodijo v upravljanje državne vodnogospodarske javne službe, saj gre za vodno državno infrastrukturo, ki jo je treba ustrezno zemljiškoknjižno urediti. Dolžnost upravljanja in vzdrževanja infrastrukture ima v skladu z Zakonom o vodah Direkcija RS za vode (**poglavje 24**).

Informacijsko središče parka je zgrajeno na območju Strunjanskih solin. Gradnja se je začela leta 2012 in zaključila leta 2013. V središču smo konec leta 2013 in na začetku leta 2014 uredili razstavo o parku. V zgornjih prostorih so urejene pisarne javnega zavoda. Z ograjo sta se razmejila informacijsko središče in pridelovalno območje solin.

V preteklih letih je zavod v okviru projekta SALTWORKS – Ekološko trajnostno vrednotenje solin med Italijo in Slovenijo, program čezmejnega sodelovanja Slovenija – Italija 2007–2013, obnovil most in visokovodni nasip, ki ločuje soline od lagune.

Privezna mesta so bila v skladu s tretjim odstavkom 12. člena uredbe (druge izjeme) urejena v vodotoku Roja in pretočnem kanalu lagune Stjuža tako, da so se zaščitili nasipi in habitati na nasipih ter se je omogočil legalni najem priveznih mest za nebivalne čolne domačih uporabnikov. Nadaljnje izvajanje javne službe varstva narave s tovrstnim ukrepom je odvisno od spremembe oziroma dopolnitve predpisov, ki urejajo vodna povračila za vodno pravico, ali pridobitve posebnih namenskih sredstev za plačilo javne dajatve. Zdajšnja ureditev zahteva plačilo visokih pristojbin, ki ne omogoča izvajanja tovrstnega ukrepa varstva narave. V okviru nadaljnje ureditve priveznih mest se načrtuje vzpostavitev videonadzora, saj so se na območju v preteklosti dogajale organizirane kraje, zaradi česar so bili lastniki plovil znatno oškodovani.

V interesu upravljavca je, da sklad kmetijskih zemljišč v prihodnjih letih z odkupi ali zamenjavo zemljišč poveča delež zemljišč v državni lasti na območju naravnih rezervatov in na območjih zgostitev drevesno-grmovnega rastlinstva, ki povezujejo rezervate z drugimi deli parka. Pri uveljavljanju predkupne pravice države naj se prednost pri odkupu da:

- naravovarstveno pomembnim zemljiščem, prednostno na območjih ožjih zavarovanih območij ali naravnih vrednot,
- zemljiščem s pomembnejšimi habitatnimi tipi oziroma nahajališči zavarovanih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst,
- vrstam zemljišč: gozdna zemljišča (prednostno v varovalnih gozdovih in gozdnih rezervatih), ekstenzivni travniki,
- zemljiščem, na katerih je zaradi varstvenega režima ali pravil ravnanj raba bistveno omejena,
- velikosti zemljišč (prednostno večja površina), varstveni oziroma upravljavski namen, stanje okoliških zemljišč, cena.

24 Program izvajanja obvezne državne gospodarske javne službe na področju urejanja voda

Izvajanje javne službe urejanja voda v pristojnosti direkcije za vode zajema zlasti obratovanje, vzdrževanje in spremljanje stanja vodne infrastrukture, namenjene ohranjanju in uravnavanju vodnih količin in varstvu pred škodljivim delovanjem voda, izvedbo izrednih ukrepov med povečano stopnjo ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda ali nenadnega onesnaženja voda, izvedbo sanacijskih ukrepov po naravnih in drugih nesrečah ter vzdrževanje vodnih in priobalnih zemljišč celinskih voda. Upravljanje voda ter vodnih in priobalnih zemljišč v parku je izrazito usmerjeno k doseganju dobrega stanja voda in z vodo povezanih ekosistemov ter trajnostne rabe vode, kar se dosega s človekovim uravnavanjem voda na stoletni način. Še očitnejša je povezanost med človekovimi dejavnostmi in zagotavljanjem varstva pred škodljivim delovanjem voda v parku. Soline so prehodno območje med morjem in kopnim, ki se varuje z

vzdrževanjem visokomorskih (proti morju) in visokovodnih (ob vodotokih in kanalih) nasipov. Ohranjanje in uravnavanje vodnih količin se v parku dosega z upravljanjem, ki temelji na sistemu kanalov in nasipov, predvsem pa zapornic in črpališč, saj je celotno območje Strunjanskih solin v depresiji, iz katere težnostni odtok padavinske vode ni mogoč.

Glavna naloga vodnogospodarske javne službe je vzdrževanje vodotokov in visokomorskih nasipov z namenom varstva pred poplavamami solin ter naselja Strunjan.

Preglednica 16: Vodna infrastruktura v Krajinskem parku Strunjan v pristojnosti DRSV

Zap. št.	Lokacija	Ime lokacije	Inv. št.	Standardni opis
26	885133000	Strunjanske soline	12523055995	Visokomorski nasipi na območju Strunjanskih solin
56	885133000	Strunjanska rečica	12523056165	Strunjanska rečica

Nasip proti morju obsega celoten čelni nasip s skalometom, obrnjen proti zahodu. Visokovodne nasipe sestavljata obe brežini potoka Roja, ki prečkata območje parka in sta sanirani v okviru že navedenega sanacijskega programa (program odprave posledic neposredne škode po poplavi 2008 se je začel uresničevati v letu 2009).

Nasip proti morju obsega celoten čelni nasip s skalometom, obrnjen proti zahodu, ter nasip, ki poteka od lesenega mostu do ceste št. 312151 in varuje pred vplivi morja s strani mandrača in Stjuže (proti severu).

25 Raziskovalni program in program spremljanja

25.1 Raziskovalni program

Pri pripravi načrta upravljanja so bile ugotovljene različne potrebe po osnovnih ekoloških in drugih raziskavah, ki so pomembne za izboljšanje kakovosti upravljanja območja. Raziskave so navedene v spodnji preglednici (**Preglednica 17**). Izvedba nekaterih raziskav je povezana z možnostjo pridobitve projektnih sredstev, brez katerih ni mogoče zagotoviti njihove izvedbe.

Preglednica 17: Pregled ključnih raziskav v Krajinskem parku Strunjan v obdobju 2018–2027

Sklop	Tip raziskave	Leto izvedbe	Sodelujoči
Raziskave naključnega ulova morskih ptic	Pridobitev ocene prilova morskih ptic v ribolovno orodje na območju slovenskega morja	Ni določen	DOPPS, ZZRS, JZ KPS
Raziskava naključnega ulova morskih želv	Pridobitev ocene prilova morskih želv v ribolovno orodje na območju slovenskega morja	Ni določen	Akvarij Piran, ZZRS, Društvo Morigenos, JZ KPS
Raziskava gozda na polotoku Ronek	Popis vrst, stanje dreves in podrasti, ocena vplivov človeka	2018	UM, ZGS, JZ KPS
Raziskave erozije flišnih kamnin Strunjanskega klifa	Geodetski posnetki začetnega stanja, raziskave matične kamnine, spremljanje eksogenih dejavnikov	2022–2027	NTF, JZ KPS
Raziskave za ohranjanje suhih travnikov	Popis travnikov, možnosti za naselitev domorodnih vrst na oljčnike	2023	UM, KSS Koper, JZ KPS
Biološka raznolikost v kmetijstvu	Raziskave starih sort	2020–2022	UP, KGZ, KSS Koper, KIS, lokalni pridelovalci, JZ KPS
Obiskovanje	Ugotavljanje nosilne kapacitete parka	2022–2024	Zunanji izvajalci, JZ KPS
Raziskave krajinske pestrosti	Posnetek stanja mejic, teras, suhozidov	2019–2024	Zunanji izvajalci, JZ KPS

25.2 Program spremljanja

Naloga upravljavca parka je, da skrbi za spremljanje stanja biotske raznovrstnosti, tako naravnih vrednot kot varstveno pomembnih habitatnih tipov in vrst. Pri pripravi načrta upravljanja in PUN je bilo ugotovljeno, da za nekatere vrste in habitatne tipe ni podatkov o izhodiščnem stanju, zato je treba najprej izdelati popise stanja, nato pa načrtovati redno spremljanje stanja.

Spremljanje v parku lahko razdelimo na:

- splošno spremljanje biotske raznovrstnosti,
- podrobno spremljanje Natura 2000 kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov,
- spremljanje obiskovanja.

Naloge v zvezi s spremljanjem so predstavljene v spodnjih preglednicah (**Preglednica 18,**

Preglednica 19, Preglednica 20). Vse naloge so smiselno vključene tudi v ukrepe upravljavskega načrta in so finančno ovrednotene. Izvedba nekaterih nalog je povezana s pridobitvijo projektnih sredstev.

Preglednica 18: Pregled splošnega spremljanja biotske raznovrstnosti v Krajinskem parku Strunjan

Sklop	Tip spremljanja	Pogostost spremljanja	Odgovorni nosilec
Ožja zavarovana območja in naravne vrednote	Spremljanje stanja	Na vsake tri mesece	JZ KPS
Varovani habitatni tipi	Ponovno kartiranje habitatnih tipov	2018	JZ KPS, zunanji izvajalci
	Spremljanje obsega in kakovosti habitatov	Vsaka tri leta	JZ KPS
Kopenska flora	Popis rastlinskih vrst s poudarkom na vrstah z rdečega seznama	2018–2019	JZ KPS, zunanji izvajalci
	Spremljanje stanja varstveno najpomembnejših vrst, ki se določijo po popisu	Vsako leto	JZ KPS
Kopenska favna	Spremljanje stanja ptic	Tedenski popis ptic	JZ KPS
		Mesečni popis prezimujočih ptic	JZ KPS
	Slovenski indeks ptic kmetijske krajine	Vsako leto	Zunanji izvajalci
		Popis gnezdičk	JZ KPS, zunanji izvajalci
	Spremljanje stanja dnevnih metuljev	2020–2026	JZ KPS, projekt
	Popis hroščev	2020–2026	JZ KPS, projekt
	Popis plazilcev, preveriti prisotnost močvirske sklednice	2020–2026	JZ KPS, projekt
	Popis netopirjev	2020–2026	JZ KPS, projekt
Morski flora in favna	Spremljanje stanja habitatnih tipov	2018–2019	JZ KPS, projekt
	Spremljanje ribjega ulova	2017–2019	JZ KPS, projekt WWF
	Vizualno spremljanje delfinov		Društvo Morigenos
	Akustično spremljanje delfinov		Društvo Morigenos
Podnebne spremembe	Spremljanje vremena	Stalno samodejno zapisovanje	JZ KPS
Tujerodne vrste	Spremljanje stanja kopenskih in morskih tujerodnih vrst	Vsako leto	JZ KPS, študenti

Preglednica 19: Pregled spremljanja Natura 2000 kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov v Krajinskem parku Strunjan

Koda vrste	Ime vrste/habitatnega tipa	Tipspremljanja	Pogostost spremljanja	Odgovorni nosilec
1152	Solinarka <i>Aphanius fasciatus</i>	Spremljanje velikosti populacije	Letno	ZZRS
		Spremljanje velikosti habitata	Letno	JZ KPS, zunanji izvajalci
1014	Ozki vretenec	Določitev, nato spremljanje	Na tri leta	MOP

	<i>Vertigo angustior</i>	velikosti populacije		
A026	Mala bela čaplja <i>Egretta garzetta</i>	Spremljanje velikosti populacije	Tedensko spremljanje ptic	JZ KPS
		Spremljanje velikosti habitata	Letno	JZ KPS
A176	Črnoglavi galeb <i>Larus melanocephalus</i>	Spremljanje velikosti populacije	Tedensko spremljanje ptic	JZ KPS
A392	Vranjek <i>Palacrocorax aristotelis demarestii</i>	Spremljanje velikosti populacije	Mesečno spremljanje ptic	JZ KPS
		Spremljanje naključnega ulova ptic	Ni določen	DOPPS
A191	Kričava čigra <i>Thalasseus sandvicensis</i>	Spremljanje velikosti populacije	Mesečno spremljanje ptic	JZ KPS
1130	Izlivni rek, estuariji	Spremljanje velikosti habitata	Trimesečno spremljanje naravnih vrednot	JZ KPS
1140	Muljasti in peščeni poloji, kopni ob oseki	Določitev in spremljanje velikosti habitata	Trimesečno spremljanje naravnih vrednot	JZ KPS, zunanji izvajalci
1150	Obalne lagune	Spremljanje velikosti habitata	Trimesečno spremljanje naravnih vrednot	JZ KPS
		Spremljanje vplivov obiskovanja	Mesečno spremljanje obiskovanja	JZ KPS
1310	Pionirski sestoji vrst rodu <i>Salicornia</i> in drugih enoletnic na mulju in pesku	Določitev in spremljanje velikosti habitata	Trimesečno spremljanje naravnih vrednot	JZ KPS, zunanji izvajalci
1420	Sredozemska slanooljubna grmičevja (<i>Sarcocornetea fruticosi</i>)	Spremljanje konfiguracije zemljišča	Spremljanje voda	ARSO
1710	Morski grebeni	Ocena stanja habitatnega tipa	Ni določen	Ni določen – projekt
1210	Združbe enoletnic na obalnem drobirju	Spremljanje obsega in kakovosti habitata	Trimesečno spremljanje naravnih vrednot	JZ KPS
		Spremljanje vplivov obiskovanja	Mesečno spremljanje obiskovanja	JZ KPS
1240	Obmorski klifi sredozemskih obal, porasli z endemičnimi vrstami rodu <i>Limonium</i>	Spremljanje obsega in kakovosti habitata	Trimesečno spremljanje naravnih vrednot	JZ KPS
		Spremljanje vplivov obiskovanja	Mesečno spremljanje obiskovanja	JZ KPS

Preglednica 20: Spremljanje obiskovanja v Krajinskem parku Strunjan

Sklop	Tip spremljanja	Pogostost spremljanja	Odgovorni nosilec
Mirujoči promet	Spremljanje trendov v mirujočem prometu	Vsaka tri leta	JZ KPS
Obiskovalci	Spremljanje števila obiskovalcev	Stalno s števci od leta 2024	JZ KPS
Nastanitvene kapacitete	Spremljanje razpoložljivih nastanitvenih kapacitet	Vsaka tri leta	JZ KPS

26 Finančni načrt za izvajanje načrta upravljanja

26.1 Finančno ovrednotenje načrta upravljanja s terminskim načrtom

Finančni načrt je okvir za desetletno obdobje izvajanja načrta upravljanja, ki se bo podrobneje opredelil v letnih programih dela javnega zavoda. Zaradi dolgega časovnega obdobja veljavnosti načrta upravljanja stroškov in prihodkov ni mogoče zanesljivo ovrednotiti, zato lahko v času izvajanja nastanejo spremembe.

Višina finančnih sredstev za izvajanje dejavnosti Javnega zavoda Krajinski park Strunjan, ki izhajajo iz ukrepov načrta upravljanja za obdobje 2018–2027, je ocenjena na **6.179.215 evrov**,³ od tega je **2.006.135 evrov** (32,47 %) proračunskih sredstev RS za javno službo (JS), **2.289.560 evrov** (37,05 %) pa je pričakovanih projektних sredstev (PS). S postopnim povečevanjem tržne dejavnosti in donacij bo javni zavod v desetletnem obdobju povečal lastne prihodke (LS), tako da bo v desetletnem obdobju znesek predvidoma znašal **668.520 evrov** (10,82 %). S temi sredstvi bo javni zavod financiral del zaposlenih na področju tržnih dejavnosti s pripadajočimi režijskimi stroški in vlagal dobiček v vzdrževanje infrastrukture, s katero bo pridobival prihodke. Presežek prihodkov pridobitne dejavnosti bo porabljen za lastni prispevek pri financiranju projektov. Pričakovanih sektorskih sredstev (SP) je **1.215.000 evrov** (19,66 %) in se ne všttevajo v proračun javnega zavoda (**Preglednica 21**: Potrebe po financiranju izvajanja načrta upravljanja iz različnih virov).

Pri pripravi finančnega načrta smo zaradi finančnih razmer v Republiki Sloveniji v največji možni meri upoštevali zmernost pri povečevanju sredstev iz javnega proračuna, vendar brez ene nove zaposlitve v javni službi, ki je načrtovana od leta 2020 dalje iz sredstev MOP, ne bo mogoče izvesti vseh nalog javne službe. Povečanje sredstev za stroške plač (35.200 evrov letno) je torej nujno za zagotavljanje učinkovitosti upravljavca. Povečevanje materialnih stroškov in naložb je minimalno, saj bo javni zavod te čim bolj poskušal pokriti iz projektних sredstev ali iz prihodkov lastne dejavnosti.

Razporeditev sredstev za plače iz javne službe sledi navodilom Ministrstva za okolje in prostor, tako da je za sklopa A (ohranjanje narave) in D (administracija in skupne upravljavske naloge) skupaj porabljenih približno 63,14 % delovnih ur, za sklop B (obiskovanje) 26,32 % in za sklop C (trajnostni razvoj) 10,54 %.

Pri izračunu števila delovnih ur smo upoštevali, da eno leto polne zaposlitve zajema 1760 delovnih ur. Gre za učinkovite delovne ure; od letne kvote 2088 so odštete ure za letni dopust, državne praznike in pavšalno sedem dni bolniškega dopusta zaposlenega, ki je prav tako finančno breme delodajalca. Izračun plač temelji na urni postavki trenutno zaposlenih, ki v povprečju znaša 20 evrov/efektivno uro. V tem znesku so upoštevani bruto plača, malica in prevoz na delo. Potni stroški so prikazani v materialnih stroških in razporejeni na tiste ukrepe, kjer so pretežno potrebni.

Skupni materialni stroški in naložbe se med leti po posameznih upravljavskih področjih bistveno spreminjajo, odvisno od pričakovanih projektnih ali sektorskih sredstev.

Ukrepi so razporejeni v tri sklope glede na nujnost njihove izvedbe za doseganje ciljev ohranjanja zavarovanega območja. V pregledu ciljev in ukrepov so ukrepi v stolpcu »pomembnost ukrepa« (v spodnjih preglednicah stolpec Prednostna naloga 1, Prednostna naloga 2, Prednostna naloga 3) označeni z oznakami 1, 2 in 3. Izvajanje ukrepov s pomembnostjo 1 je za doseganje ciljev nujno, zato se praviloma financira iz proračunskih sredstev. Izvajanje ukrepov s pomembnostjo 2 je pomembno za doseganje ciljev in brez njihove izvedbe vsi cilji ne bodo doseženi. Tudi za te je zato predvideno, da se pretežno financirajo iz proračunskih sredstev. Ukrepi, ki imajo oznako pomembnosti 3, so tisti ukrepi, s katerimi se dosegajo dodatni učinki in se izvedejo le, če se zato zagotovijo dodatna sredstva. Vsebine teh ukrepov se financirajo iz različnih projektnih sredstev, pri čemer uspešnosti pri pridobivanju sredstev ni mogoče vnaprej napovedati.

³ Finančna sredstva za izvajanje dejavnosti Javnega zavoda Krajinski park Strunjan izhajajo iz teh virov financiranja:

JS – sredstva za opravljanje javne službe (proračunska sredstva RS za JS iz MOP),

PS – projektna sredstva (neposredni viri EU in drugi tuji viri),

LS – lastna sredstva (lastni prihodki zavoda in donacije),

SP – sektorski programi (drugi javni viri: druga ministrstva, občine ipd.).

Preglednica 21: Potrebe po financiranju izvajanja načrta upravljanja iz različnih virov

SREDSTVA PO PREDNOSTNIH NALOGAH	JS	PS	LS	SP	Skupaj vsa sredstva
Prednostna naloga 1	1.719.709 €	614.260 €	296.000 €	1.095.000 €	3.724.969 €
Prednostna naloga a 2	113.800 €	180.400 €	13.000 €	0 €	307.200 €
Prednostna naloga 3	172.626 €	1.494.900 €	359.520 €	120.000 €	2.147.046 €
SKUPAJ	2.006.135 €	2.289.560 €	668.520 €	1.215.000 €	6.179.215 €

SREDSTVA PO PREDNOSTNIH NALOGAH	JS – sredstva za opravljanje javne službe ⁴										
	SKUPAJ	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Prednostna naloga 1	1.719.709 €	157.987 €	133.642 €	162.810 €	167.510 €	173.010 €	176.110 €	181.910 €	188.410 €	190.410 €	187.910 €
Prednostna naloga 2	113.800 €	6.200 €	8.400 €	14.400 €	14.800 €	18.200 €	12.000 €	12.200 €	9.200 €	9.200 €	9.200 €
Prednostna naloga 3	172.626 €	12.626 €	7.000 €	29.400 €	27.400 €	12.800 €	16.000 €	14.600 €	15.100 €	17.100 €	20.600 €
SKUPAJ	2.006.135 €	176.813 €	149.042 €	206.610 €	209.710 €	204.010 €	204.110 €	208.710 €	212.710 €	216.710 €	217.710 €

4

JS – sredstva za opravljanje javne službe 2018–2027			
Upravljavsko področje	Strošek plač	Stroški materiala in storitev	Investicije
A	613.040 €	89.500 €	14.200 €
B	350.200 €	89.300 €	52.126 €
C	120.000 €	6.000 €	0 €
D	324.760 €	324.509 €	22.500 €
SKUPAJ	1.408.000 €	509.309 €	88.826 €
A + B + C + D	SKUPAJ		2.006.135 €

JS – so proračunska sredstva RS za opravljanje javne službe, ki so zagotovljena na proračunski postavki Ministrstva za okolje in prostor za stroške plač (v katere je vključena nova zaposlitev iz sredstev MOP od leta 2020 dalje), materiala in storitev ter investicij. Stroški JS za upravljavsko področje od A do D in za prednostne naloge 1, 2, 3 od leta 2018 do leta 2027 znašajo 2.006.135 EUR.

SREDSTVA PO PREDNOSTNIH NALOGAH	PS – projektna sredstva										
	SKUPAJ	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Prednostna naloga 1	614.260 €	39.900 €	26.800 €	26.800 €	5.000 €	17.200 €	110.200 €	113.960 €	100.000 €	135.000 €	39.400 €
Prednostna naloga 2	180.400 €	0 €	0 €	0 €	0 €	26.000 €	61.000 €	43.000 €	16.800 €	16.800 €	16.800 €
Prednostna naloga 3	1.494.900 €	64.120 €	166.110 €	216.510 €	185.610 €	138.210 €	219.390 €	104.330 €	149.010 €	190.210 €	61.400 €
SKUPAJ	2.289.560 €	104.020 €	192.910 €	243.310 €	190.610 €	181.410 €	390.590 €	261.290 €	265.810 €	342.010 €	117.600 €

SREDSTVA PO PREDNOSTNIH NALOGAH	LS – lastna sredstva										
	SKUPAJ	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Prednostna naloga 1	296.000 €	51.900 €	50.900 €	25.300 €	24.100 €	21.900 €	21.900 €	22.500 €	20.500 €	27.500 €	29.500 €
Prednostna naloga 2	13.000 €	0 €	0 €	0 €	0 €	3.100 €	3.100 €	0 €	3.700 €	3.100 €	0 €
Prednostna naloga 3	359.520 €	0 €	19.600 €	46.300 €	46.300 €	43.500 €	29.000 €	37.320 €	46.700 €	45.700 €	45.100 €
SKUPAJ	668.520 €	51.900 €	70.500 €	71.600 €	70.400 €	68.500 €	54.000 €	59.820 €	70.900 €	76.300 €	74.600 €

SREDSTVA PO PREDNOSTNIH NALOGAH	SP – sektorski programi										
	SKUPAJ	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Prednostna naloga 1	1.095.000 €	78.000 €	63.000 €	48.000 €	398.000 €	148.000 €	81.000 €	66.000 €	66.000 €	66.000 €	81.000 €
Prednostna naloga 2	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
Prednostna naloga 3	120.000 €	0 €	0 €	60.000 €	60.000 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
SKUPAJ	1.215.000 €	78.000 €	63.000 €	108.000 €	458.000 €	148.000 €	81.000 €	66.000 €	66.000 €	66.000 €	81.000 €

26.2 Načini izvajanja načrta upravljanja in poročanje o izvajanju

Javni zavod na podlagi načrta upravljanja za posamezno koledarsko leto pripravi finančno ovrednoteni letni program dela, ki ga pošlje pristojnemu ministrstvu v soglasje. V letnem programu dela se podrobneje določijo dejavnosti za izvajanje posameznih ukrepov, kazalniki izdelkov, časovni in finančni okvir ter kadrovska razporeditev na posamezne naloge.

Javni zavod redno spremlja napredek pri izvajanju načrta upravljanja in o tem poroča:

- vsako leto pristojnemu ministrstvu v okviru poročanja o izvedbi letnega programa dela,
- leta 2023 in 2028 pristojnemu ministrstvu v celovitem poročilu o izvajanju načrta upravljanja. S tem poročilom seznanjeni tudi lokalne skupnosti.

V poročilih mora javni zavod podati tudi oceno, ali bi bilo treba načrt upravljanja zaradi novih razmer prilagoditi. V tem primeru javni zavod pripravi spremembe načrta upravljanja, ki se sprejemajo na enak način kot načrt upravljanja.

Vsa poročila o izvajanju načrta upravljanja se objavijo na spletnih straneh upravljavca.

Poročilo o izvajanju načrta upravljanja mora vsebovati:

I. Kratek opis opravljanja nalog

II. Prikaz stopnje doseganja ciljev parka. Pri vrednotenju se smiselno uporabijo kazalniki, ki so prikazani v spodnji preglednici (**Preglednica 22:** Pregled kazalnikov in ciljnih vrednosti za oceno učinkovitosti izvajanja načrta upravljanja). Kadar je smiselno, se številčna vrednost kazalnikov izrazi tudi v odstotnem deležu uresničitve cilja glede na končni cilj.

III. Obrazložitev morebitnih odstopanj

Preglednica 22: Pregled kazalnikov in ciljnih vrednosti za oceno učinkovitosti izvajanja načrta upravljanja

Ime kazalnika	Izhodiščna vrednost	Leto izhodiščne vrednosti	Ciljna vrednost 2022	Ciljna vrednost 2027	Vir podatka
1. Delež kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov območij Natura 2000 v ugodnem ohranitvenem stanju: a) ptice po Direktivi o pticah (N = 4) b) druge vrste po Direktivi o habitatih (N = 2) c) habitati po Direktivi o habitatih (N = 8)	a) 100 % b) 100 % c) 87,5 %	2013	a) 100 % b) 100 % c) 100 %	a) 100 % b) 100 % c) 100 %	nacionalno poročanje po direktivah

Ime kazalnika	Izhodiščna vrednost	Leto izhodiščne vrednosti	Ciljna vrednost 2022	Ciljna vrednost 2027	Vir podatka
<p>2. Velikost kvalifikacijskih habitatnih tipov, kjer se ohranjajo ali obnovijo specifične lastnosti, strukture in procesi skladno z vrednostmi iz podrobnejših varstvenih ciljev iz PUN⁵:</p> <p>a) površina habitatnega tipa 1130 (izlivi rek, estuariji)</p> <p>b) površina habitatnega tipa 1140 (muljasti in peščeni položji, kopni ob oseki)</p> <p>c) površina habitatnega tipa 1150 (obalne lagune)</p> <p>d) površina habitatnega tipa 1310 (pionirski sestoji vrst rodu Salicornia in drugih enoletnic na mulju in pesku)</p> <p>e) površina habitatnega tipa 1420 (sredozemska slanoljubna grmičevja)</p> <p>f) površina habitatnega tipa 1170 (morski grebeni)</p> <p>g) površina habitatnega tipa 1210 (združbe enoletnic na obalnem drobirju)</p> <p>h) površina habitatnega tipa 1240 (obmorski klifi sredozemskih obal, porasli z endemičnimi vrstami rodu Limonium)</p>	<p>a) 1,7 ha</p> <p>b) vrednost ni znana</p> <p>c) 12 ha</p> <p>d) vrednost ni znana</p> <p>e) 2,5 ha</p> <p>f) 6,7 ha/vrednost ni znana</p> <p>g) 5,9 ha</p> <p>h) 27,2 ha</p>	2015	<p>a) se ohrani</p> <p>b) se določi</p> <p>c) se določi</p> <p>d) se ohrani</p> <p>e) se ohrani/se določi</p> <p>f) se ohrani</p> <p>g) se ohrani</p> <p>h) se ohrani</p>	<p>a) se ohrani</p> <p>b) se ohrani</p> <p>c) se ohrani</p> <p>d) se ohrani</p> <p>e) se ohrani/se ohrani</p> <p>f) se ohrani</p> <p>g) se ohrani</p> <p>h) se ohrani</p>	nacionalno poročanje po direktivah in evidence JZ KPS
<p>3. Velikost populacije in velikost habitata kvalifikacijskih vrst, kjer se ohranjajo ali obnovijo specifične lastnosti, strukture in procesi skladno z vrednostmi iz podrobnejših varstvenih ciljev iz PUN⁶:</p> <p>a) površina habitata/populacija solinarke</p> <p>b) površina habitata/populacija ozkega vretenca</p> <p>c) površina habitata/število osebkov na selitvi/število prezimujočih osebkov vranjeka</p> <p>d) površina habitata/število osebkov na selitvi male bele čaplje</p> <p>e) površina habitata/število osebkov na selitvi črnoglavega galeba</p>	<p>a) 35 ha/vrednost ni znana</p> <p>b) vrednost ni znana/vrednost ni znana</p> <p>c) 170 ha/400/100</p> <p>d) 34 ha/100</p>		<p>a) se ohrani/se določi</p> <p>b) se določi/se določi</p> <p>c) se ohrani/se ohrani/se ohrani</p> <p>d) se ohrani/se ohrani</p> <p>e) se ohrani/se ohrani</p>	<p>a) se ohrani/se ohrani</p> <p>b) se ohrani/se ohrani</p> <p>c) se ohrani/se ohrani/se ohrani</p> <p>d) se ohrani/se ohrani</p> <p>e) se ohrani/se ohrani</p>	nacionalno poročanje po

⁵ Ker NU konkretizira tudi ukrepe za ohranjanje Natura 2000 območij, katerih izvajanje je v PUN (Operativnem programu upravljanja z območji Natura 2000 v Sloveniji 2015–2020) naloženo upravljavcu parka (priloga 1, preglednica P1-6), so vsi ukrepi PUN smiselno vključeni v poglavje Cilji in ukrepi (poglavje V). Skladno s tem, so kazalniki ohranitvenega stanja kvalifikacijskih habitatnih tipov in vrst oblikovani na način, da se zasleduje ciljne vrednosti podrobnejših varstvenih ciljev PUN.

⁶ Enako kot opomba št. 5.

Ime kazalnika	Izhodiščna vrednost	Leto izhodiščne vrednosti	Ciljna vrednost 2022	Ciljna vrednost 2027	Vir podatka
f) površina habitata/število prezimujočih osebkov kričave čigre	e) 19 ha/1000 f) 150 ha/10	2015	f) se ohrani/se ohrani	f) se ohrani/se ohrani	direktivah in evidence JZ KPS
4. Delež ožjih zavarovanih območij in naravnih vrednot v ugodnem stanju: a) ožja zavarovana območja (N = 3) b) naravne vrednote (N = 12)	a) 100 % b) 92 %	2016	a) 100 % b) 100 %	a) 100 % b) 100 %	evidence JZ KPS
5. Površine, ki jih preraščajo invazivne tujerodne rastline: a) veliki pajesen b) kanela c) topinambur	kartografske evidence	2014–2016	a) –10 % b) –10 % c) –40 %	a) –20 % b) –20 % c) –60 %	evidence JZ KPS
6. Raba zemljišč v parku: a) površina kmetijskih zemljišč s trajnimi nasadi b) površina kmetijskih zemljišč z vrtninami c) površina kmetijskih zemljišč, poraslih z gozdnim drevjem d) površina, na kateri se izvaja tradicionalno solinarstvo e) površina gozda f) površine, namenjene za gradnjo	a) 103 ha b) 27 ha c) 16 ha d) 19 ha e) 29,6 ha f) 73 ha	2012	a) se ohrani b) se ohrani c) se ohrani d) se ohrani e) se ohrani f) se ohrani	a) se ohrani b) se ohrani c) se ohrani d) se ohrani e) se ohrani f) se ohrani	ARSKTRP
7. Površina gozdov s posebnim režimom gospodarjenja za ohranjanje biotske pestrosti: a) gozdni rezervati	a) 0 ha	2012	a) 29,6 ha	a) se ohrani	ZGS
8. Enote kulturne dediščine na območju krajinskega parka: a) število enot kulturne dediščine državnega pomena b) število enot kulturne dediščine lokalnega pomena	a) 0 b) 23	2013	a) 1 b) 22	a) 1 b) 22	ZVKDS
9. Ohranjenost krajinskih vzorcev in krajinskih elementov: a) površina solin b) skupna dolžina suhozidov c) skupna dolžina teras	a) 19 ha b) vrednost ni znana c) vrednost ni znana		a) se ohrani b) se določi c) se določi	a) se ohrani b) se ohrani c) se ohrani	

Ime kazalnika	Izhodiščna vrednost	Leto izhodiščne vrednosti	Ciljna vrednost 2022	Ciljna vrednost 2027	Vir podatka
d) skupna dolžina mejic	d) vrednost ni znana	2016	d) se določi	d) se ohrani	evidence JZ KPS
10. Ohranjenost funkcije kulturnega spomenika Strunjanske soline: a) količina pridelane soli v sezoni b) razmerje solni cvet/jedilna sol/industrijska sol c) število solinarskih objektov in naprav (hiša/lopa/električna črpalka za vodo)	a) 300 t b) 2 %/0 %/98 % c) 2/3/1	2016	a) 300 t b) 2 %/0 %/ 98 % c) se ohrani	a) 450 t b) 2 %/79 %/19 % c) se ohrani	Soline, d. o. o.
11. Število priveznih mest, s katerimi se zagotavlja preprečevanje degradacije nasipov in ohranjanje morskega dna: a) v Naravnem rezervatu Strunjan Stjuža b) v Naravnem rezervatu Strunjan c) v Strunjanskem zalivu	a) 117 b) 0 c) 0	2016	a) 150 b) 0 c) 40	a) 150 b) 150 c) 40	evidence JZ KPS
12. Število ponudnikov pod blagovno znamko Krajinski park Strunjan a) število ponudnikov izdelkov b) število ponudnikov storitev c) število trajnostnih turističnih proizvodov	a) 6 b) 0 c) 0	2016	a) 9 b) 3 c) 1	a) 9 b) 5 c) 2	evidence JZ KPS
13. Ribolov v Naravnem rezervatu Strunjan: a) število ribičev z ribolovno pravico	a) 15	2016	a) 7	a) 7	evidence JZ KPS
14. Ozaveščevalne akcije in udeležba: a) letno število čistilnih akcij/udeležencev b) letno število akcij odstranjevanja invazivnih rastlin/udeležencev c) letno število vodenj šolskih skupin/učencev in dijakov d) letno število vodenj/udeležencev drugih skupin obiskovalcev	a) 3/100 b) 1/5 c) 70/2000 d) 25/800	2016	a) 3/150 b) 2/10 c) 85/2400 d) 30/900	a) 4/300 b) 2/10 c) 100/3000 d) 35/1100	evidence JZ KPS
15. Dejavnosti za vključevanje lokalne skupnosti v upravljanje parka in število udeležencev na njih: a) število sestankov s prebivalci parkovnih lokalnih skupnosti b) število izvedenih informativnih dogodkov za zainteresirano javnost	a) 2 b) 2	2016	a) 3 b) 2	a) 4 b) 2	letno poročilo JZ KPS

Ime kazalnika	Izhodiščna vrednost	Leto izhodiščne vrednosti	Ciljna vrednost 2022	Ciljna vrednost 2027	Vir podatka
(kmetijstvo, ribištvo, solinarstvo idr.)					
16. Infrastruktura in ponudba storitev za obiskovanje parka: a) število središč za obiskovalce b) število informacijskih točk c) delež naravovarstveno urejene parkovne infrastrukture za javni dostop, usmerjanje, informiranje in obveščanje obiskovalcev d) število polnilnih postaj za električna vozila e) število električnih koles, ki jih izposoja upravljavec f) število električnih vozil za javni prevoz, ki jih upravlja zasebnik v okviru javno-zasebnega partnerstva	a) 1 b) 4 c) 70 % d) 0 e) 4 f) 0	2016	a) 2 b) 5 c) 80 % d) 2 e) 10 f) 1	a) 2 b) 5 c) 90 % d) 2 e) 10 f) 1	evidence JZ KPS
17. Izvajanje nalog javne službe neposrednega nadzora v naravi: a) število ur za neposredni naravovarstveni nadzor	a) 670 ur/leto	2016	a) 1500 ur/leto	a) 1500 ur/leto	letno poročilo JZ KPS

Allison, I., Bindoff, N. L., Bindschadler, R. A., Cox, P. M., de Noblet, N., England, M. H., ... Weaver, A. J. (2009). *The Copenhagen Diagnosis: Updating the World on the Latest Climate Science*. Sydney: The University of New South Wales Climate Change Research Centre.

Avčin, A., Keržan, I., Kubik, L., Meith-Avčin, N., Štirn, J., Tušnik, P., ... Vukovič, A. (1973). Akvatični ekosistemi v Strunjanskem zalivu I.: preliminarno poročilo. V *Akvatični sistemi v Strunjanskem zalivu I* (str. 168–216, 4 ilustr. pril.). Ljubljana; Piran: Inštitut za biologijo univerze v Ljubljani; Morska biološka postaja Portorož.

Bergant, K. (2009). *Podnebje v prihodnosti – koliko vemo o njem?* (str. 19). Ljubljana: Agencija Republike Slovenije za okolje.

Bertok, M. (2010). *Načrt za izvajanje ribiškega upravljanja v obalno-kraškem ribiškem območju za obdobje 2011–2016*. Ljubljana: Zavod za ribištvo Slovenije.

Ervin, J. (2003). *Rapid Assessment and Prioritization of Protected Area Management (RAPPAM) Methodology*. Gland, Switzerland: WWF.

Ervin, J. (2009). *WWF metodologija za hitro ocenjevanje in določitev upravljaljskih priorit et na zavarovanih območjih*. Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor. Pridobljeno na http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/publikacije/drugo/rappam_metodologija.pdf.

Francese, M., Picciulin, M., Tempesta, M., Zuppa, F., Merson, E., Intini, A., ... Genov, T. (2007). Occurrence of striped dolphins (*Stenella coeruleoalba*) in the Gulf of Trieste / Marco Francese ... [et al.]. *Annales, Series historia naturalis*, 17(2), str. 185–190.

Genov, T., Kotnjek, P., Lesjak, J., Hace, A., & Fortuna, C. M. (2008). Bottlenose dolphins (*Tursiops truncatus*) in slovenian and adjacent waters (northern Adriatic sea) = Tursiopi (*Tursiops truncatus*) in acque slovene e adiacenti (Adriatico settentrionale) / Tilen Genov [et al.]. *Annales, Series historia naturalis*, 18(2), str. 227–244.

Guštin, M., Preložnik, A., & Kalčić, H. (2012). *Priročnik o kulturni dediščini in zgodovinskem razvoju območja Krajinskega parka Strunjan za interpretatorje*. Piran: Inštitut za dediščino Sredozemlja, Znanstveno-raziskovalno središče Univerze na Primorskem.

Jurkovšek, B. (2009, 11). *Paleontološke znamenitosti Krajinskega parka Strunjan*. Geološki zavod Slovenije.

Kaligarič, M., Bohanec, B., Simonovik, B., & Šajna, N. (2008). Genetic and morphologic variability of annual glassworts (*Salicornia L.*) from the Gulf of Triesete (Northern Adriatic). *Aquatic Botany*, (89/3), str. 275–282.

Kmecl, P., & Figelj, J. (2013).

Monitoring splošno razširjenih vrst ptic za določitev slovenskega indeksa ptic metijske krajine – poročilo za leto 2013. Ljubljana: Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Pridobljeno na http://www.natura2000.gov.si/fileadmin/user_upload/Knjiznjica/Studije/SIPKK_2013_1.pdf.

Knez, B. (2014). *Socioekonomska analiza mladih prebivalcev Krajinskega parka Strunjan*. Interni dokument za Načrt upravljanja Krajinskega parka Strunjan. Strunjan: Javni zavod Krajinski park Strunjan.

Kolbezen, M., & Pristov, J. (1998). *Površinski vodotoki in vodna bilanca Slovenije*. Ministrstvo za okolje in prostor, Hidrometeorološki zavod Republike Slovenije.

Koren, S. (2010). *Pregled sredstev za izvajanje obvezne gospodarske javne službe na področju urejanja voda*. Zbornik prispevkov Mišičevega vodarskega dne 2010, str. 105–107.

Krofel, M., Cafuta, V., Planinc, G., Sopotnik, M., Šalamun, A., Tome, S., ... Žagar, A. (2009). *Razširjenost plazilcev v Sloveniji: pregled podatkov, zbranih do leta 2009*. *Natura Sloveniae*, 11(2), str. 61–99.

Kus Veenvliet, J., Knez, B., Makovac, S., Starman, M., Kastelic, L., Popić, A., ... Trampuš, T. (2013). *Strokovne podlage za izvajanje varstvenega režima v Krajinskem parku Strunjan*. Zavod Symbiosis.

Lipej, L., Dobrajc, Ž., Forte, J., Mavrič, B., Orlando-Bonaca, M., & Šiško, M. (2007). *Kartiranje habitatnih tipov in popis vrst na morskih zavarovanih območjih NS Debeli rtič, NR Strunjan in NS Rt Madona: zaključno poročilo* (Let. 92). Piran: Nacionalni inštitut za biologijo; Morska biološka postaja.

- Lipej, L., Forte, J., Mavrič, B., Makovec, T., Fišer, C., Kaligarič, M., ... Vlk, R. (2004). Pestrost flore, favne in habitatnih tipov na območju Strunjanskih solin in Stjuže (Let. 68). Piran: NIB – Morska biološka postaja.
- Lipej, L., Forte, J., Vlk, R., Mavrič, B., Makovec, T., Fišer, C., ... Šajna, N. (2004, oktober). Raziskave biodiverzitet na območju Strunjanskih solin in Stjuže. Naročnik: Zavod Republike Slovenije za varstvo narave.
- Lipej, L., Orlando Bonaca, M., Mavrič, B., Vodopivec, M., & Kužić, P. (2013). Spremljanje morske biodiverzitet v Naravnem rezervatu Strunjan (Tržaški zaliv, Slovenija) s posebnim poudarkom na vplivu klimatskih sprememb na izbrane biološke elemente. V Klimatske spremembe in upravljanje zavarovanih območij: Študije o biotski raznovrstnosti, tokovih obiskovalcev in energetski učinkovitosti. Portorož in Bled: SOLINE Pridelava soli, d. o. o., Triglavski narodni park.
- Lipej, L., Orlando-Bonaca, M., & Makovec, T. (2004). Raziskovanje biodiverzitet v slovenskem morju / Lovrenc Lipej, Martina Orlando Bonaca, Tihomir Makovec. Piran: Morska biološka postaja, Nacionalni inštitut za biologijo.
- Lipej, L., Orlando-Bonaca, M., Makovec, T., & Bernetic, V. (2004). Raziskovanje biodiverzitet v slovenskem morju. Piran: Nacionalni inštitut za biologijo, Morska biološka postaja Piran.
- Lipej, L., Turk, R., Makovec, T. (2006). Ogrožene vrste in habitatni tipi v slovenskem morju. Ljubljana: Zavod RS za varstvo narave.
- Mandalenič, P. (2010). Strunjan kot turistična destinacija: [diplomsko delo]. Maribor: Petra Mandalenič.
- Marušič, J., Ogrin, D., & Jančič, M. (1998). Krajine primorske regije. Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor RS, Urad RS za prostorsko planiranje.
- Montesanto, B., & Panayotidis, P. (2001). The *Cystoseira* spp. Communities from the Aegean Sea (NE Mediterranean). *Mediterranean Marine Science*, (2/1), str. 57–67.
- MOP. (2011). Načrt upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja za obdobje 2009–2015, uveljavljen na podlagi Uredbe o načrtu upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja (Uradni list RS, št. 61/11). Ministrstvo za okolje in prostor. Pridobljeno na http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/voda/nacrt_upravljanja_voda_za_vodni_obmocji_donave_in_jadranskega_morja_2009_2015/nuv_besedilni_in_kartografski_del/.
- Naglič, M., & Kaligarič, S. (2013). Analiza ciljev in ukrepov Programa upravljanja območij Natura 2000 v okviru projekta Operativni program upravljanja z območji Natura 2000 v Sloveniji 2014–2020 – SI Natura 2000 Management. Akcija A1, A2: Sektor upravljanje z vodami in ribištvo. Ljubljana: Zavod RS za varstvo narave.
- Orlando Bonaca, M., Lipej, L., Šiško, M., Mavrič, B., & Kovač, N. (2010). Analiza prevladujočih pritiskov in vplivov v skladu z Okvirno direktivo o morski strategiji (Marine Strategy Framework Directive) v letu 2009 – 1. faza. Piran: Nacionalni inštitut za Biologijo, Morska biološka postaja Piran.
- Orlando-Bonaca, M, Turk, R., Ozebek, B., Lipej, L. (2008): Ovrednotenje asociacij s cistoziro v Naravnem rezervatu Strunjan z uporabo ribje favne kot indikatorske skupine. *Varstvo narave*, 21 (2008).
- Otero, M., Garrabou, J., & Vargas, M. (2013). Mediterranean Marine Protected Areas and climate change: A guide to regional monitoring and adaptation opportunities. Malaga, Spain: IUCN.
- Placer, L. (2009, 11). Sedimentološke, tektonske in geomorfološke znamenitosti Krajinskega Parka Strunjan. Geološki zavod Slovenije.
- Skoberne, P., & Peterlin, S. (Ur). (1991). Inventar najpomembnejše dediščine Slovenije. 2. del, osrednja Slovenija. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine.
- Šajna, N., & Kaligarič, M. (2005). Vegetation of the Stjuža coastal lagoon in Strunjan landscape park (Slovenia): a draft history, mapping and nature-conservancy evaluation. *Annales*, 15(1), str. 79–90.
- Šmuc, A. (2012, 7). *Geologija*.
- Štirn, J., Tušnik, P., Valentinčič, T., Vrišer, B., & Vukovič, A. (1973). Akvatični sistemi v Strunjanskem zalivu I. Ljubljana-Portorož: Inštitut in oddelek za biologijo Univerze v Ljubljani Morska biološka postaja Portorož.
- Torkar, G., Gomboc, S., Seliškar, A., Brunet, J. E., & Ribeiro, D. (2013). Poročilo o poletnem taboru BIOŠTUDIVERZITETA 2013. Ljubljana: Zavod EGEA.

- Trampuš, T., Turk, R., Vidmar, B., & Popić, A. (2010). Strokovna izhodišča za varstvo narave v Krajinskem parku Strunjan. Piran: Zavod RS za varstvo narave – OE Piran.
- Turk, R. (1991). Značilnosti in pomen obalnega naravnega rezervata v Strunjanu: magistrsko delo. Ljubljana: Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.
- Udovič, A. (2013). Slovensko morje kot ključen habitat glavate karete (*Caretta caretta*) v Jadranskem morju: zaključna naloga. Koper: Univerza na Primorskem, Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije. Pridobljeno na http://www.famnit.upr.si/files/zakljucna_dela_repo/102.
- UP ZRS. (2012). Priročnik o kulturni dediščini in zgodovinskem razvoju območja Krajinskega parka Strunjan za interpretatorje. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče.
- Vidmar, B. (2006a). Botanično in naravovarstveno vrednotenje območja obmorskih flišnih klifov med Izolo in Strunjanom. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Ljubljana.
- Vidmar, B. (2006b). Botanično in naravovarstveno vrednotenje območja obmorskih flišnih klifov med Izolo in Strunjanom: magistrsko delo. Ljubljana: [B. Vidmar].
- Vidmar, B. (2008). Naravovarstveno vrednotenje Strunjanskega klifa. *Varstvo narave*, (21), str. 137–150.
- Vidmar, B., Turk, R. (2009): Marine protected areas in Slovenia: How far are we from the 2012/2020 target?. *Varstvo narave*, Supplement 1 (2011).
- Vukelič, E. (2005). Poročilo o delu skupine za ptice. V Raziskovalni tabor študentov biologije, Dekani 2004 (str. 73–78). Ljubljana: Društvo študentov biologije.
- Wraber, T. (1973). Gradivo za floro Strunjana. V: Mednarodni mladinski raziskovalni tabori 1971–1972 (str. 139–162). Ljubljana: Republiški koordinacijski odbor gibanja „Znanost mladini“.
- Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Sežana. (2012). Gozdnogospodarski načrt Kraškega gozdnogospodarskega območja (2011–2020). Načrt sprejela Vlada Republike Slovenije, Ljubljana, 8. november 2012 (Uradni list RS, št. 87/12).
- Zorič, Z., & Roškar, B. (2009). Sanacija visokovodnih nasipov na strunjanski rečici. Zbornik prispevkov Mišičevega vodarskega dne 2009, str. 153–159.
- ZRSVN. (2009). Strokovne podlage za pripravo nacionalnega akcijskega načrta za ohranitev kitov in delfinov v slovenskem morju, osnutek. Piran: Zavod RS za varstvo narave – OE Piran.
- ZRSVN. (2013). Poročilo po 17. členu Direktive o habitatih. Ljubljana: Zavod RS za varstvo narave. Pridobljeno na www.zrsvn.si/dokumenti/65/2/2013/HabitatnaDirektiva_zbirno_porocilo_2013_3433.xlsx.
- ZRSVN. (2014). Poročilo po 12. členu Direktive o pticah. Ljubljana: Zavod RS za varstvo narave. Pridobljeno na www.zrsvn.si/sl/informacija.asp?id_meta_type=65&id_informacija=820.

Priloga 1. Pregled stanja narave na območju Krajinskega parka Strunjan

Preglednica P1-1: Seznam do zdaj ugotovljenih varstveno pomembnih rastlin na območju Krajinskega parka Strunjan

Slovensko ime	Znanstveno ime	Direktiva habitati (HD)	Uredba rastline	Rdeči seznam	Opombe, glavne grožnje
Deblo: praprotnice (<i>Pteridophyta</i>)					
Venerini laski	<i>Adiantum capillus-veneris</i>		H	V	Množični turizem
Deblo: semenke (<i>Spermatophyta</i>)					
navadni lovor	<i>Laurus nobilis</i>			R	
morska nitnica	<i>Spergularia marina</i>			V	Halofit
tatarska loboda	<i>Atriplex tatarica</i>			E	Halofit
tolščakasta loboda	<i>Atriplex portulacoides</i>			V	Halofit
osočnik*	<i>Salicornia emerici*</i>			V	Halofit
osočnik*	<i>Salicornia patula*</i>			V	Halofit
grmičasta členjača	<i>Sarcocornia fruticosa</i>			V	Halofit
sinjezeleni členkar	<i>Arthrocnemum macrostachyum</i>			V	Halofit
solinska solinka	<i>Salsola soda</i>			V	Halofit
primorski slanorad	<i>Suaeda maritima</i>			V	Halofit
ozkolistna mrežica	<i>Limonium angustifolium</i>			V	Halofit
črničevje	<i>Quercus ilex</i>			R	
kimasti gladež	<i>Ononis reclinata</i>			E	
navadna škorpjonka	<i>Scorpiurus subvillosus</i>			R	
navadna mirta	<i>Myrtus communis</i>			V	Nenadzorovana hoja po klifu in njegovem robu, na rtu Ronek, tudi množični obisk kopalcev.
kolenčastocvetni lan	<i>Linum nodiflorum</i>			R	
srčastolistni čapljevec	<i>Erodium malacoides</i>			K	
morska gorjuša	<i>Cakile maritima</i>			E	Halofit, zelo redka, ogrožata jo množični turizem oziroma neomejen dostop do rastišča.
valerandov samol	<i>Samolus valerandi</i>			V	
navadna jagodičnica	<i>Arbutus unedo</i>			V	Nenadzorovana hoja po klifu in njegovem robu (že večje poškodbe), nekatere primerke prerašča hrapavi oponec.
navadna rdeča špajka	<i>Centranthus ruber</i>			R	
ozkocvetna tavžentroža	<i>Centaureum tenuiflorum</i>			E	
klasnata tavžentroža	<i>Centaureum spicatum</i>			E	
deljenolistni trpotec	<i>Plantago coronopus</i>			V	
črna lahkotnica	<i>Ballota nigra</i>			K	
obmorska nebina	<i>Aster tripolium</i>			V	Halofit
obmorski oman	<i>Inula crithmoides</i>			V	Halofit
vitičasta rupija	<i>Ruppia cirrhosa</i>			E	Halofit
prava morska trava	<i>Zostera marina</i>			R	Halofit, ogroža jo sidranje dnevnih obiskovalcev s plovili.

* Navadni osočnik (*S. europaea*) je agregata – v Sloveniji sta prisotni dve vrsti (Kaligarič idr., 2008), ki pa za zdaj še nimata slovenskega imena.

Slovensko ime	Znanstveno ime	Direktiva habitatni (HD)	Uredba rastline	Rdeči seznam	Opombe, glavne grožnje
mala morska trava	<i>Zostera noltii</i>			R	Halofit, ogroža jo sidranje dnevnih obiskovalcev s plovili.
hrapavi oponec	<i>Smilax aspera</i>			V	
neapeljski luk	<i>Allium neapolitanum</i>			V	
bleda naglavka	<i>Cephalanthera damasonium</i>		H	V	
navadni kukovičnik	<i>Gymnadenia conopsea</i>		H	V	
jadranska smrdljiva kukavica	<i>Himantoglossum adriaticum</i>	HD II	H	V	
osjeliko mačje oko	<i>Ophrys sphegodes</i>		H	V	
čmrljeliko mačje oko	<i>Ophrys holoserica</i>		H	V	
navadna kukavica	<i>Orchis morio</i>		H	V	
opičja kukavica	<i>Orchis simia</i>		H	V	
čeladasta kukavica	<i>Orchis militaris</i>		H	V	
škrlatnordeča kukavica	<i>Orchis purpurea</i>		H	V	Nabiranje
trizoba kukavica	<i>Orchis tridentata</i>		H	V	
velecvetni ralovec	<i>Serapias vomeracea</i>		H	V	
navadna rezika	<i>Cladium mariscus</i>			V	
Hallerjev šaš	<i>Carex hallerana</i>			V	
obrežni šaš	<i>Carex extensa</i>			E	Halofit
navadna trdulja	<i>Catapodium rigidum</i>			R	
zakrivljena ozkorepka	<i>Parapholis incurva</i>			K	Halofit
dolgoreza ostika	<i>Aegilops triuncialis</i>			R	
dvoklasa glota	<i>Brachypodium distachyon</i>			R	

Legenda:

Direktiva habitatni: Direktiva o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst: **II – Priloga II** – živalske in rastlinske vrste, pomembne za EU, katerih varstvo zahteva določitev posebnih varovalnih območij, Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (EGT L 206, 22.7.1992, s. 7)

Uredba rastline: Uredba o zavarovanih prostoživečih rastlinskih vrstah, Uradni list RS, št. 46/04, 110/04, 115/07 in 36/09: H – ukrepi za ohranjanje ugodnega stanja habitata rastlinske vrste.

Rdeči seznam: Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam, Uradni list RS, št. 82/02 in 42/10: E – prizadeta vrsta, V – ranljiva vrsta, R – redka vrsta, K – premalo znana vrsta.

Preglednica P1-2: Seznam do zdaj ugotovljenih varstveno pomembnih vretenčarjev na območju Krajinskega parka Strunjan

Slovensko ime	Znanstveno ime	Direktiva habitati (HD/ptice (PD))	Zavarovane vrste	Rdeči seznam	Opombe, glavne grožnje
Razred: sesalci (Mammalia)					
Red: kiti (Cetacea)					
velika pliskavka	<i>Tursiops truncatus</i>		1, 6 (H)	E	Edina stalna vrsta kitov v slovenskem morju, večkrat opažena tudi znotraj meja parka.
navadni delfin	<i>Delphinus delphis</i>		1, 6 *	E	Vrsta občasno opažena v Tržaškem zalivu.
navadni progasti delfin	<i>Stenella coeruleoalba</i>		1, 6 (R)	E	Vrsta občasno opažena v Tržaškem zalivu.
okrogloglavi delfin	<i>Grampus griseus</i>		1, 6 (R)	E	Vrsta občasno opažena v Tržaškem zalivu.
kit grbavec	<i>Megaptera novaeangliae</i>		1, 6 (R)		Vrsta le enkrat opažena v Tržaškem zalivu.
brazdasti kit	<i>Balaenoptera physalus</i>		1, 6 (R)	E	Vrsta občasno opažena v Tržaškem zalivu.
Red: netopirji (Chiroptera)					
pozni netopir	<i>Eptesicus serotinus</i>		1, 2, 6 (R)	O1	
belorobi/Nathusijev netopir	<i>Pipistrellus kuhlii/nathusii</i>		1, 2 (?), 6 (R)	O1/V (?)	Z ultrazvočnim detektorjem ni mogoče razlikovati med vrstama.
Savijev netopir	<i>Pipistrellus savii</i>		1, 6 (R)	O1	
usnjebradi uhati netopir	<i>Plecotus macrobullaris</i>		1, 6 (R)		
Red: rovk, krti in ploskorili (Chiroptera)					
vrtna rovk	<i>Crocidura suaveolens</i>		2		
etruščanska rovk	<i>Suncus etruscus</i>		2		
Red: zveri (Carnivora)					
mala podlasica	<i>Mustela nivalis</i>		1, 2	O1	
Red: glodavci (Rodentia)					
navadni polh	<i>Glis glis</i>		6		
Razred: ptice (Aves)					
Red: slapniki (Gaviiformes)					
polarni slapnik	<i>Gavia arctica</i>		1		maloštevilni prezimovalec
Red: potapljavci (Podicipiformes)					
mali ponirek	<i>Tachybaptus ruficollis</i>			O1	maloštevilni prezimovalec (do 10 osebkov)
čopasti ponirek	<i>Podiceps cristatus</i>			V	
Red: plamenci (Phoenicopteriformes)					
plamenec	<i>Phoenicopiterus ruber</i>		1		redok gost
Red: cevonosci (Porcelariiformes)					
sredozemski viharnik	<i>Puffinus yelkouan</i>		1		redok gost
Red: kormorani (Suliformes)					
veliki kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>			1	
sredozemski vranjek	<i>Phalacrocorax aristotelis desmarestii</i>			1, 2, 6	
strmoglavec	<i>Morus bassanus</i>				
Red: močvirniki (Ciconiiformes)					
mala bela čaplja	<i>Egretta garzetta</i>	PD I	1, 2, 6		
siva čaplja	<i>Ardea cinerea</i>		1	O1	maloštevilna (1 ali 2 osebka)

Slovensko ime	Znanstveno ime	Direktiva habitati (HD/ptice (PD))	Zavarovane vrste	Rdeči seznam	Opombe, glavne grožnje
Red: plojkokljuni (Anseriformes)					
beločela gos	<i>Anser albifrons albifrons</i>	PD II	1		naključni gost
mlakarica	<i>Anas platyrhynchos</i>	PD II	6		
Red: ujede (Falconiformes)					
sredozemski sokol	<i>Falco eleonora</i>		1		enkratno opazovanje
ribji orel	<i>Pandion haliaetus</i>	PD I	1, 2, 6		naključni gost
Red: žerjavovci (Gruiformes)					
mokož	<i>Rallus aquaticus</i>	PD II	1, 2, 6		maloštevilen (1 osebek)
zelenonoga tukalica	<i>Gallinula chloropus</i>	PD II	1	V	
liska	<i>Fulica atra</i>	PD II	1, 6	O1	prezimovalec številčnost upada
Red: pobrežniki (Charadriiformes)					
polojnik	<i>Himantopus himantopus</i>	PD I	1,2,6	E	naključni gost (2 osebk)
močvirski martinec	<i>Tringa glareola</i>			R	
zelenonogi martinec	<i>Tringa nebularia</i>	PD II	1		redek
malí martinec	<i>Actitis hypoleucos</i>		1, 2, 6	E	poletni in zimski gost
črnoglaví galeb	<i>Larus melanocephalus</i>		1, 2, 6		poletni gost
rečni galeb	<i>Larus ridibundus</i>	PD II	1, 6	V	celoletna vrsta
rumenonogi galeb	<i>Larus michahellis</i>		1, 6	R	celoletna vrsta
kričava čigra	<i>Sterna sandvicensis</i>	PD I	1, 6		
navadna čigra	<i>Sterna hirundo</i>	PD I	1, 2, 6	E	
mala čigra	<i>Sterna albifrons</i>	PD I	1, 2, 6	E	
Red: golobi (Columbiformes)					
turška grlica	<i>Streptopelia decaocto</i>	PD II	1	O1	
Red: plezalci (Piciformes)					
zelena žolna	<i>Picus viridis</i>		1	E2	
veliki detel	<i>Dendrocopos major</i>		1	O1	
Red: vpijati (Coraciiformes)					
vodomec	<i>Alcedo atthis</i>	PD I	1, 2, 6	E	celoletna vrsta le nekaj osebkov
Red: pevci (Passeriformes)					
kmečka lastovka	<i>Hirundo rustica</i>		1	O1	
bela pastirica	<i>Motacilla alba</i>		1	O1	
kos	<i>Turdus merula</i>		1	O1	
domači vrabec	<i>Passer domesticus</i>		1	O1	
grilček	<i>Serinus serinus</i>		1	O1	
črnoglavka	<i>Sylvia atricapilla</i>				
zelenec	<i>Carduelis chloris</i>		1	O1	
lišček	<i>Carduelis carduelis</i>		1	O1	
plotni strnad	<i>Emberiza cirrus</i>		1	V	
Razred: plazilci (Reptilia)					
Red: želve (Testudines ali Chelonii)					

Slovensko ime	Znanstveno ime	Direktiva habitati (HD/ptice (PD))	Zavarovane vrste	Rdeči seznam	Opombe, glavne grožnje
glavata kareta	<i>Caretta caretta</i>		1, 2, 6 (H, R)	E	
Red: kuščarji in kaže (Squamata)					
črnopikčasta kuščarica	<i>Algyroides nigropunctatus</i>		1, 6 (R)	V	
slepec	<i>Anguis fragilis</i>		1	O1	
pozidna kuščarica	<i>Podarcis muralis</i>		1, 6 (R)	O1	
primorska kuščarica	<i>Podarcis siculus</i>		1, 6 (R)	O1	
zelenec/zahodnoevropski zelenec	<i>Lacerta viridis/L. bilineata</i>		1, 6 (R)	V	
črnica	<i>Hierophis (Coluber) viridiflavus</i>		1, 6 (R)	V	
belouška	<i>Natrix natrix</i>		1	O1	
kobranka	<i>Natrix tessellata</i>		1, 6 (R)	V	
Razred: dvoživke (Amphibia)					
Red: brezrepe dvoživke (Anura)					
zelen rega	<i>Hyla arborea</i>		1, 2, 6 (R)	V	Podatek je star 20 let.
navadna krastača	<i>Bufo bufo</i>		1, 2	V	
Razred: ribe (Pisces)					
Red: žarkoplavutarice (Actinopterygii)					
jegulja	<i>Anguilla anguilla</i>		1, 2	Ex?	
solinarka	<i>Aphanius fasciatus</i>	HD II	2, 6 (H)	E	Prisotna na območju solin.
dolgonosi morski konjiček	<i>Hippocampus guttulatus</i>		1, 2	E	
kaval	<i>Johnius umbra</i>			O1	
morska vrana	<i>Labrus merula</i>			V	
kačje šilo	<i>Nerophis ophidion</i>		2	O1	
veliko šilo	<i>Syngnathus acus</i>		2		
Red: plaščarji (Tunicata)					
	<i>Ascidia mentula</i>			O1	
	<i>Asciella aspersa</i>			O1	
	<i>Aplidium conicum</i>			O1	
	<i>Botrylloides leachii</i>			O1	
	<i>Botryllus schlosseri</i>			O1	
	<i>Ciona intestinalis</i>			O1	
	<i>Diplosoma listerianum</i>			O1	
	<i>Diplosoma spongiforme</i>			O1	
	<i>Distaplia rosea</i>			O1	
	<i>Distomus variolosus</i>			O1	
	<i>Halocynthia papillosa</i>			O1	
	<i>Microcosmus polymorphus</i>			O1	
	<i>Microcosmus sabatieri</i>			O1	
	<i>Microcosmus vulgaris</i>			O1	
	<i>Phallusia fumigata</i>			O1	
	<i>Phallusia mammillata</i>			O1	

Slovensko ime	Znanstveno ime	Direktiva habitati (HD/ptice (PD))	Zavarovane vrste	Rdeči seznam	Opombe, glavne grožnje
	<i>Polycarpa pomaria</i>			O1	
	<i>Polycitor adriaticus</i>			O1	
	<i>Polycitor crystallinus</i>			O1	
	<i>Pyura squamulosa</i>			O1	

Viri: Avčin idr., 1973; Francese idr., 2007b; Genov idr., 2008; Krofel idr., 2009; Lipej, Orlando-Bonaca & Makovec, 2004; Lipej idr., 2007; Lipej, Forte, Vlk, idr., 2004; Torkar idr., 2013; Vukelič, 2005, Morgan 2012; Petrinjak, 2010; DOPPS – zimsko štetje ptic 2009–2011; podatkovna zbirka CKFF, podatkovna zbirka JZ KPS.

Preglednica P1-3: Seznam do zdaj ugotovljenih varstveno pomembnih nevretenčarjev na območju Krajinskega parka Strunjan

Slovensko ime	Znanstveno ime	Direktiva habitati (HD)	Zavarovane vrste	Rdeči seznam	Opombe, glavne grožnje
Deblo: spužve (Porifera)					
žveplenjača	<i>Aplysina aerophoba</i>			O1	
konjska spužva	<i>Hippospongia communis</i>		1, 2	O1	
prava spužva	<i>Spongia officinalis</i>		1, 2	O1	
figovka	<i>Petrosia ficiformis</i>			R	
morska pomaranča	<i>Tethya aurantium</i>			O1	
razvejana rogljača	<i>Axinella verrucosa</i>			O1	
	<i>Anchinoe tenacior</i>			O1	
mehka usnjača	<i>Cacospongia scalaris</i>			O1	
ledvičasta spužva	<i>Chondrosia reniformis</i>			O1	
usnjata spužva	<i>Chondrilla nucula</i>			O1	
rumena vrtalka	<i>Cliona celata</i>			O1	
zelena vrtalka	<i>Cliona viridis</i>				
	<i>Dysidea tupha</i>			O1	
rožnata spužva	<i>Haliclona mediterranea</i>			O1	
	<i>Haliclona cratera</i>			O1	
	<i>Hamigera hamigera</i>			O1	
rjava skorjevka	<i>Hemimycale columella</i>			O1	
	<i>Ircinia</i> sp.			O1	
	<i>Leuconia</i> sp.			O1	
zala bradavičarka	<i>Polymastia mamillaris</i>			O1	
rdeča skorjevka	<i>Phorbas ficititius</i>			O1	
žilasta spužva	<i>Spirastrella cunctatrix</i>			O1	
	<i>Tethya citrina</i>			O1	
navadni sodček	<i>Sycon raphanus</i>			O1	
Deblo: ploskavci (Plathelminthes)					
Razred: vrtinčarji (Turbellaria)					
pegasti ostrigar	<i>Stylochus pilidium</i>			O1	morska vrsta
Razred: ožigalkarji (Cnidaria)					

Slovensko ime	Znanstveno ime	Direktiva habitati (HD)	Zavarovane vrste	Rdeči seznam	Opombe, glavne grožnje
peščena roža	<i>Cerianthus membrabaceus</i>			O1	
kamena korala	<i>Cladocora caespitosa</i>			R	
zoantar	<i>Epizoanthus sp.</i>			O1	
Deblo: mehkužci (Mollusca)					
Razred: polži (Gastropoda)					
	<i>Aplexa hypnorum</i>			V	sladkovodna vrsta Podatek je star 40 let.
	<i>Bithynia leachi</i>			R	sladkovodna vrsta Podatek je star 40 let.
gredljasti svitek	<i>Planorbis carinatus</i>			V	sladkovodna vrsta Podatek star 40 let.
obrobljeni svitek	<i>Planorbis planorbis</i>			R	sladkovodna vrsta Podatek je star 40 let.
oko svete Lucije	<i>Astraea rugosa</i>			R	
ozki vretenec	<i>Vertigo angustior</i>	HD II	2, 6 (H)		
gladka flabelina	<i>Flabellina pedata</i>		1, 2	E	goli polž
romarska kratena	<i>Cratena peregrina</i>		1, 2	E	goli polž
obrobljeni perjaničar	<i>Dendrodoris limbata</i>		1, 2	E	goli polž
/	<i>Doris bertheloti</i>		1, 2	E	goli polž
rdečepikasti pisanček	<i>Elysia timida</i>		1, 2	E	goli polž
barvita flabelina	<i>Flabellina affinis</i>		1, 2	E	goli polž
oranžnordeča flabelina	<i>Flabellina ischitana</i>		1, 2	E	goli polž
mesinski perjaničar	<i>Hypselodoris fontandraui</i>		1, 2	E	goli polž
pisani perjaničar	<i>Hypselodoris villafranca</i>		1, 2	E	goli polž
ploščati perjaničar	<i>Platydoris argo</i>		1, 2	E	goli polž
/	<i>Stiliger vesiculosum</i>		1, 2	E	goli polž
pisanček	<i>Thuridilla hopei</i>		1, 2	E	goli polž
Razred: školjke (Bivalvia)					
mali leščur	<i>Atrina pectinata</i>			R	
plavalka	<i>Limaria tuberculata</i>			O1	
morski datelj	<i>Lithophaga lithophaga</i>		1, 2, 6 (R)	E	Nabiranje je v parku še vedno prisotno.
zavrtač	<i>Pholas dactylus</i>		1, 2	E	
veliki leščur	<i>Pinna nobilis</i>		1, 2, 6 (R)	E	Njegova številčnost v parku je velika, nabiranje je v parku še vedno prisotno.
Deblo: kolobarniki (Annelida)					
Razred: mnogoščetinci (Polychaeta)					
pisani pokrovčar	<i>Serpula vermicularis</i>			O1	
Spalanzanijev cevkar	<i>Spirographis spallanzani</i>			O1	

Slovensko ime	Znanstveno ime	Direktiva habitati (HD)	Zavarovane vrste	Rdeči seznam	Opombe, glavne grožnje
Deblo: členonožci (Arthropoda)					
Razred: raki (Crustacea)					
trnočela rakovica	<i>Eriphia verrucosa</i>			O1	
pisani skakač	<i>Galathea strigosa</i>			O1	
jastog	<i>Homarus gammarus</i>		1, 2	R	
dolgonožka	<i>Inachus dorsettensis</i>			O1	
veliki morski pajek	<i>Maia squinado</i>		1, 2	V	
mali morski pajek	<i>Maia verrucosa</i>			O1	
marogasta rakovica	<i>Pachygrapsus marmoratus</i>			O1	
kosmata rakovica	<i>Pilumnus hirtellus</i>			O1	
leščurjeva stražna rakovica	<i>Pinnotheres pinnotheres</i>			O1	
dekorirana rakovica	<i>Pisa nodipes</i>			O1	
obrežni rovec (škrdobola)	<i>Upogebia litoralis</i>			O1	
Razred: žuželke (Insecta)					
Red: metulj (Lepidoptera)					
barjanski okarček	<i>Coenonympha oedippus</i>	HD II in IV	1, 2, 6 (H, R)	E	
	<i>Angustalius malacellus</i>			E	
	<i>Loxostege fascialis</i>				
	<i>Clytie illunaris</i>			E	
močvirski kosmičar	<i>Carcharodus floccifera</i>			E	
	<i>Euchromius superbellus</i>			E	
	<i>Carcharodus alceae</i>			V	
	<i>Pieris mannii</i>			V	
	<i>Hypsotropa limbella</i>			E	
Red: kobilice (Orthoptera)					
žagarica	<i>Saga pedo</i>		1, 2, 6 (R)	E	
Red: kačji pastirji (Odonata)					
rdeči voščeneč	<i>Ceriagrion tenellum</i>		1, 2	E	
modri kresničar	<i>Ischnura elegans</i>			O1	
mali modrač	<i>Orthetrum coerulescens</i>			O1	
progasti kamenjak	<i>Sympetrum striolatum</i>			O1	
Red: hrošči (Coleoptera)					
nosorožec	<i>Oryctes nasicornis</i>		1, 2	E	
Deblo: iglokožci (Echinodermata)					
sredozemska morska lilija	<i>Antedon mediterranea</i>			O1	
navadna zvezdica	<i>Asterina gibbosa</i>			R	
bradavičasta zvezda	<i>Marthasterias glacialis</i>			R	

Slovensko ime	Znanstveno ime	Direktiva habitatni (HD)	Zavarovane vrste	Rdeči seznam	Opombe, glavne grožnje
navadni ježek	<i>Paracentrotus lividus</i>		1, 2		

Preglednica P1-4: Pregled ožjih zavarovanih območij v Krajinskem parku Strunjan z oceno stanja in viri ogrožanja

Zap. št.	Ime ožjega zavarovanega območja	Leto prvega zavarovanja	Površina [ha]	Ocena stanja in pritiski
1	Naravni rezervat Strunjan	1991	124,41	<ul style="list-style-type: none"> Stanje: dobro. Dejavniki ogrožanja: <ul style="list-style-type: none"> hoja zunaj dovoljenih poti in nadelava novih poti, skladanje kamenja od vznožja klifa do plitvega morja, kar na teh delih povzroča uničevanje habitatov, smetenje (s strani obiskovalcev in naplavine morja), nedovoljeni negospodarski ribolov in nabiranje organizmov (npr. školjk), sidranje plovil, ki povzroča poškodbe podlage na morskem dnu ter poškodbe ali uničenje organizmov in habitatov, množični obisk v poletnem času, ki močno poveča vse zgoraj naštetih negativne vplive, poleg tega v tem času prihaja še do kurjenja in šotorjenja ter prenočevanja na območju rezervata, organizacije prireditev oziroma dogodkov na območju naravnega rezervata, na območju hotelskega kompleksa in avtokampa Belvedere odmetavanje odpadkov iz avtokampa in parka na območje rezervata ter v poletnem času parkiranje avtomobilov na območju rezervata, v oljčniku pri kampu, ki se v poletni sezoni uporablja za potrebe avtokampa, nastaja svetlobno onesnaževanje dela naravnega rezervata.
2	Naravni rezervat Strunjan Stjuža	2004	34,06	<ul style="list-style-type: none"> Stanje: dobro. Dejavniki ogrožanja: <ul style="list-style-type: none"> hoja zunaj dovoljenih poti, sprehajanje psov brez povodca, vožnja s kolesi in kolesi z motorjem povzročajo poškodbe habitatov in solinskih nasipov ter motijo ptice, cesta in pešpot ob celotnem robu rezervata motita ptice, smetenje (kot naplavine morja), zaradi nezasenčene javne razsvetljave ob cesti oziroma pločniku nastaja svetlobno onesnaževanje, množične prireditve v neposredni bližini ali znotraj rezervata s svetlobnim in zvočnim onesnaževanjem ter množičnimi prehodi obiskovalcev motijo vrste na območju rezervata, nedovoljeni ribolov in nabiranje obrežnega rovca (<i>Upogebia litoralis</i>),

				<ul style="list-style-type: none"> na notranjih nasipih v laguni Stjuža gnezdenje ptic zaradi zalitja v času visoke plime ni možno.
3	Naravni spomenik Pinijev drevored	2004	1,26	<ul style="list-style-type: none"> Stanje: dobro. Dejavniki ogrožanja: <ul style="list-style-type: none"> v drevoredu so se nekatera drevesa posušila, vzdrževanje (obrezovanje pinij in rastlinstva v njihovi bližini, ovijalk ipd.) ni ustrezno urejeno in se izvaja neredno.

Preglednica P1-5: Pregled naravnih vrednot v Krajinskem parku Strunjan z oceno stanja in viri ogrožanja

Zap. št.	Ime naravne vrednote in identifikacijska številka	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
1	Strunjan, drevored pinij 141	Dvostranski pinijev drevored pri Strunjanu	onv, drev	<ul style="list-style-type: none"> Stanje: dobro. Dejavniki ogrožanja: glej zgoraj št. 3.
2	Strunjanski klif 306 V	Klif med Strunjanskim in Simonovim zalivom	geomorf, geol, ekos	<ul style="list-style-type: none"> Stanje: dobro. Dejavniki ogrožanja: <ul style="list-style-type: none"> hoja zunaj dovoljenih poti, odstranjevanje rastlinstva za izdelavo novih poti in pospeševanje erozije, skladanje kamenja od vznožja klifa do plitvega morja, kar na teh delih povzroča uničevanje habitatov, smetenje, množični obisk v poletnem času močno poveča vse zgoraj naštetih negativne vplive, poleg tega v tem času prihaja še do kurjenja in šotorjenja na območju naravne vrednote.
3	Strunjanske soline 915	Soline, nahajališče halita, rastišče slanljubne vegetacije pri Strunjanu	geomorf, hidr, geol, ekos	<ul style="list-style-type: none"> Stanje: dobro. Dejavniki ogrožanja: glej zgoraj št. 2.
4	Strunjan, abrazijski spodmol 1608	Abrazijski spodmol v flišnem klifu pri Strunjanu	geomorf	<ul style="list-style-type: none"> Stanje: kritično: spodmol se počasi manjša oziroma izginja. Obstoj spodmola ogroža abrazijska morja, kar je posledica naravnih procesov. Predlaga se prilagoditev opisa in vrednotenja iz registra naravnih vrednot.
5	Kane 1610	Profil flišnih plasti na rtu Kane	geomorf, geol	<ul style="list-style-type: none"> Stanje: dobro, ni ogrožena.
6	Bele skale pod Strunjanskim klifom 1612	Nahajališče kamnotvornih foraminifer pri Strunjanu	geomorf, geol	<ul style="list-style-type: none"> Stanje: dobro. Dejavniki ogrožanja: <ul style="list-style-type: none"> množični obisk v poletnem času poveča smetenje, vandalizem – risanje grafitov na skale.
7	Zaliv svetega Križa 1613	Zaliv s flišnim klifom in podvodnim travnikom kolenčaste cimodoceje (Cymodocea nodosa) v Zalivu svetega Križa med	hidr, geol, geomorf, bot, ekos	<ul style="list-style-type: none"> Stanje: dobro. Dejavniki ogrožanja: <ul style="list-style-type: none"> množični obisk v poletnem času močno poveča negativne vplive in motnje, kot so smetenje, kurjenje, zvočno onesnaženje, nedovoljena plovba z motornimi plovili in nedovoljeno sidranje plovil.

Zap. št.	Ime naravne vrednote in identifikacijska številka	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
		Izolo in Strunjanom		
8	Strunjan, rt 1614	Rt s slikovito nagubanimi in prelomljenimi plastmi fliša pri Strunjanu	geomorf, geol	<ul style="list-style-type: none"> • Stanje: dobro. • Dejavniki ogrožanja: <ul style="list-style-type: none"> • hoja zunaj dovoljenih poti in nadelava novih poti, • skladanje kamenja od vznožja klifa do plitvega morja, kar na teh delih povzroča uničevanje habitatov, • smetenje, • množični obisk v poletnem času močno poveča zgoraj našete negativne vplive, poleg tega v tem času prihaja še do nedovoljenega prenočevanja.
9	Strunjan, Stjuža 2846	Brakični biotop, plitva laguna z zamuljenim dnom v Strunjanu	ekos	<ul style="list-style-type: none"> • Stanje: dobro. • Dejavniki ogrožanja: glej zgoraj št. 2.
10	Simonov zaliv – nahajališče fosilov 4338 OP	Fosilni sledovi dejavnosti organizmov zahodno od Simonovega zaliva	geol	<ul style="list-style-type: none"> • Stanje: dobro, ni ogrožena.
11	Strunjan, rt Ronek 4808	Rastišče navadne jagodičnice (<i>Arbutus unedo</i>) in navadne mirte (<i>Myrtus communis</i>) pri rtu Ronek	bot	<ul style="list-style-type: none"> • Stanje: dobro. • Dejavniki ogrožanja: <ul style="list-style-type: none"> • hoja zunaj dovoljenih poti, odstranjevanje rastlinstva za izdelavo novih poti in pospeševanje erozije.
12	Strunjan, rt Ronek, podvodni greben 4809	Algalna zarast pri rtu Ronek	ekos	<ul style="list-style-type: none"> • Stanje: dobro. • Dejavniki ogrožanja: <ul style="list-style-type: none"> • nedovoljena plovba z motornimi plovili in sidranje, • nedovoljeni negospodarski ribolov in nabiranje organizmov (npr. školjk).
13	Strunjan, črničevje 80088	Vednozeleni hrast v Strunjanu	drev	<ul style="list-style-type: none"> • Stanje: dobro.

Legenda:

Identifikacijska številka: oznaka V poleg številke: naravne vrednote, katerih površina je večja od 1 km² ali so linijsko daljše od 1 km, oznaka OP poleg številke: naravne vrednote, pri katerih so Gauss-Krügerjeve koordinate zaokrožene na 5 km.

Zvrst: Uredba o zvrsteh naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 52/02 in 67/03). Okrajšave: bot: botanična, drev: drevesna, ekos: ekosistemska, geol: geološka, geomorf: površinska geomorfološka, hidr: hidrološka, onv: oblikovana.

Ocena stanja zavarovanih območij: ohranjeno: ožje zavarovano območje je ohranjeno z lastnostmi, zaradi katerih je bilo razglašeno, spremenjeno: ožje zavarovano območje je v manjši meri spremenjeno glede na stanje ob razglasitvi, zelo spremenjeno: lastnosti ožjega zavarovanega območja, ki so bili razlog za razglasitev, so bistveno spremenjene, uničeno: zavarovanega območja ni več oziroma so njegove lastnosti uničene.

Ocena stanja naravnih vrednot: dobro stanje NV, slabo stanje NV (pogosto spremljati stanje), zelo slabo stanje NV (akcija v naslednjih treh letih), kritično stanje NV (potreben poseg).

Preglednica P1-6: Pregled načrta izvajanja PUN za Krajinski park Strunjan

Ime območja: Strunjanske soline s Stjužo		ID območja: SI3000238			Skupina območij: Strunjan			
Ime vrste/HT: solinarika		Znanstveno ime vrste: <i>Aphanius fasciatus</i>			Koda EU: 1152			
Podrobnejši varstveni cilji za		Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU
Velikost populacije določi se	vrednost ni znana	vključiti varstveni cilj v program dela ZZRS	določiti program monitoringa		varstvo narave	ZZRS	proračunska sredstva	
Velikost habitata ohrani se	35 ha	spremljati velikost habitatnega tipa			varstvo narave	KP Strunjan	redno delo	A2.1
Specifične lastnosti, sestave, procesi habitata ohrani se	solinski bazeni	upravljanje zavarovanih območij	vzdrževati in obnoviti soline		varstvo narave	KP Strunjan, koncesionar	redno delo	A4.4
ohrani se	prehodnost kanalov	upravljanje zavarovanih območij	vzdrževati in obnoviti soline		varstvo narave	KP Strunjan, koncesionar	redno delo	A4.4
ohrani se	tradicionalno solinarstvo	upravljanje zavarovanih območij	vzdrževati in obnoviti soline		varstvo narave	KP Strunjan, koncesionar	redno delo	A4.4
Ime območja: Strunjanske soline s Stjužo		ID območja: SI3000238			Skupina območij: Strunjan			
Ime vrste/HT: ozki vreteneč		Znanstveno ime vrste: <i>Vertigo angustior</i>			Koda EU: 1014			
Podrobnejši varstveni cilji za		Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU
Velikost populacije določi se	vrednost ni znana	vzpostaviti monitoring			varstvo narave	MOP	proračunska sredstva	
Velikost habitata ohrani se	vrednost ni znana	raziskati odvisnost velikosti populacije od lastnosti habitata			znanost		proračunska sredstva, projekt	
Specifične lastnosti, sestave, procesi habitata ohrani se	košnja močvirnega rastlinstva po 30. 6.	ni potreben						
ohrani se	naravna hidromorfologija voda	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja voda in programe del na vodotokih z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		upravljanje voda	MOP (ARSO)	redno delo	
Ime območja: Strunjan		ID območja: SI5000031			Skupina območij: Strunjan			
Ime vrste/HT: mala bela čaplja		Znanstveno ime vrste: <i>Egretta garzetta</i>			Koda EU: A026			
Podrobnejši varstveni cilji za		Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU
Velikost populacije ohrani se	100 osebkov (selitev)	ni potreben						
Velikost habitata se obnovi na	34 ha	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja	določiti naravovarstvene		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja	redno delo	

		prostora in izvajanje posegov	smernice in mnenja			prostora		
se obnovi na	34 ha	obnovitev	urediti poloje		varstvo narave	KP Strunjan	projekt	A1.5
se obnovi na	34 ha	obnovitev	zavarovati brežine z rastlinstvom		varstvo narave	KP Strunjan	projekt	A1.4
Specifične lastnosti, sestave, procesi habitata ohrani se	ekološkim zahtevam vrste prilagojena turistično-rekreativna raba	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov			prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
ohrani se	ekološkim zahtevam vrste prilagojena turistično-rekreativna raba	upravljanje zavarovanih območij	usmerjati obisk		varstvo narave	KP Strunjan	redno delo, projekt	A1.2, B1.3, B1.5
Ime območja: Strunjan		ID območja: SI5000031			Skupina območij: Strunjan			
Ime vrste/HT: črnoglavi galeb		Znanstveno ime vrste: <i>Larus melanocephalus</i>			Koda EU: A176			
Podrobnejši varstveni cilji za	Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU	
Velikost populacije ohrani se	10.000 osebkov (selitev)	ni potreben						
Velikost habitata ohrani se	19 ha	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
Specifične lastnosti, sestave, procesi habitata ohrani se	ekološkim zahtevam vrste prilagojena turistično-rekreativna raba	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
ohrani se	ekološkim zahtevam vrste prilagojena turistično-rekreativna raba	upravljanje zavarovanih območij	postaviti leseni mostovž		varstvo narave	KP Strunjan	redno delo, projekt	A1.2
Ime območja: Strunjan		ID območja: SI5000031			Skupina območij: Strunjan			
Ime vrste/HT: vranjek		Znanstveno ime vrste: <i>Phalacrocorax aristotelis desmarestii</i>			Koda EU: A392			
Podrobnejši varstveni cilji za	Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU	
Velikost populacije določi se	400 osebkov (selitev)	raziskati obseg prilova v slovenskem morju, koliko vranjekov se ulovi v mreže					projekt	
ohrani se	400 osebkov (selitev)	raziskati obseg prilova v slovenskem					projekt	

		morju – koliko vranjekov se ulovi v mreže							
ohrani se	100 osebkov (prezimovanja)	raziskati obseg prilova v slovenskem morju – koliko vranjekov se ulovi v mreže						projekt	
Velikost habitata ohrani se	170 ha	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja			prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
Specifične lastnosti, sestave, procesi habitata ohrani se	boje za prenočevanje	komunikacijske dejavnosti				varstvo narave	KP Strunjan	redno delo	A3.3
Ime območja: Strunjan			ID območja: SI500031			Skupina območij: Strunjan			
Ime vrste/HT: kričava čigra			Znanstveno ime vrste: <i>Sterna sandvicensis</i>			Koda EU: A191			
Podrobnejši varstveni cilji za		Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU	
Velikost populacije ohrani se	10 osebkov (prezimovanja)	ni potreben							
Velikost habitata ohrani se	150 ha	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja			prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
Ime območja: Strunjanske soline s Stjužo			ID območja: SI3000238			Skupina območij: Strunjan			
Ime vrste/HT: Izlivi rek, estuariji			Znanstveno ime vrste:			Koda EU: 1130			
Podrobnejši varstveni cilji za		Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU	
Velikost habitatnega tipa ohrani se	1,7 ha	komunikacijske dejavnosti				varstvo narave	KP Strunjan	redno delo	A1.5
ohrani se	1,7 ha	izvajati nadzor				nadzor	KP Strunjan	redno delo	A1.3, D1.7
Specifične lastnosti, sestave, procesi habitatnega tipa ohrani se	naravni tokovi, valovanje in plimovanje	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja			prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
ohrani se	raba prostora, ki ne onesnažuje površinskih voda	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja			prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
Ime območja: Strunjanske soline s Stjužo			ID območja: SI3000238			Skupina območij: Strunjan			
Ime vrste/HT: Muljasti in peščeni poloji, kopni ob oseki			Znanstveno ime vrste:			Koda EU: 1140			
Podrobnejši varstveni cilji za		Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU	
Velikost habitatnega tipa določi se	vrednost ni	spremljati				varstvo	KP Strunjan	redno delo	A2.1

	znana	velikost habitatnega tipa			narave			
Specifične lastnosti, sestave, procesi habitatnega tipa ohrani se	naravni tokovi, valovanje in plimovanje	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
ohrani se	odlaganje sedimentov	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
ohrani se	upravljanje solnih bazenov na način, ki omogoča razvoj habitatnega tipa	upravljanje zavarovanih območij	vzdrževati in obnoviti soline		varstvo narave	KP Strunjan , koncesionar	redno delo	A4.4
Ime območja: Strunjanske soline s Stjužo Ime vrste/HT: Obalne lagune			ID območja: SI3000238		Skupina območij: Strunjan Koda EU: 1150			
Podrobnejši varstveni cilji za		Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU
Velikost habitatnega tipa ohrani se	12 ha	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
Specifične lastnosti, sestave, procesi habitatnega tipa ohrani se	naravni tokovi, valovanje in plimovanje	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
ohrani se	povezanost lagune z morjem	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
ohrani se	odlaganje sedimentov	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
ohrani se	raba prostora, ki ne onesnažuje površinskih voda	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
se obnovi na	naravno obrežje	obnovitev	urediti polože		varstvo narave	KP Strunjan	projekt	A1.5
se obnovi na	naravno obrežje	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja voda in programe del na vodotokih z načrtovanjem sektorskih	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		upravljanje voda	MOP (ARSO)	redno delo	

se obnovi na	naravno obrežje	ukrepov upravljanje zavarovanih območij	usmerjati obisk		varstvo narave	KP Strunjan	projekt	A1.4, B1.3, B1.5
Ime območja: Strunjanske soline s Stjužo			ID območja: SI3000238		Skupina območij: Strunjan			
Ime vrste/HT: Pionirski sestoji vrst rodu <i>Salicornia</i> in drugih enoletnic na mulju in pesku			Znanstveno ime vrste:		Koda EU: 1310			
Podrobnejši varstveni cilji za		Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU
Velikost habitatnega tipa določi se	vrednost ni znana	spremljati velikost habitatnega tipa			varstvo narave	KP Strunjan	redno delo	A1.2
Specifične lastnosti, sestave, procesi habitatnega tipa ohrani se	upravljanje solnih bazenov na način, ki omogoča razvoj habitatnega tipa	upravljanje zavarovanih območij	vzdrževati in obnoviti soline		varstvo narave	KP Strunjan, koncesionar	redno delo	A4.4
izboljša se	upravljanje solnih bazenov na način, ki omogoča razvoj habitatnega tipa	nadaljevati redni monitoring voda ARSO			upravljanje voda	MOP (ARSO)	redno delo	
ohrani se	brez sprememb konfiguracije zemljišča na solinah	vkjučiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
Ime območja: Strunjanske soline s Stjužo			ID območja: SI3000238		Skupina območij: Strunjan			
Ime vrste/HT: Sredozemska slanoljubna grmičevja (<i>Sarcocornetea fruticosi</i>)			Znanstveno ime vrste:		Koda EU: 1420			
Podrobnejši varstveni cilji za		Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU
Velikost habitatnega tipa ohrani se	2,5 ha	vključiti varstveni cilj v načrt upravljanja KP Strunjan	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		varstvo narave	KP Strunjan	redno delo	A4.4
Specifične lastnosti, sestave, procesi habitatnega tipa ohrani se	upravljanje solnih bazenov na način, ki omogoča razvoj habitatnega tipa	upravljanje zavarovanih območij	vzdrževati in obnoviti soline		varstvo narave	KP Strunjan, koncesionar	redno delo	A4.4
ohrani se	brez sprememb konfiguracije zemljišča na solinah	upravljanje zavarovanih območij	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		varstvo narave	KP Strunjan	redno delo	A4.4
izboljša se	brez sprememb konfiguracije	nadaljevati redni monitoring			upravljanje voda	MOP (ARSO)	redno delo	

	je zemljišča na solinah	voda ARSO						
Ime območja: Med Izolo in Strunjanom, klif Ime vrste/HT: Morski grebeni			ID območja: SI3000249 Znanstveno ime vrste:			Skupina območij: Strunjan Koda EU: 1170		
Podrobnejši varstveni cilji za		Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU
Velikost habitatnega tipa ohrani se	6,7 ha	kartirati stanje habitatnega tipa			znanost		projekt	A2.1
Specifične lastnosti, sestave, procesi habitatnega tipa ohrani se	morsko dno brez mehanskih poškodb	sprejeti odlok o prepovedi sidranja oz. vzpostavitvi priveznih mest			upravljanje voda	MOP, MGRT Uprava za pomorstvo v postopku priprave odlokov lahko poda svoje stališče z vidika zagotavljanja varnosti plovbe, občina	redno delo	A3.2
Ime območja: Med Izolo in Strunjanom, klif Ime vrste/HT: Združbe enoletnic na obalnem drobirju			ID območja: SI3000249 Znanstveno ime vrste:			Skupina območij: Strunjan Koda EU: 1210		
Podrobnejši varstveni cilji za		Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU
Velikost habitatnega tipa ohrani se	4,2 ha	vključiti varstveni cilj v načrt upravljanja KP Strunjan	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		varstvo narave	KP Strunjan	redno delo	A3.1
Specifične lastnosti, sestave, procesi habitatnega tipa ohrani se	morska in kopenska erozija	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
ohrani se	brez premeščanja kamenja	komunikacijske aktivnosti			varstvo narave	KP Strunjan	redno delo	A3.1, B1.6, B2.3
ohrani se	brez premeščanja kamenja	upravljanje zavarovanih območij	usmerjati obisk		varstvo narave	KP Strunjan	redno delo	A3.1, B1.3
ohrani se	brez premeščanja kamenja	izvajati nadzor			nadzor	KP Strunjan, občina, Inšpekcija za okolje in naravo	redno delo	A3.1, D1.7
Ime območja: Med Izolo in Strunjanom, klif Ime vrste/HT: Porasli obmorski klifi sredozemskih obal z endemičnimi vrstami rodu Limonium			ID območja: SI3000249 Znanstveno ime vrste:			Skupina območij: Strunjan Koda EU: 1240		
Podrobnejši varstveni cilji za		Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU
Velikost habitatnega tipa ohrani se	20 ha	vključiti varstveni cilj v	določiti naravovarstve		varstvo narave	KP Strunjan	redno delo	A3.1

		načrt upravljanja KP Strunjan	ne smernice in mnenja						
Specifične lastnosti, sestave, procesi habitatnega tipa ohrani se	morska in kopenska erozija	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo		
ohrani se	brez premeščanja kamenja	komunikacijske dejavnosti			varstvo narave	KP Strunjan	redno delo	A3.1, B1.6, B2.3	
ohrani se	brez premeščanja kamenja	upravljanje zavarovanih območij	usmerjati obisk		varstvo narave	KP Strunjan	redno delo	A3.1, B1.3	
ohrani se	brez premeščanja kamenja	izvajati nadzor			nadzor	KP Strunjan , občina, Inšpekcija za okolje in naravo	redno delo	A3.1, D1.7	
ohrani se	raba, primerna ekološkimi zahtevam habitatnega tipa	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		gozdarstvo	ZGS	redno delo		
Ime območja: Med Strunjanom in Fieso		ID območja: SI3000307		Skupina območij: Strunjan					
Ime vrste/HT: Morski grebeni		Znanstveno ime vrste:		Koda EU: 1170					
Podrobnejši varstveni cilji za		Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU	
Velikost habitatnega tipa določi se	vrednost ni znana	kartirati stanje habitatnega tipa			znanost		projekt		
Specifične lastnosti, sestave, procesi habitatnega tipa ohrani se	morsko dno brez mehanskih poškodb	sprejeti odlok o prepovedi sidranja oziroma vzpostavitvi priveznih mest			upravljanje voda	MOP, MGRT Uprava za pomorstvo v postopku priprave odlokov lahko poda svoje stališče z vidika zagotavljanja varnosti plovbe, občina	redno delo		
Ime območja: Med Strunjanom in Fieso		ID območja: SI3000307		Skupina območij: Strunjan					
Ime vrste/HT: Združbe enoletnic na obalnem drobirju		Znanstveno ime vrste:		Koda EU: 1210					
Podrobnejši varstveni cilji za		Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU	
Velikost habitatnega tipa ohrani se	1,7 ha	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo		
Specifične lastnosti, sestave, procesi habitatnega tipa	morska in	vključiti	določiti		prostor	načrtovalci in	redno delo		

ohrani se	kopenska erozija	varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	naravovarstvene smernice in mnenja			nosilci urejanja prostora		
ohrani se	brez premeščanja kamenja	komunikacijske dejavnosti			varstvo narave	KP Strunjan	redno delo	A3.1, B1.6, B2.3 A3.1
ohrani se	brez premeščanja kamenja	upravljanje zavarovanih območij	usmerjati obisk		varstvo narave	KP Strunjan	redno delo	A3.1
ohrani se	brez premeščanja kamenja	izvajati nadzor			nadzor	KP Strunjan , občina, Inšpekcija za okolje in naravo	redno delo	A3.1, D1.7
Ime območja: Med Strunjanom in Fieso			ID območja: SI3000307		Skupina območij: Strunjan			
Ime vrste/HT: Porasli obmorski klifi sredozemskih obal z endemičnimi vrstami rodu Limonium			Znanstveno ime vrste:		Koda EU: 1240			
Podrobnejši varstveni cilji za		Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec	Vir financiranja	Koda NU
Velikost habitatnega tipa ohrani se	7,2 ha	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
Specifične lastnosti, sestave, procesi habitatnega tipa ohrani se	morska in kopenska erozija	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora	redno delo	
ohrani se	raba, primerna ekološkimi zahtevam habitatnega tipa	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določiti naravovarstvene smernice in mnenja		gozdarstvo	ZGS	redno delo	
ohrani se	brez premeščanja kamenja	komunikacijske dejavnosti			varstvo narave	ZRSVN	redno delo	

Preglednica P1-7: Pregled kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000 v parku z oceno ohranitvenega stanja v bioregiji

Slovensko ime vrste	Znanstveno ime vrste	Koda EU	Ohranitveno stanje (leto) ocena velikosti populacij	
mala bela čaplja	<i>Egretta garzetta</i>	A026	85–130 (2008–2012)	
črnohlavi galeb	<i>Larus melanocephalus</i>	A176	3.000–10.000 (2008–2012)	
vranjek	<i>Phalacrocorax aristotelis desmarestii</i>	A392	50–250 (2008–2012)	
kričava čigra	<i>Sterna sandvicensis</i>	A191	25–50 (2008–2012)	
Slovensko ime vrste	Znanstveno ime vrste	Koda EU	Ohranitveno stanje (2006) ocena velikosti populacij	Ohranitveno stanje (ocena iz leta 2013)
solinarka	<i>Aphanius fasciatus</i>	1152	U1+	FV
ozki vrtenec	<i>Vertigo angustior</i>	1014	U1	FV

Slovensko ime vrste	Znanstveno ime vrste	Koda EU	Ohranitveno stanje (leto)	ocena velikosti populacij
izlivi rek, estuariji		1130	FV	FV
muljasti in peščeni položi, kopni ob oseki		1140	FV	FV
obalne lagune		1150	U1+	FV
pionirski sestoji vrst rodu <i>Salicornia</i> in drugih enoletnic na mulju in pesku		1310	FV	FV
sredozemska slanljubna grmičevja (<i>Sarcocornetea fruticosi</i>)		1420	FV	FV
morski grebeni		1170	FV	XX
združbe enoletnic na obalnem drobirju		1210	FV	FV
porasli obmorski klifi sredozemskih obal z endemičnimi vrstami rodu <i>Limonium</i>		1240	FV	FV

Legenda:

Ocene ohranitvenega stanja (povzete po poročilu ZRSVN po 17. členu Direktive o habitatih (ZRSVN, 2007, 2013):

FV = ugodno stanje

U1+ = neugodno stanje – se izboljšuje

U1 = neugodno stanje – stabilno

U1 = neugodno stanje – se slabša

U1x = neugodno stanje – trend ni znan

U2+ = slabo stanje – se izboljšuje

U2 = slabo stanje – stabilno

U2 = slabo stanje – se slabša

U2x = slabo stanje – trend ni znan

XX = stanja ni bilo mogoče oceniti

Priloga 2: Pregled stanja kulturne dediščine na območju Krajinskega parka Strunjan

Preglednica P2-1: Enote nepremične kulturne dediščine na območju z oceno stanja in ogroženosti

EŠD	Ime enote nepremične kulturne dediščine	Zvrst	Ohranjenost in ogroženost
28551	Strunjan – Arheološko najdišče Borgola	arheološka dediščina	
7201	Strunjan – Arheološko najdišče San Basso	arheološka dediščina	
4021	Strunjan – Cerkev Marijinega prikazovanja	sakralna stavbna dediščina	V preteklih letih je bila cerkev delno prenovljena.
7253	Strunjan – Domačija Strunjan 101	profana stavbna dediščina	
7254	Strunjan – Domačija Strunjan 114	profana stavbna dediščina	Objekt je zapuščen in potreben prenove.
703	Strunjan – Domačija Strunjan 79	profana stavbna dediščina	
704	Strunjan – Domačija Strunjan 81	profana stavbna dediščina	
705	Strunjan – Domačija Strunjan 94	profana stavbna dediščina	
7935	Strunjan – Drevored pinij	vrtno-arhitekturna dediščina	
14155	Strunjan – Hiša Strunjan 80	profana stavbna dediščina	Celotna domačija je v izredno slabem stanju.
4022	Strunjan – Kapelica Marije prikazanja	sakralna stavbna dediščina	
7255	Strunjan – Krajinski park Strunjan	kulturna krajina	Popis strokovnih področij je nepopoln, saj omenja umetnostne zgodovine in arheologije.
28262	Strunjan – Kulturna krajina Strunjanska dolina	kulturna krajina	Popis strokovnih področij je nepopoln, saj manjkata urbanistična in umetnostna zgodovina. Zaradi neupoštevanja varstvenih režimov je kulturna krajina Strunjanske doline že delno načeta z novimi gradnjami, ki po gabaritih, stavbnem oblikovanju in nekatere tudi po legi odstopajo od tradicionalnih poselitvenih in arhitekturnih vzorcev.
14156	Strunjan - Naselje	naselbinska dediščina	
9152	Strunjan Samostan	sakralno-profana stavbna dediščina	
14157	Strunjan – Solinska hiša ob hiši Strunjan 152	profana stavbna dediščina	
14153	Strunjan – Solinska hiša Strunjan 152	profana stavbna dediščina	
14154	Strunjan – Solinska hiša Strunjan 153	profana stavbna dediščina	
7219	Strunjan – Spomenik padlim v NOB	memorialna dediščina	
8077	Strunjan – Strunjanske soline	kulturna krajina	Slaba vzdrževanost in nenadzorovano gibanje obiskovalcev.
706	Strunjan – Veleposestvo Strunjan 95, 96	profana stavbna dediščina	Različni deli posestva imajo danes različne lastnike, zato je zunanji videz nekdanjega veleposestva okrnjen. Hiša št. 96 je zaradi novega prizidka, predelane terase in novega vhoda spremenjena. Gospodarsko poslopje veleposestva (št. 97) je uničeno in preurejeno v večjo nadstropno stanovanjsko stavbo, zaradi česar je bil ta objekt izključen iz kulturne dediščine.
7902	Strunjan – Vrt ob Vili Tartini	vrtno-arhitekturna dediščina	
14286	Dobrava nad Izolo – Hotelski kompleks Belvedere	profana stavbna dediščina	

Priloga 3: Podlage za izvajanje podrobnih varstvenih režimov

Slika P3-1: Območja, ki so prepoznana kot gnezdišča in drugi pomembni habitati živali prostoživečih vrst

Slika P3-2: Območja, kjer je dovoljeno parkiranje osebnih vozil in parkiranje v času javnih prireditev

Slika P3-3: Poti, po katerih je dovoljena hoja in se štejejo za obstoječe poti v NR Strunjan Stjuža

Slika P3-4: Območje NR Strunjan Stjuža, na katerem je dovoljena plovba s plovili na motorni pogon

Slika P3-5: Prikaz poti med morskim obrežjem in vrhom klifa v NR Strunjan, ki se štejejo za obstoječe poti

Slika P3-1: Območja, ki so prepoznana kot gnezdišča in drugi pomembni habitati živali prosto živečih vrst.

Slika P3-2: Območja, kjer je dovoljeno parkiranje osebnih vozil in parkiranje v času javnih prireditev.

Slika P3-3: Poti, po katerih je dovoljena hoja in se štejejo za obstoječe poti v NR Strunjan Stjuža

Slika P3-4: Območje NR Strunjan-Stjuža, na katerem je dovoljena plovba s plovili na motorni pogon.

Slika P3-5: Prikaz poti med morskim obrežjem in vrhom klifa v NR Strunjan, ki se štejejo za obstoječe poti

